

Alexandra Laurensiç

AĞLA GƏLMƏYƏN GÜN

İspan dilindən tərcümə edən:
Aytən Əliyeva

qanun nəşriyyatı

Alejandra Laurencich

EL DÍA MENOS PENSADO

Alexandra Laurensiçin 12 hekayədən ibarət “Ağla gəlməyə gən” kitabı həyatın gerçəkliklərini, ictimai və bəzən də siyasi reallıqları əks etdirən əhəmiyyətli ədəbi-bədii nümunədir.

Hekayələrdə ananın oğluna istədiyi imkanları vermək üçün qurduğu dolaşiq strategiya, qızçıqazın öz nüfuzundan sui-istifadə edən azğın həkim qarşısında çarəsizliyi, anaları sağ olarkən möhkəm bağlarla bir-birinə bağlı olan övladların miras üstündə davaları, həyata fərqli gözlərlə baxan doqquz yaşlı əkiz bacıların kitab oxuyarkən özlərini göyün yeddinci qatında hiss etmələri, sosial şəbəkə aludəçisinə çevrilmiş qadının yeni doğulmuş körpəsinin taleyinə laqeydliyi, atılan böhtan və yalanın ləyaqətli ömür sürmüş bir qadının həyatını alt-üst etməsi və s. kimi məharətlə təsvir edilmiş insan duyğuları qəlbə riqqətə gətirir.

Alejandra Laurencich
Alexandra Laurencich

El día menos pensado
Ağla gəlməyən gün

Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2024, 144 səh.

Janr: bədii ədəbiyyat, hekayə, qadın mövzusu

Yaş qrupu: 18+

Ölçü: 120x185 mm

Cild: yumşaq

Çapa imzalandı: 11.11.2024

Naşir: Şahbaz Xuduğlu

İspan dilindən

tərcümə edən: Aytən Əliyeva

Redaktor: Arzu Soltan

Korrektorlar: İradə İslamova, Ülviyyə Eminova

Texniki redaktor: Aygül Yelmarlı

Mətn dizaynı: Rəhilə Şamil

Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

Qanun Nəşriyyatı

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pr., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212-42-37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

www.fb.com/Qanunpublishing

www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-577-87-7

© Qanun Nəşriyyatı, 2024

© Alejandra Laurencich, 2022

© Penguin Random House Grupo Editorial S.A., 2023

“Obra editada en el marco del Programa Sur de Apoyo a las Traducciones del Ministerio de Relaciones Exteriores, Comercio Internacional y Culto de la República Argentina”.

“Əsər Argentina Respublikasının Xarici İşlər, Xarici Ticarət və Etiaqad Nazirliyinin Tərcümələrə Dəstək üzrə Cənub (Sur) Proqramı çərçivəsində işlənilib-hazırlanmışdır”.

Bu kitabın Azərbaycan dilinə tərcümə və yayım hüquqları Qanun Nəşriyyatına məxsusdur. Kitabın təkrar və hissə-hissə nəşri “Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa ziddir.

*Rosio, Fransisko, Marselo və
həyatımda tanıdığım ilk kitabsevər insan,
anam Karmen Ximenesə ithafən*

MÜNDƏRİCAT

Mənhus niyyət.....	8
Layiq olmaq	23
Günün qoyduğu iz.....	41
Bağışlananların mükafatı	49
Ağla gəlməyən gün.....	72
Qəbul.....	84
Keks	93
Lusbel.....	100
Gözlənilməz təhlükələr.....	109
“Let’s talk about it”	115
Görün necə nur saçır.....	127
Böyük fasilə	137
Təşəkkürlər.....	144

MƏNHUS NİYYƏT

Klubun tinini dönəndə gördü ki, ağaclarla örtülmüş səkinin kənarında xeyli maşın düzülüb. Çoxları ikinci cərgədə saxlamışdı. Beşə iyirmi dəqiqə işləyirdi. Belə bir bazar axşamı könlündən kresloya yayxanıb mürğüləmək və ya çay kənarında gəzişmək keçərdi, lakin bir çoxları kimi o da orada idi: uşaqlar, valideynlər, nənə-babalar, qardaşlar və həmçinin adda-budda gözə dəyən qaradərili dayələr və ya xadimələr. Maşınlardan dörd-dörd düşən hər dəstə tələsik bu günə görə taybatay açılmış darvazaya doğru irəliləyirdi.

Hələ də sərnəşin oturacağından tərپənməyən oğlu dalğın bir tövr ilə futbol komandasının təzə şortundakı loqosunu dırnağı ilə cızırdı. Bir qədər sonra klublararası oyun başlayacaqdı. O arzulayırdı ki, Andi də avtomobillərdən atılaraq ailələrini geridə qoyan yoldaşları kimi həvəsli olsun, canfəşanlıq göstərsin. Amma onun Andisi elə deyildi, başı loqonun qabarıq hissələrini

cızmağa qarışmış Andi musiqi zümzümə edirdi. Cəld bir hərəkətlə təhlükəsizlik kəmərinə çıxardı:

– Tribunada oturub həmişəki kimi səni oyuna ruhlandırmaq üçün nəyə görə olduğunu bilirsən, elə deyilmi? – artıq ona başa saldığımı bilsə də, soruşdu.

Andi təəccüblü bir ifadə ilə ona baxdı, anasının sə-sində sanki yırtıcı quşun caynağına keçmiş göyərçinin çırıpınışlarına bənzər həyəcan var idi.

– Totemə görə?

Ana məmnun halda gülümsədi:

– Çox gözəl balasan. Unutma ki, bu, ikimizin arasında bir sirdir. Get və çoxlu qol vur.

– Ola bilər ki, heç skamyadan tərپənməyim, ana, – deyə Andi iri mavi gözləri ilə ona baxaraq xəbərdarlıq etdi.

– Bu gün oynayacaqsan, – o, əminlik nümayiş etdirməyə və gülümsəməyə çalışsa da, ağzında acı intiqam dadını hiss edir və bu da onu bir azca qorxudurdu. – Get, görək Rolo bu səfər səni kənardə saxlaya biləcəkm.

O, Andinin maşından ləng enməsinə izləyərkən ürəyi sıxıldı və çantasını daha tez götürsün deyə bir qədər qapıya tərəf itələdi. Bu an məşqçinin planını izah etməyə başlayarkən dediyi ilk cümləni xatırladı: “Beşə iyirmi dəqiqə qalmışa qədər çatmayan oynamayacaq. Bu qədər sadə. Futbol qaydalara əməl etməyi bacaran-

lar üçündür”. O, yer tutmaq üçün gözləyən maşınların siqnal səslerini eşitsə də, on bir yaşlı uşaqcıqazı digərlərinin arasında gözdən itənə qədər diqqətlə onun arxasınca baxdı.

Maşını işə saldı və tələsən ailələrin yanından ötərək küçə ilə yuxarı qalxdı. Çox vacib bir oyundur, bəlkə də, oğlunun nəyə qadir olduğunu göstərə biləcəyi ilk oyundur. Onu izdihamın qarşısında tək qoyduğuna görə özünü günahkar hiss etdi. Atası da iştirak edə bilmirdi. Hərçənd ki, səhər Çikaqodan zəng edib ona qalib gəlmək və ya məğlub olmaq deyil, iştirak etməyin vacib olduğunu demişdi.

O, nə bilir atalıq nədir, – siqaret tapmaq üçün bir əli ilə çantasını eşləyərək düşündü, – bildiyi tək şey aylıq çekdir. Oğlunun rəqibləri arasında təkbaşına vurnuxduğunu düşünəndə günah hissi daha da artırdı. Sonra özü-özünə təsəlli verməyə başladı: çempionların yetişməsi yolunda analar fədakar olmalıdır, onlar buna və hətta daha artığına da qadirdirlər. Qaza basaraq yolu qırmızı işıqda keçdi. Oğlunun Dariyo Molinari qədər etibarlı bir oyunçu olduğunu sübut edəcəyi altmış dəqiqənin tez keçməsi üçün küçələri sərgərdan gəzərək başını birtəhər qatmalı idi.

Evə qayıda bilməzdi. Nənəsi həmişə deyərdi ki, yalan ayaq tutar, yeriməz. Belə bir həlledici oyuna getməmək üçün çox adama yalan danışmalı olmuş-

du. Nə deyəcəkdiniz? Andiyə dediyi kimi totem etdiyinə görə getmədiyini deyəcəkdiniz? Rolonun oğlunu oyuna çıxarmağa məcbur olduğu o möhtəşəm anı totemə görə qaçıracağını deyəcəkdiniz? Kaş ki, indi məşqçinin üzünü görə biləydiniz. Mədəniyyətsizinin biridir. Oğlu ilə ilk dəfə kluba gələndə nəzakət xatirinə belə ona qulaq asmamışdı. Düyünlənmiş yumruğunu yüngülcə alına toxunduraraq və bu xırda hərəkətlə özünü peşəkar göstərməyə çalışaraq “Bunun neçə yaşı var?” demişdi. “Andi on bir yaşındadır, lakin hərəkət aparatında yüngülcə qüsurlu var”... “On bir yaşlılar komandasına daxil olacaq”, deyərək Rolo sözünü ağzında və xahişini ürəyində qoymuşdu. Anaya oğluna bir azca kömək etməsini xahiş etməyə, ilkin diaqnoz çox sarsıdıcı olsa da, Müqəddəs Lourdesə oğlunun həyatını xilas etmək üçün ömrünü fəda etməyə hazır olduğuna and içdiyini dilə gətirməyə imkan verməmişdi. Odur ki, heç kim ona oğlu ilk dəfə 3 nömrə altında oynayarkən yanında ola bilmədiyinə görə pis ana damğası vura bilməzdi. Aylardır bu günü gözləyirdi, çünki Dariyo Molinari-nin qulaqdibi xəstəliyinə yoluxaraq oyunda iştirak edə bilmədiyini o axşam Rolo bildirmişdi ki, kiminsə oyuna gələ bilməməsi digərləri üçün yaranmış əla fürsətdir. O bu adamın yeni oyun strategiyasını necə dahiyənə hazırladığını görmüşdü. Adını da B planı qoymuşdu. Oğlu isə sanki darıxdırıcı bir filmə baxmış kimi

həvəssiz qulaq asırdı. Yoldaşlarından biri bəlkə də, onu dəstəkləmək və ya ikincidərəcəli roldan əsas rola keçmək imkanının yaranmasına görə həyəcanını ona ötürmək üçün əlini çiyinə qoymuşdu. Gözlənilən gün yetişmişdi. Molinari gəlməyəcəkdi, həmişə Andinin yanında skamyada oturan digər oğlan isə ailəsi ilə Disneydə gəzirdi və o, ana kimi boynuna düşən vəzifənin öhdəsindən gəlməyə çalışırdı. Sevgi və fədakarlıq onda artıqlaması ilə vardı. Andi anadan olandan bəri həyatı bu cür keçmişdi.

Maşınından ona dəhşətli bir mənzərə kimi görünən küçələrdə gəzdikdən sonra saata baxdı. Oyunun bitməsinə qırx iki dəqiqə qalırdı. Oradakı səhnəni gözlərinin önündə canlandırırdı: travelatorla kluba daxil olur, meydançaya yaxınlaşdıqca eyforiyaya qapılmış insanların qulaq batıran çığırığ səslerini eşidir. Soyunub-geyinmə otağına yönələrək övladlarını təbrik edən valideynləri, vurulan qollardan cuşa gələrək mahnı oxuyan komandanın enerjisindən və bədəninin hərəkətindən solğun yanaqları allanmış Andini təsəvvürünə gətirdi. Oyuna xeyir verib-verməməsinin elə də əhəmiyyəti yox idi, əsas odur ki, o, meydana hər bazar günü top uğrunda bir-birilə mübarizə aparan, bir-birinə göstərişlər verən və bir-birinin kürəyinə vuran yoldaşlarını qucaqlaya, dəmir barmaqlıqlara söykənərək onları skamyadan izləməkdən qurtula bilsin.

Ora-bura qaçmaqdan aşığı düşən corablarını yuxarı çəkə-çəkə onlarla sevensin. Tanrım, – yalvarmağa başladı, – o tərli köynəyini, hava udmaq üçün daha geniş açdığı ağzını, ora-bura yüyürməkdən islanmış saçlarını görməyi nəsb et”. Lakin nəsə ona dedi ki, yaxşısı budur, heç kəsdən heç nə istəməsin. Həmişə etdiyi kimi, bu dəfə də oğlu üçün hər şeyə təkbaşına nail olmalıdır.

Düşündü ki, qalan vaxtını nəsə içmək və siqaret çəkməklə barda keçirsə, yaxşı olar. İraq olsun, birdən kimsə onu klubun yaxınlığında görüb Dariyo Molinarinin anasına çatdırardı. Bir qədər əvvəl oğlanla telefonda danışanda “çox təəssüf edirəm, boyun qaçırmaq mümkün olmayan bir içim çıxıb”, deyirdi. Maşını Visente Lopes meydanının qarşısında saxladı. Çətirli masalar, gül dibçəkləri isti axşamda insanın könlünü açırdı. Bəs qəlbindən daş kimi asılmış bu hissini səbəbi nə idi? Niyə özünü dünyanın ən rəzil adamı kimi hiss edirdi? Sanki insanlar ona qəribə baxır və sanki yoldaşları oğlunu alqışlayarkən bu qadının övladının yanında olmadığından ağah idilər. Əhsən, əhsən, afərin sənə... Andi, Andi. O, bu qışqırıqları dəfələrlə dərslərinin sonunda oğlu medal almaq üçün məktəb səhnəsinə çıxarkən eşitmişdi. Bu gün Andi onlara sübut edəcək ki, o, tək cə düşərgələrdə gecələmək üçün çadırı olmayanlara özününkünü verən ürəyiaçıq oğlan deyil, həmçinin hamısını kluba aparan, onları şirə və qızar-

dılmış kartofa qonaq edən, digərləri ilə eyni vaxtda maşından düşmək üçün anasının təhlükəsizlik kəmə-rini tez çıxarmasını gözləyən oğlandır. Ola bilər ki, o, həmişə sonuncu olur, ola bilər ki, bəzən əl-ayağı bir-birinə dolaşır, ola bilər ki, xırda həlledici məqam onun fərqli kateqoriyaya aid olduğunu büruzə verir. Tərs kimi axmaq məşqçi də anasının yalvarışlarına qulaq vermək istəmir və heç vaxt da istəməyib: “Ona kömək etmək üçün bir yol, ortaq bir yol tapmaq yaxşı olardı”. On bir yaş. “Başı var, amma bacarığı yoxdur, ona görə də çox çalışmalı, mübarizə aparmalıdır”. “Əbləh! İstə-yirsən sənə onun onurğasına vurulan iynələrdən, sən meydanda fit çalarkən onun aclıqla mübarizə aparma-sından, dözməli olduğu müalicələrdən danışım? Mənə mübarizə haqqında nəsihət verənə bax”.

Bu gün də eyni şey təkrarlandı: digərləri çanta-ları ilə maşından düşən kimi bardürə yaxınlaşdırlar. O, hər dəfə oğlanların cəld və çevik addımlarına hey-ranlıqla baxırdı. Öz oğlu heç vaxt belə yeriyyə bilməz-di. Hərçənd ki, onu bir neçə saniyə irəli atmaq üçün fəndlərə əl atırdı: məsələn, maşınını saxlayan kimi cəld manevrlə oğlunun təhlükəsizlik kəmə-rini açır, digərlə-rinin düşmək əmrini gözləmələri üçün mühərriki dər-hal söndürmürdü. Ancaq bunlar aralarındakı məsafəni daha da artıran faydasız saniyələr idi. Açarı çevirən kimi tünd dərili, cüssəsi heç zaman tibbi avadanlıqla-

rın, mələfələrin, önlüklərin və sterilizə edilmiş şprislərin qoxusuna bulaşmamış Molinari həmişə idmançılara xas çevik hərəkətlərlə dəstənin önündə gedirdi. “Bu oğlan on nömrə altında oynayır, parlaq oyunçudur, – məşqçi demişdi, – bu uşağı heç kim dayandıra bilməz”. O, maşının qapısını örtüb onların qaçmasını, Andinin isə onlara çatmağa çalışmasını izləyirdi. Hansısa biri dala çevrilərək qışqıra-qışqıra ona deyirdi: “Kolanın pulunu sən ödəyəcəksən, Andi, yoxsa soyunub-geyinmə otağına buraxmayacağıq”. Öz aralarında gülür, zarafatlaşırdılar, iki-üç metr geridə qalan oğlu da onlara baxıb gülürdü.

Əsən meh asudə vaxtını kafedə keçirən insanların pıçılıya bənzəyən səsinə çətirlərin arası ilə qovub gətirdiyinə görə o, dal tərəfdəki masanı seçərək arxası insanlara tərəf oturdu. Bir fincan qəhvə və kruassan sifariş verdi. Gözlədi. Heç özü də bilmədən ağına haradansa yeniyetməlik çağındakı xatirələri gəldi: dua oxumaq üçün kilsəyə gəlirlər, nənəsi skamyaların arası ilə keçib gedir, o isə bilərəkdən uzaqlaşır, dalda qalır, dua oxunan zaman ibadətə gələnlərin gözünə görünmədən çölə çıxıb siqaret çəkmək üçün qapıya daha yaxın olmağa çalışır. Utanmaz. Düşündü ki, elə yeniyetməliyindən belə imiş. Bəlkə də, Tanrı onu cəzalandırmaq üçün onun nənəsinin uzaqlaşmasına baxdığı kimi dün-

yada ən çox sevdiyi insanı hər bazar günü uzaqlaşaraq gedən yoldaşlarının arxasınca baxmağa məhkum edib.

Andiyə mesaj göndərmək istədi. “Haydı, oğlum, göstər ki, bunu sən də bacararsan”. Ancaq ona nə zəng, nə mesaj çata bilərdi. Rolo telefonda istifadə etməyi qadağan etmişdi, telefonlarını söndürüb soyunub-geyinmə otağındakı peçenyə qutusuna qoymalı idilər, sanki səfirliyə və ya hansısa başqa bir yerə daxil olurdular. Onlar sadəcə idmana zəruri olan şərtlər və bədən quruluşu ilə doğulanların vətəni hesab olunan futbol oynayırdılar. İdarə edən də, qanunları qoyan da Rolo dur. Hamı onun ədalətli, qərəzsiz olduğunu deyir. Uşaqlar da, valideynləri də dinməz-söyləməz ona qulaq asırlar. Mobil telefonlar köhnəlmiş peçenyelər kimi qutuda qalır. Çantasında gəzdirsə də, o öz telefonunu da söndürüb. Nədənsə bütün analara, həmçinin Dariyo Molinariyə bəhanə gətirib ki, vacib işi çıxıb. Onlara səfirlikdəki konfransda tərcümə edəcəyini, anidən tapşırılan bu öhdəlikdən boyun qaçırmağın mümkün olmadığını söyləyib. Yalnız Andi totemə görə gəlmədiyini düşünür, çünki anasının klinikada ona qoyulan ilk diaqnozdan dərhal sonra peşəsindən ayrıldığını yaxşı bilir.

Ofisiant qəhvə və kruassanı gətirib masaya qoyanda qadının ağılından hər həftə adətəkdə olduqları şeylər, bazar günləri, soyuq qış, günəşli və küləkli yaz

günləri keçir. O soyuq axşamlarda Dariyo Molinarinin nə vaxtsa gəlməyəcəyi günü səbirsizliklə gözləyirdi. Necə ola bilərdi ki, belə istedadlı oyunçu nə vaxtsa gəlməsin?! Əlində məşqə aparmaqdan köhnəlmiş çanta, ayağında isə ucuz idman ayaqqabısı ilə evinin suvasız divarına söykənərək onları gözləyən bu oğlanı hər dəfə kluba gedəndə özləri ilə aparırdılar. Ayaqqabısının bahalı buts və ya ortopedik olmasına ehtiyac belə yox idi, çünki bahalı olan onun özü idi. Şəhər klubunun qarışısı. Əsl istedad. Fitri qabiliyyəti olanın üzünə bütün qapılar açıqdır, hər yerdən pul gəlir, direktorlar və məşqçilər qürurla kürəyinə vurur, azarkeşlər isə əllərində gəzdirirlər. Beş qardaşın ən böyüyü olan bu bacarıqlı oğlan yağış da yağsa, sel də olsa, kasıb evinin önündə dayanaraq onu götürmələrini gözləyirdi. Andinin arxasında oturub böyük insanlara xas nəvazişlə, dostcasına başına sığal çəkərək atasının kimi düz və nazik saçlarını qarışdırırdı. “Nə var, nə yox, kral”, Dariyo həmişə ona belə deyirdi və o da gülümsəyərək onu konfetə qonaq edirdi. Komandanın gözü sayılan bu oğlan onun oğluna “kral Andi” deyə müraciət edirdi. Zərrə qədər bir-birinə bənzəməyən on bir yaşlı iki uşaq, iki dost...

Hava qəribə şəkildə rütubətli oldu və bir qədər də sərinləşməyə başladı. Ofisiant qəbzi gətirib başqa tərəfə baxaraq masaya sancdı. İnsanların gözündə zi-

bil kimi görünməmək üçün nə etmək lazımdır? Yəqin ki, Dariyo divara söykənərək onu gözləyir. Ucuz mobil telefonundan da heç kimə zəng edə bilməyəcək, çünki telefonlar klubdakı peçenyə qutusundadır. Ancaq bəlkə də, Dariyo ümitsizcəsinə anasına zəng edib Andinin anasının onu götürə bilməyəcəyini, oyuna iyirmi dəqiqə qalmış orada olmalı olduğunu, əks təqdirdə, Rolonun əsəbiləşəcəyini söyləyib. Əgər qadın onun kimdirsə, onda çox güman ki, əlindəki vedrəsini və təmizlik arabasını poliklinikanın mühafizə hissəsində qoyub, olmayan bir-iki pesosu ilə özünü şəhərin o başından bu başına yetirərək oğlunu taksi ilə aparacaq. Lakin hesablamasına görə yenə də gecikəcəklər. Bir sözlə, Dariyo ya klubun, ya da evin qapısında qalaraq top əvəzinə daşa təpik vuracaq. “Olivos”a qarşı finalda ən yaxşı oyunçusunun gəlmədiyini görəndə qəzəbindən qıpqırmızı olan Rolo əli ilə işarə edərək Andini çağıracaq.

Saata baxdı. Oyun bir az olar ki, başlayıb. Andi çox güman ki, artıq Dariyonun qulaqdibinə yoluxduğu vaxtdakı kimi məşqçinin ona tərəf yönəlmiş barmağını görüb. Ona meydana çıxmazdan əvvəl dartınma və isinmə hərəkətləri üçün tapşırıqlar vermiş, digərlərinə nisbətən daha çox məşq etdirmişdi. “Sən hamıdan artıq məşq etməlisən”, o gün ona belə demişdi. “Artığını”, o düşündü, “oğlu həmişə həyatın ona verdiyindən

daha artığını verməli olub”. Hərçənd ki, heç zaman buna görə şikayət etməyib, paxıllıq, inciklik göstərməyib. Necə olub ki, heç kəs nəcibliyin tərəziyə qoyulduğu bir yer yaratmayıb?

İnsanlara baxdı. Görəsən, çay və yaxud pivə içə-içə söhbət edən bu insanlardan hansısa biri onun mənhus niyyətini duya bilmişdimi? Göy üzünü örtən topa buludlara baxdı, sanki leysan tökməyə hazırlaşdılar. Tanrı belə səfeh hərəkət etməzdi. Andisinin özünü sübut edəcəyi oyunu məhv edə bilməzdi. Quru yerdə düz-əməlli qaça bilməyən birinə yağış hədiyyə etmək ziyadə olardı. Tanrının onu nə budəfəki hərəkətinə, nə də kilsədə ibadət edənlərə təqdis edilmiş çörək paylanan zaman pilləkənlərdə oturub Marlboro siqareti çəkdiyinə görə bu cür cəzalandıracağına inanmırdı. Bunu mənə edə bilməzsən, təşviş içində göyə baxaraq yalvardı. Ancaq Tanrının uzun müddətdir ki, ondan üz çevirdiyini yaxşı bilirdi. Yenidən saata baxdı və kluba getmək vaxtının gəldiyini anladı. İçdiyi qəhvənin pulunu boş fincanın altına qoydu. “Bunu etməyə məni övlad sevgisi vadar edib”, maşına tərəf yönələrkən öz-özünə təkrarladı, “sadəcə oğlum üçün bir şans istəyirəm”. Açarı kilidə salanda titrədi.

Qaranlıq qır kimi klubun divarlarına yapışmışdı. Maşını üç məhəllə kənardə saxlayaraq son siqaretini

yandırdı. Darvazaya çatanda cəld iki qullab vuraraq siqareti tulladı.

– Vəziyyət necədir? – köşkdən çıxan qarışıqdan soruşdu.

– Məncə, oyun hələ davam edir, ancaq bizimkilər udmalıdırlar, – kişi cavab verdi.

O, “bizimkilər” sözünü eşidəndə gülümsədi, çünki bu dəfə Andi də komandanın rəsmi üzvü hesab edilə bilərdi. Vaxtı bir də yoxladı, oyunun son dəqiqələri olmalı idi. Anasının gəldiyini görəndə oğlunun üzünü təsəvvür etdi, bəlkə də, onunla salamlaşmağa belə vaxt tapmayacaq, diqqəti ora-bura diyirlənən topda, komanda yoldaşlarının göstərişləri və əl-qol hərəkətlərində olacaqdı. Övladını ikicə dəqiqə belə meydançada görmək onun üçün kifayət idi. Ailələrlə dolu tribunaları görüb tələsdi, həyəcandan ayaqları titrədi, dəmir barmaqlıqdan keçdi və yeni yanmağa başlayan gözqamaşdıran işıqların altında tələşlə yaşıl düzbucaqlı sahəyə göz gəzdirdi. Dariyo Molinari oynamırdı, sevincdən qışqırmaq istədi, amma qaçanların arasında balaca sarı baş oğlanı tapa bilmədikdə sevinci get-gedə yox oldu. Axı bu mümkün deyil, orada olmalıdır. Mümkün deyil, orada olmalıdır, çantasını sancılanmağa başlayan qarnına sıxaraq yerdəki ağ xəttə yaxınlaşdı. Meydanın o başında ona qərribə hərəkətlərlə nəsə deməyə çalışan Rolonu gördü. Hərəkətlərindən

şikayət, yoxsa üzrxahlıq etdiyini anlamadı. Rolo qapıya doğru irəliləyən şanslılardan birinə nəsə qışqırmaq üçün diqqətini yenidən sahəyə yönəltdi. O, yenidən hər kəsə baxdı, Andinin onların arasında olmadığına əmin olub, skamyaya baxmalı olduğunu anladı.

Budur, tər-təmiz köynəyi, çirklənməmiş corabları ilə əllərini ayaqlarının arasında yellədə-yellədə skamyada oturub. Şahid olduğu dəhşətli mənzərələr kolleksiyasına biri də əlavə olundu: dördaylıq körpənin sümük iliyinə iynə sancılması, bədənini nəhəng tomoqrafiya aparatının udması, iki yaşında çəngəl tuta bilməməsi, hovuz yarışında hamının balaca balına, Dariyo Molinarinin isə delfin medal qazanması kino lenti kimi gözlərinin önündən keçdi. Göz yaşlarının boğazında düyünləndiyini hiss etdi. Oğlunun məsum-məsum baxan gözləri ona sataşana qədər yavaş-yavaş skamyaya yaxınlaşdı. Bu dəfə Andinin gözündə qəzəb, narahatlıq vardı.

– Nə olub, balacam? – səsinin titrəməməsi üçün var-gücünü toplayaraq dedi və yanında çömbəldi. – Səni meydançaya çağırmadı?

– Çağırdı, amma oynamaq istəmədim. Rolo səfehdir, ana, onu dinləmək belə istəmədi.

– Oynamaq istəmədin? Kimi dinləmədi? – do-daqaltı soruşarkən gözünün ucu ilə kiminsə onlara yaxınlaşdığını gördü. Əlində Kola stəkanı tutmuş Da-

riyo Molinari insanı vahiməyə salan ruh kimi onlara sarı gəlirdi.

– Dariyoya, – oğlu qazlı içkini və pulun qalığını götürərək dedi.

Dariyo Molinari onun yanında əyləşdi:

– Xaç atam məni gətirmək üçün taksiyə xeyli pul verdi, – hələ də acıqlı-acıqlı izah etdi. – Oyuna səkkiz dəqiqə qalmış gəlib çatsaq da, Rolo gecikdiyimə görə məni oynamağa qoymadı.

– O, məni üç nömrə altında oyuna daxil etmək istədi. Ehtiyat oyunçu kimi meydana çıxmağım düzgün olmazdı, – Andi onu dəstəkləyərək dedi. Bu gün heç kim oynamamalı idi.

– Sən əsl kralsan, Andi, – komandanın ən yaxşı oyunçusu ona heyranlıqla baxaraq dedi və dostcasına başına sığal çəkərək nazik saçlarını qarışdırdı.

Tribunadan fit və qışqırığ səsləri eşidildi. O, ayağa qalxdı və qan-tər içində qalmış uşaqların qucaqlaşmaqlarını, övladlarını təbrik etmək, tərifləmək və qələbəni qeyd etmək üçün pizza yeməyə aparmaq arzusunda olan valideynlərin onlara tərəf can atmaqlarını matdım-matdım seyr etdi. Nəcibliyin tərəziyə qoyulduğu bu oyunda, deyə düşündü, görəsən, qalib gələn kimdir?

LAYİQ OLMAQ

Martixntxeyə ithafən

Görəsən nə düşünürdü ki, 297-ci kilometr yazılan lövhəni görə bilmədi, – deyə Frida öz-özündən soruşdu. Az qalmışdı ki, ötüb keçsin. Sedrikin dediyinə görə, əyalətin bu başından evə aparən yolu tapmaq üçün bu lövhəni gözdən qaçırmamaq lazım idi. “Əyalətin girəcəyini tapmaq asan deyil, ona görə diqqət etməlisən”. Sükan arxasında gərgin oturmuş, gözlərini dörd açmışdı. Beynini isə saysız-hesabsız şübhələr qurcalayırdı. Sanki ürəyinə dammışdı ki, nəsə problem çıxacaq: bəlkə ona təklif olunan ev yalnız çilğin fransızın xoşuna gələn üfunət iyi verən donuz tövləsi idi. Bəlkə də, heç onu tapa bilməyib gəldiyi yolla üç yüz kilometrlik İnterbalneariya şosesini geri gedib balaca mənzilinə qayıdacaq və orta temperaturu otuzdan yuxarı olan Buenos-Ayresdə təzyiqi aşağı olduğundan iş otağın-

dakı kondisioneri belə yandıra bilmədən anası ilə mübahisə edə-edə yenidən kompüter klavişlərini döyəcəklərək ssenarisini yazmağa çalışacaqdı.

Axı niyə anası birdəfəlik öz əyalətinə qayıtmırdı? Yolda gələ-gələ bu haqqa düşünürdü. İlin sonunda gedəcəyini desə də, artıq fevralın ortası idi, ancaq hələ də getməmişdi. Sanki hörmətli qonaq idi.

– Aha, yanacaq doldurma stansiyası, – yaşlı anasının ona göstəriş verdiyi tonda özünü xəbərdar etdi.

Çantasını əlinə aldı və ona lazım olan məlumatı tapana qədər eşələdi. “Moleskin” bloknotunun bir səhifəsində qeyd etmişdi. Məlumatı tapmasını yaxşı əlamət hesab edərək sevindi. Sedrikin dənizkənarı malikanə ilə bağlı gözlənilməz təklifini eşidəndə də gözləri məhz bu cür parlamışdı. Ona könlündən keçən malikanəni “Airbnb” linkində tapa biləcəyini demişdi, lakin onun nəşə axtarmağa vaxtı yox idi, üstəlik, malikanə ilə bağlı təklifə çox ümid bəsləmək istəməirdi, çünki Sedrik ölkədə cəmi bir il yaşayan əcnəbi prodüser idi və çox güman ki, Argentinada “malikanə” sözünün nə demək olduğunu bilmirdi. Hərçənd ki, diqqətini hazırda vacib olan məsələyə yönəltməyə çalışdı: malikanə və “Moleskin” bloknotu – gözəl kombinasiyadır. Öz-özünə taleyin ona bəxş etdiyi hər şeyə layiq olduğunu, həm də çox layiq olduğunu dedi. Onu sevən, qayğısına qalan, qərarlarında dəstək olan o qədər insan var ki.

Yoxsa ki, anası – ancaq canına vəlvələ salmağı bilir. Saçına taxdığı eynəyi gözlərinə endirərək qeydi oxudu:

“Yanacaq doldurma stansiyasından beş kilometr aralı. 297-ci kilometr yazılan lövhəni keçən kimi oxlarla işarələnmiş girintili-çuxıntılı bir yol görəcəksən”. Həmin yolu görəndə sürəti azaltdı. “Oxlardan biri yerindən çıxarılıb, məhz elə oradan dönəcəksən”. “Əla”, tez sükanı çevirdi. “Hər iki tərəfi sıx ağaclarla örtülmüş yolu və iki taxta darvazanı keçdikdən sonra”, – ehtiyatla açıb-bağlayır, – “LES SAPİNS” yazılmış lövhəni görən kimi həmin yolu seçib yoluna davam edərsən”.

– Ah, Sedrik, bu nədir belə?! Bu, ev deyil, əməlli-başlı malikanədir, – heç kim onu eşitməsə də, maşında ağzını geniş açıb böyürdü.

Anasına acıq vermək üçün onun burada olmasını, üzündəki heyrəti görməyi, xəbərdarlıqlarının əbəs olduğunu anlamasını çox istəyirdi. Maşınının sıx ağacların yaratdığı tunellərdən, yüzlərlə yabanı bitkilərlə örtülmüş cıyırlardan və heyrətamiz bir mülkün şam meşələri ilə əhatə olunmuş, kənarları yaşıllıqlarla örtülmüş mükəmməl yollarından keçərək bura qədər gəlib çata bilməsinə çox sevinirdi. Çünki indi evi gördükdən, hətta görmədikdən xeyli əvvəl anlamışdı ki, Sedrikin könlü istəyən vaxt qaçıb gəlmək üçün aldığı bu ev haqqında söylədikləri bir qədər yersiz təvazökarlıq idi. Yazmaq məqsədilə özünü ətrafdan təcrid etmək üçün

möhtəşəm bir yerə gələn Hollivud ssenaristi kimi hiss etdi.

Bu valehedici yerdə cürbəcür kolların, kortaderiya bitkilərinin, yabanı çiçəklərin arası ilə təxminən beş-altı dəqiqə getdikdən sonra maşınını qum təpəsindəki şam ağaclarının arasında bütünlüklə şüşədən ucalmış, minimalist görünüşlü, iki mərtəbəli əzəmətli “Les Sapins” malikanəsinin qarşısında saxladı. Sedrik demişdi ki, malikanənin bir kilometrliyindəki (bəlkə də daha az) ucsuz-bucaqsız çimərliyə çılpaq da gedə bilər, çünki həmişə boş olur. Bəs əgər malikanə ağaclarının arasındakı hovuzu və üç yüz-beş yüz metr aralıda qalan xidmətçisi ilə hər kəsin xəyallarında arzuladığı ev idisə, çimərliyə getmək nəyə lazım idi? Ölkəsində belə bir evin olması mümkün idimi? Bu cür inanılmaz mülkün ona bir həftəliyə verildiyini xatırlayanda Meksika filmlərinin baş qəhrəmanları sayağı bərkədən çıxırdı. İnterneti olmadığına görə nə anası onu məsləhətləri və sualları ilə təngə gətirəcək, nə keçmiş ərinin vəkili narahat edəcək, nə də qızı öz məhəbbət problemləri ilə onu bezdirəcəkdi. Heç kəs, heç kəs onun zəhləsini tökməyəcəkdi.

Maşının mühərrikini söndürdü və şam ağaclarının xışiltısına, küləyin vıyiltısına, dalğaların səsinə qulaq asdı. Uşaq həvəsi ilə balaca çamadanını çıxarmağa başladı. Özü ilə yalnız bir-iki yay paltarını, nazik gödəkçə,

notbuk və bəzi məlumatlara göz atmaq üçün kitablar götürmüşdü. Onu narahat edən yeganə şey internetə çıxışının olmaması idi. Sedrik demişdi ki, kəndlər otuz kilometrədən də uzaqda olduğuna görə o, gələnə qədər evə lazımi tədarükü edəcək, sonrakı günlərdə isə ehtiyacı olanı Asusenadan xahiş edə bilər. Açarı qapıda görüb çox sevindi.

Atdığı hər addımda cib telefonunu götürüb şəkil çəkmək arzusu ona güc gəlirdi: Skandinaviya üslubunda mebellər, Katmandu xalçaları, Meksika keramika qabları, soba və müxtəlif dizaynli lampalardan ibarət böyük bir qonaq otağının iki yeganə daş divarından asılmış iri ağ-qara şəkilləri ilə bu ev ağacların arasında asılı qalmış nəhəng şüşə qutunu xatırladırdı. O, pilləkənlərlə enəndə yataq otaqlarının yer səviyyəsində olduğunu gördü. Tikintidə təbii materiallardan ağilla istifadə edilmişdi. Açıq tonlarda dizayn edilmiş otaqlardakı tər-təmiz yataq örtükləri, böyük ölçüdə çarpayılar, quş tükündən yastıqlar, tumbalar, istifadəsi rahat olan dolablar, yupyumşaq dəsmallar – hamısı onun üçün hazırlanmışdı, çünki orada tək o var idi, bu ehtisamlı malikanədə tamamilə tək idi.

Görəsən, əvvəlcə nə etsin? Şam ağacları ilə örtülmüş qum təpəsinə çıxsın, yoxsa çimərliyə və ya hovuzə baxmağa getsin? Bəlkə uşaq vaxtı elədiyi kimi çarpayının üstündə hoppansın və ya anasına zəng edib sağ-

salamat gəlib çatdığını, daha doğrusu, cənnətə düşdüyünü desin? Mobil telefonunu axtardı, lakin elə o andaca şəbəkənin tutmadığını xatırladı. Budur, artıq azad idi, bir az çöldə gəzər, evin digər hissələrinə isə ertəsi gün baxa bilərdi. Hava yavaş-yavaş qaralmağa başladığı üçün bu həyəcanverici səssizlikdə ssenarisini yazmağa başlaya bilərdi. Təbii ki, bura gəlməkdə əsas məqsədi bu idi, lakin qəlbini bürüyən sevinc onu evdə var-gəl etməyə sövq edirdi, heç bir vəchlə yanını yerə qoya bilmirdi. Yaxşısı budur, nəsə yesin, axşam saat yeddi idi və nahardan bəri anasının sükan arxasında ayıq qalması üçün məcbur yedizdirdiyi yulafli qatıqdan savayı dilinə heç nə dəyməmişdi. Soyuducunu açaraq içində ət, pendir, qaymaq, meyvə, bişirilməyə hazır dondurulmuş çörəklər, hər cür şirniyyat və şirələr gördü. Ah, Sedrik, bu boyda tədarükü necə etmişən? Dərhal bolluğa öyrəşmiş milyonçuların belə vəziyyətdə etmək istədikləri şey ağına gəldi: şampan şüşəsi açmaq, lakin çatışmayan tək şey məhz o idi. Necə də səfehdir, bu xırda detallı düşünməli idi, əlinə düşən bu fürsəti qeyd etmək üçün heç olmasa kiçik bir şüşə gətirməli idi. Bəsdir, anası kimi xırdaçı olmaq istəməirdi: bir stəkan meyvə şirəsi, sendviç, duş və sonra da yazmağa başlamalı idi.

Çimdikdən sonra “L’Occitane”nin ətri dərhal ətrafı bürüyən minaçiçəyi qoxulu losyonunu bədəninə

sürtərək iri bir dəsmala büründü və gətirdiyi bir-iki paltarı sevinə-sevinə çamadanından çıxararkən ani bir kölgənin yataq otağı ilə təpə arasında batmaqda olan günəşin son şüalarının qarşısını aldığı gördü. Çöldən səs gəldi. Dərhal şüşə qapıya yaxınlaşdı və yuxarı mərtəbədəki giriş qapısının döyüldüyünü və bir itin hürdüyünü eşitdi. Kimsə qapının ağzında dayanıb onu səsliyirdi: senyora, senyora. Pılləkənləri iki-iki yuxarı qalxdı və giriş qapısının yanındakı şüşədən baxanda evin önündə əlində kubok qaldırılmış kimi butulka tutmuş, ayağına çəkələk geyinmiş dolu bir qadın gördü. İt cəld içəri girib ora-bura vurnuxmağa başladı. Özünü Asusena kimi təqdim edən xidmətçi qadın ev sahibinin tapşırığı ilə onu şampanla qarşılamaq üçün gəldiyini bildirdi. Qadın çox mehriban idi, hərçənd ki, Frida ev sahibliyinə yaxşı namizəd olub-olmadığını yoxlamaq üçün xidmətçinin ona müştəri gözü ilə baxdığını düşündü. Çox güman ki, sahibi evə qoyduğu yatırımdan qazanc əldə etmək üçün yay və ya qış mövsümündə onun kimi bir çox xanımı evində qonaq etmişdi. Asusena bu və ya digər şeylərin necə istifadə olunduğunu izah etməyə başladı:

– Bilmirəm həyəcan siqnalından istifadə etmək istəyərsinizmi, senyora? İcazənizlə bildirim ki, bura çox sakit ərazidir və hətta, meşədə at otlayanda belə həyəcan siqnalı işə düşsə və qoşmadığınıza görə deyil,

qoşduğunuza görə sizi daha çox qorxuda bilər, çünki çox həssas cihazdır. Nəsə lazım olsa, çağırın.

“Nəyimə lazımdır axı həyəcan siqnalı, mən ki anam kimi hər şeydən qorxuya düşən insanlardan deyiləm”, – düşündü, üstəlik, özü ilə güc-bəla ilə yaza bildiyi köhnə notbukundan savayı heç nə gətirməmişdi. Ondan bəxşiş gözləməsin deyə qiymətli bir şey gətirmədiyini qarşısındakı bu xanıma açıq-aşkar bildirməyə çalışdı. Şampan və nəzakətinə görə təşəkkür etdi və əlindəki şüşəni qaldırmaqla onunla sağollaşdı. Qadın arxasınca gedən iti ilə birlikdə get-gedə uzaqlaşdı. İtin diş, adının isə Kerri olduğunu söyləmişdi. Frida şampan içə-içə qürub edən günəşin al-qırmızı rəngə boyadığı şam meşəsini seyr edərkən itin adının Brayan De Palmanın filmindən götürülüb-götürülmədiyini barəsində düşündü və bir anlıq ürəyinə ağırlıq çökdü. Lənətə gəlsin, niyə axı həyəcan siqnalını işə salmağa razı olmadı? Şəbəkəni tutmasa da, cib telefonunu axtardı. Bəs başına bir iş gəlsə, Asusenaya necə xəbər verəcək? Ocaq qalayıb tüstüsü ilə işarə verəcək? Təpənin üstü boyu xeyli qabağa uzadılmış terrasa çıxdı. Ora evin ən hündür hissəsi olsa da, xidmətçi üçün tikilmiş evin damını belə görmək mümkün deyildi. Sedrik o evin nə qədər uzaqda olduğunu söyləmişdi? İntəhasız görünən bu yerdə tənhalıq, səssizlik hökm sürürdü. Onu əhatəyə alan şam meşələri, yuxarıda mavi səma

və şər qarışdıqca qışqırıqları ilə bu mənzərəni daha dramatik hala salan xımanqo quşları. Alkoqol kefini açmaq əvəzinə xumarlandıraraq dərin yuxu gətirirdi. Bəlkə Asusena şüşəyə narkotik qatıb gətirmişdi? Tərkibindəki nəşə onu yatızdırır, halsız edirdi. Sedrikə zəng vurub xidmətçisinin həqiqətən də dolğun qadın olub-olmadığını, ona bir şüşə Rosell Boher gətirməsini əmr edib-etmədiyini soruşmaq istədi. Axı niyə onu da tədarük etdiyi digər nemətlərlə birgə soyuducuya qoymamışdı? Axı niyə anası kimi ağına ancaq pis şeylər gətirirdi? “İşləmək lazımdır”, amiranə tərzdə dedi, masanı yığışdırıb geyinmək üçün aşağı düşdü. Gətirdiyi pambıq köynəklər əvəzinə qızının bayramda ona hədiyyə etdiyi ipək gecə köynəyini geyinməyə qərar verdi. Əyninə qəşəng oldu və tam oturdu. Gözləri işıq saçdı, məmnun halda notbukunu qonaq otağına qaldırdı.

İşıqları yandırdı və gözlərinin önündə heyrətamiz mənzərə canlandı: çöldə mavi rəngə çalan qaranlıq gecənin fonunda içəridəki taxta tirlərdə mütənasib quraşdırılmış led lampaların gur işığı. Görəsən, harada oturub yazsın? O qədər yer var idi ki! Meşənin mənzərəsi də valehedici idi. Dərin sükut insanı bir qədər vahiməyə salırdı. Birdən ağılından keçdi ki, bir qədər sonra qatı qaranlıq çökəcək. O isə burada tək olacaq. Cib telefonu hələ də şəbəkəni tutmurdu. Bəs indi nə

etsin? Gecəni bu narahatlıqla keçirsin? Yoxsa tənha yollara düşüb xidmətçinin evini axtarsın? Özünün bu aşib-daşan təxəyyülünə nifrət edirdi. Gərək anasına heç olmasa Sedrikin və ya xidmətçinin telefon nömrəsini verərdi, çünki o zaman yaşlı qadın qızının sağ-salamat çatdığına əmin olmaq üçün zəng edərdi.

Məyus olmağa dəyməz, çünki o, buraya sakitlikdə yazmağa gəlmişdi. Bunun üçün ona hamıdan uzaq, sakit yer lazım idisə, deməli, burada qalmalıdır. Heç olmasa səhərə qədər. Artıqlaması ilə yemək-içmək, ssenarini sona çatdırmaq üçün bəzi səhnələri çatışmayan cızma-qara və Danimarkada yaşayan əmisi oğlunun evində gördüyü Blindeks kilidlərindən var. Sadəcə yaxşı bağlandıqlarına əmin olmaq üçün onları yoxlamaq və işə girişmək lazımdır. Amma o qədər şüşə qapı var ki! Su qızdırıcısı və paltaryuyan maşın olan kiçik otaqdan savayı qalan otaqlar şüşədəndi.

Vaxt itirmədən qonaq otağındakı qapı-pəncərələrə baxmağa başladı: hermetikliyi yoxlamaq üçün hər birini açır, sonra yenidən bağlayırdı. Çık, çık. Əla. Mətbəxi yoxladı. Çık, çık. Düşündü ki, Asusena meşənin dərinliklərindən onun bu halına baxsa idi, qəhqəhə çəkib gülərdi: bəs deyirdiniz həyəcan siqnalı lazım deyil? O qadının nə düşündüyünün onun üçün nə əhəmiyyəti var idi? Çık, çık. Pilləkənin üstündəki yan pəncərə də bağlıdır. Bəlkə sabah yaxın kəndlərdən birinə getsin

və hər şeyin qaydasında olduğuna əmin olmaq üçün Sedrikə zəng etsin? Çık, çık. Vanna otağında da hər yer bağlıdır. Üç yataq otağından birinə keçdi. Çık, çuk. Yaxşı bağlanmadı. Çuk? Bu necə ola bilər? Pəncərəni yenidən açıb bağladı, amma eyni səsi çıxardı. Ona elə gəldi ki, kip bağlanmadı. O, kilidə diqqətlə baxmaq üçün eynəyini taxdı. Saxta kilid taxılmışdı.

Heyrətlə çölə – meşəyə tərəf baxdı. Başını yuxarı qaldıraraq nəzərlərini əvvəlcə qum təpəsində gəzdirdi, sonra isə aşağı endirərək malikanəyə gələn girintili-çıxıntılı yolun əks istiqamətə burulanda içəri daxil olduqdan sonra özünün bağladığı darvazalarda bitdiyinə diqqət yetirdi. Üzərində “Şəxsi mülk. İçəri girmək qadağandır” sözləri yazılsa da, darvazanın asma qıfilla deyil, sadəcə qarmaqla bağlandığını xatırladı. Yolunu azaraq bu yola çıxan və sonunda nə olduğu ilə maraqlanan istənilən şəxs maşınını o kiçik ağacların arasına sala bilər. Bəlkə gecə düşəndə Asusena onları bağlayır? Bəs evin şərq hissəsindən dənizə, hələ görmədiyi o boş çimərliyə aparan yol? Birdən sərxoş halda oralarda gəzib-dolaşan azgın bir kəndlinin ağına bu yolla malikanəyə gəlmək keçsə, necə olar? Bu nəhəng şüşəli evdə işıqların yandığını və ipək gecə paltarları geyinmiş su pərisinin bu lüks yerdə müdafiəsiz qaldığını görsə, nə edər? “Lənətə gəlsin”, əl-ayağı əsməyə başladı. Bir möcüzə nəticəsində çıqqıltı eşitmək ümidi ilə pəncərəni

dönə-dönə bağlamağa çalışdı. Bu vəziyyətdə yaza bilməyəcəkdi, nəşə etməli idi.

Telefonun ekranına baxdı və həll yolu axtarmaq üçün var-gəl etdi. Qəfildən ağına gəldi ki, otağın açarı var. Deməli, otağın qapısını bağlamaqla təhlükəni sovuşdura bilər. Səhər açılanda Asusenaya tapşırır ki, pəncərəni təmir etdirsən və məsələ bununla həllini tapar. Sadəcə gecəni keçirməli idi. Ya da xidmətçilərin evini tapmaq üçün meşənin ağuşuna atılmalı idi. Bu fikir onu dəhşətə gətirirdi. Kim bilir, bəlkə orada itdən savayı da heyvanlar var? Bir anlıq heyvanların meşədə onu parçaladığını, vəhşi heyvanların pəncəsindən qurtula bilməyən turistin acınacaqlı ölümünün qəzet sərlövhələrini bəzədiyini və anasının nəvəsinə “mən ona demişdim, sözümə qulaq asmadığına görə başına gələnlərə layiqdir, ona xəbərdarlıq etmişdim” dediyini təsəvvürünə gətirdi.

Qapını bağladı və qalan otaqları da yoxlayıb hər yerin kilidli olduğuna əmin olana qədər açarı ovucunda sıxdı. İkiqat şüşə çöldən gələn səsləri kəsdiyinə görə hər yerə sakitlik çökdü. O, pilləkənlərlə yuxarı qalxdı və yenidən qonaq otağına çatanda gur işıqlı bu məkanı əhatəyə alan tükürpədən zülmət qaranlıqdan vəhşəyəndi. Açarı çantasına qoydu, toxتماق üçün bir qədəh şampanı ilıq olsa da birnəfəsə içdi. Soyuducunu açaraq pendir, zeytun çıxardı və masanın üstündəki

notbukun yanına qoydu. Dərhal yazmağa başlamasaydı, dəli olacaqdı. İş sayəsində bir qədər sakitləşdi və başı qarışdığından vaxtın necə keçdiyini bilmədi. Həyəcanverici dialoqlardan ibarət iki mükəmməl səhnə yazdıqdan sonra korrektə işinə girişmişdi ki, qəflətən nəsə diqqətini cəlb etdi: qum tərəciklərinin arasından uzaqdan maşının işıqları sezilirdi. Faranın işıqları bir anlıq zülmətin qaranlığını yardı və döngədə gözdən itdi. Görəsən, evə tərəf gəlirdi, yoxsa əks istiqamətə gedirdi? Bəlkə Asusena idi, kəndin şənliyinə gedirdi, bəlkə də, yad bir adam idi, evə tərəf gəlirdi. Yenidən təşvişə düşdü, nəzərlərini giriş qapısına yönəldərək diqqətlə qulaq asdı. Mühərrikin səsinin getdikcə gücləndiyini və addım səslərinin evə yaxınlaşdığını eşitsə, cəld tərpanməli, tez bıçağa əl atmalı idi. Lakin soyuducunun dırıltısı və istənilən ikiqat şüşədən keçə bilən sisəklərin cırıltısından savayı heç nə eşitmədi. Bəlkə Asusena haradansa qayıdırdı? Ola bilərmə ki, malikanəyə gələn yolun davamı da olsun? O, stuldan qalxıb çöldə kiminsə olub-olmadığına, qeyri-adi nəsə baş verib-vermədiyinə baxmaq üçün pəncərəyə tərəf getdi, ancaq yarpaqları tərpanməyən bitkilər, iynə yarpaqları və qozaları tökülmüş sıx şam meşəsi, ağır-ağır tərpanən hündür ağaclardan başqa heç nə görmədi. Pəncərədən bir az uzaqlaşanda isə özünün tələş içində olan əksini və gecə köynəyinin altındakı arıq ayaq-

larını gördü. Evi güdən kəs üçün necə də cazibəli bir mənzərə idi. Gərək diqqəti cəlb etməmək üçün daha sadə bir şey geyinərdi. Elə bu vaxt maşınının sirenası çalmağa başladı, “zəhrimara qalsın”, hövl içində geri çevrildi, yolla gələn kim idisə, artıq maşınında idi, sonra isə evə girəcəkdə. Gözlərini qarıya zilləmişdi, amma qorxudan donub qalmışdı. Gözünün ucu ilə mətbəx bıçağına baxırdı. Sirenanın səsi əsəblərini tarıma çəkirdi. Qışqırmamaq üçün gözlərini yumaraq yumruğunu dişlədi və qorxu içində qapının açılmasını və oğrunun içəri girməsini gözlədi. Bəlkə də, özünü Asusena kimi təqdim edən qadın onunla əlbir idi. Necə olub ki, ağılna qadından şəxsiyyətini təsdiq edən hansısa bir sənəd istəmək gəlməmişdi? Necə də axmağam! Bir şüşə şampana və qancığın şirin dilinə aldandım: “Sizə həyəcan siqnalından istifadə qaydasını öyrətməyimi istəyirsinizmi, xanım? Bir at gəlsə, qorxacaqsınız”. Necə də nəzakətli davranış, layiq olduğu bir... Bəlkə maşınının üstünə düşən hansısa bir heyvan və ya şam qozası idi? Gözlərini açdı. Görəsən, nə qədər vaxt keçmişdi? Amma hələ də qapını sındıran yox idi. Masaya doğru addım atdı. İçərisində maşının açarı olan çanta masanın üstündə idi. Heç kim və heç nə tərpənmirdi. Daha bir addım ataraq açarlığı qapdı. Düyməni basan kimi kəsilən səs yerini dərin və ağırlı bir sükuta verdi. Qulaqlarında cingilti yaradan və heç bir səbəb olmadan

onu qorxuya salan şeyin məhz bu sükutun olub-olmadığını anlaya bilmirdi. İsterika içərisində gülməyə başladı. Əsəbləri gərilməmişdi, çıxırmaq istəyirdi. “Özünə gəl, işinə davam et”, sakitcə dedi və oturmaq üçün stulu özünə tərəf dartdı. Elə o an daha yaxından bir səs gəlirdi. Yox, özündən uydurmurdu, açıq-aydın eşidirdi. Aşağıdan gəlirdi, çöldən deyil, evin içindən gəlirdi. Deməli, qatil getməmişdi, evin ətrafında dolanaraq yataq otağından içəri girmək üçün yer axtarmışdı. Çılğınca cib telefonunu axtarmağa başladı, heç olmasa kömək üçün anasına, Sedrikə mesaj göndərirdi. Bəs telefonu harada idi? Yəqin, kimsə onu oğurlamışdı. Bəlkə bayaqkı itə bunun üçün təlim keçmişdilər? Səs hələ də gəlirdi və yalnız indi onun musiqi səsi olduğunu ayırd edə bildi. “Görüm lənətə gələsən”. Görəsən, pəncərədən atılıb yola tərəf qaçsa, necə olar? Meşəyə tərəf ayaqyalın qaçıb kömək istəmək nə qədər vaxt aparar? Tətildə olan turistləri İnterbalnariyada gəzdirən avtobusun qarşısına gecə köynəyində çıxıb ümidsizcəsinə yalvarsa, necə olar? Amma sonra anladı ki, aşağıdan gələn musiqi səsi telefonundakı boşanandan bəri yuxuya getmək üçün qəbul etdiyi sakitləşdirici Somitini içmək vaxtını ona xatırladan zəngli saatın səsi ilə eynidir. Yoxsa bu, bir tələ idi? Zəhrimara qalmış telefon harada idi? Başı yazmağa qarışanda nə qədər vaxt keçmişdi? Real həyatla yeganə əlaqəsi cib telefo-

nu ilə idi, o da yoxa çıxmışdı. Aşağıdan gələn musiqinin səsi getdikcə artırdı. Bir qədər hərəkətsiz qaldıqdan sonra əzələləri gərginlikdən ağrısız da, nə olursa olsun, üzləşmək qərarı verdi. Mətbəxə keçərək bıçaq götürdü və aşağı endi. Musiqi onu aşağıdakı bağlı otağa aparırdı. Sanki qapının o biri tərəfində kimsə onu hər gün eşitdiyi zəngli saatının səsi ilə tələsinə salmaq istəyirdi. Qulağını qapıya dirədi, zəngli saatın səsindən başqa heç nə eşitmədi. Bəlkə axşam saxta kilidə görə əsəbiləşdiyindən telefonunu o otaqda unutmuşdu? Çox güman ki, məhz bu səbəbdən yuxarıda onu tapa bilməmişdi. Bəs qapını açsa və içəridəki kəsin onun sadələvhəsinə qaçaraq zəngli saati söndürmək istəyəcəyinə əmin olduğuna görə onu qəsdən qurduğunu görsə, necə olacaq? Qapı açılan zaman rişxəndlə gülən mənfur sifətli o adamla qarşılaşa bilərdi: “Belə düşərsən tələmə, səfeh!” Onun tükürpərdən qəhqəhəsi, qəzet başlıqları: qətlə yetirilmiş ssenarist. Bəlkə də, hər şeyin arxasında dayanan Sedrikdir, ona görə də sakit bir yerdə yazmaq istəyi ağzından çıxan kimi ona evini səxavətlə təklif etmişdi. Bəs məqsədi nədir? Hər şey ola bilər: ssenarisini ələ keçirmək və ya cəza almamaq üçün ona burada təcavüz etmək. Onun o çılğın baxışları yalnız iş münasibəti olan o iyrənc fransız etibar etməməli olduğunun sübutu idi. Şampan və “L’Occitane”la başını bişirərək “Quzuların Səssizliyi” filmindəki

kimi qurbanına çevirmək istəyirdi. Əli ilə ağzını tutdu: içəri girən maşın, şübhəsiz ki, Sedrikin idi. Anası ona xəbərdarlıq etmişdi: “Sədəqəni çox verən keşişə şübhə edərlər”. Tez hərəkətə keçməli, qərar verməli, fikrini cəmləməli və o dəhlizdən çıxmalı idi. Əsas yataq otağının qapısı açıq idi, səliqə ilə yığıdığı paltarlarını, iri çarpayını görə bilirdi. O otağın qapısını kilidləyib orada gizlənə və yuxu dərmanını içib dərin yuxuya gedə bilərdi. Amma yox, orada da gizlənə bilməzdi, çünki o yatanda istənilən kəs pəncərələri sındırıb vəhşicəsinə içəri girə bilərdi. Bu, əsl dəhşətdir: kilidlər Blindeks olsalar belə, bu, evin hər bir otağında baş verə bilər. Balta ilə vursa, onları parça-parça edər, hayına da yetən olmaz. Lənətə gəlmiş şüşələrdən hər şey görünür. Başını tutmuşdu ki, musiqi dayandı. Görəsən, onu kimsə söndürdü, yoxsa cib telefonunun batareyası bitdi? Məgər zəngli saat öz-özünə dayana bilər? Telefonuna enerjini nə vaxt yükləmişdi? Ürəyi şiddətlə döyünür, nəbzi gicgahında vururdu, qorxudan ayaqları tərlədiyindən atdığı hər addımda ayaq izləri qalırdı. Geri çəkildi, otaqların tələni andıran qapılarının arasından keçdikcə var-gücü ilə qışqırmaq istəyirdi. Pülləkənlərə çatan da gözünə təmizlik otağı sataşdı. Pəncərələri olmayan yeganə otaq. Notbukunu tapmaq üçün pillələri iki-iki dırmaşdı, yemək-içməyə nəsə götürmək istəsə də yubanmamalı idi. Yataq otağına qaçaraq cəld iki yastıq,

dərman qutusunu və lazım olan şeyləri götürərək ona Harri Potterin sığınacağına xatırladan kiçik otağa yürüdü. İçəri girərək işığı yandırdı və qapını arxadan kilidlədi. Artıq təhlükəsiz yerdə idi: yatmaq üçün yer, susadığı halda krandan gələn su, təbii ehtiyacları üçün çanaq, çoxlu tualet kağızı rulonları və qoxusu ətrafa yayılmış hava təravətləndiricisi. İşləmək üçün sabaha qədər xeyli vaxt var idi. Səhər açılanda qapının altından sızan gün işığını görəndə kimi evinə qayıdacaqdı. Əgər sabaha sağ çıxsaydı. Anasına deyəcəkdə ki, ssenarini bitirmək üçün bir gecə kifayət etdi.

GÜNÜN QOYDUĞU İZ

O, gözlərini açdı və yeni bir günün ağırlığını düşünəndə isti çarpayısından qalxmağa ərinə: daha bir dözümlülük sınağı onu gözləyirdi. Hava günəşli idi, jalluzün qatlarının arasından payız günəşinin zəif şüalarının süzöldüyünü görürdü. Gün batana qədər etməli xeyli işi var idi: itə yem vermək, son vaxtlar yağış yağmadığına görə qalereyadakı dabləri qurumuş bitkiləri sulamaq, yay paltarlarını sandığa yığmaq, qısa hazırlıqlı olmaq üçün qalın paltarları dolaba yerləşdirmək, günorta ərinin dəvət etdiyi bir neçə dostunu qarşılamaq; sonra isə axşam düşəcək, gün batacaq və daha bir bazar günü iz qoymadan yox olacaq. Təqribən bir aya əlli yaşına girəcəkdi, yarım əsr idi ki, yaşayırdı və hər şey belə davam etsə, bir göz qırpmına daha əlli il sığdıra bilərdi. Zaman qaçmaq mümkün olmamış və həyatımızda iz qoymuş hadisələri arxasında buraxaraq o qədər sürətlə axıb gedirdi ki!

Əhvalındakı enişlər, yoxuşlar, dəyişikliklər öhdəsinə verilmiş sərgi slaydlarını əlüstü göstərməklə işini tez bitirərək aradan çıxmaq arzusunda olan bürokratın etdiyi kimi işıq sürəti ilə baş verirdi. Əhvali-ruhiyyəsinə təsir edən mənzərələr dayanmadan dəyişirdi və həyatın ona bəxş etdiyi bu mənzərələrin ən xoş olanlarını belə dayandıрмаğa gücü çatmırdı: dəniz kənarında olarkən izləməkdən zövq aldığı əngin mavi səma kimi, övladlarından birini qucaqlayıb ağuşuna çəkməsi kimi. Həyatının su kimi axıb getdiyini düşünürdü. Sanki səhv atılan bouling topuna bənzəyirdi. Trayektoriyanın topu hədəfə doğru aparmayacağını əvvəlcədən təxmin edə bilirsənsə, sonu gözləmək nəyə lazımdır?

Cəld hərəkətlə üstünə örtüydü ədiyalı kənara atdı. Vanna otağına keçib üzünə dönə-dönə soyuq su vurandan sonra mətbəxə endi. Təkcə zamanın deyil, özünün də öz bədəninə mərhəmətsiz davrandığını düşünərək sanki öz hüceyrələrinə qışqırmaq istəyirdi: “Oyanın, yoxsa ölümə məhkumsunuz!”

Səhər yeməyini hazırlayarkən bağçaya baxdı. Gecələr onu bürüyən dəhşətdən tir-tir əsən bu qadındən fərqli olaraq, bitkilər səhər günəşinin qarşısında məğrurluqla dayanmışdılar. Gecələr beynini məşğul edən fikirlər haçalanaraq əli silahlı döyüşçülər kimi qarşı-qarşıya gəlirdilər. Hansı tərəfi seçməklə bağlı tərəddüd etdiyinə görə səhərə qədər davam edən bu hal onu yorur, dəfələrlə titrəyərək yuxudan oyanma-

sına səbəb olurdu. Onu yoran, ürəyini üzən digər hal isə çoxlu şikayətlər etməsi idi. Anasının əlli yaşında keçirdiyi depressiyanı xatırladı. Həmçinin anasının onun dırnaqlarını necə səbirlə kəsməsi, gözəl görünməsinin qayğısına qalması yadına düşdü. Səbir etməyi, özünə hakim olmağı yeniyetmə yaşlarında öyrənməli idi, çünki hamı bu yaşda ən yaxşı şeyin hər addımımızda ətrafımızda baş verənləri müşahidə etmək olduğunu bilir. Ola bilərmə ki, indi onları etməməyin cəzasını çəksin? Əllərinə baxdı, dırnaqları qüsuruz görünməkdə, dərisi qırıxmışdı. Qəhvə hazır olmamış mobil telefonun səsi gəldi.

Rəfiqəsi “WhatsApp”la onlara gələndə üç cür salat gətirəcəyini bildirir və kifayət edib-etməyəcəyini xəbər alırdı. Rəfiqəsinin səhər tezdən belə enerjili olmasına həsəd apardı, onun rokanı, şirəli qırmızı pomidorları necə doğradığını, mahnı zümzümə edə-edə vaxtaşırı həvəslə yan tərəfə çevrilərək böyrünə qoyduğu rəngli termosdan köpüklü mateni¹ necə qurtumladığını təsəvvür etdi. O, xoşbəxtliyin təcəssümü idi və bir qədər sonra bu nəşə onun evini də dolduracaqdı. O isə öz növbəsində çöldən gələn və ona yad olan bu nəşəyə könülsüz də olsa qatılmalı olacaqdı. Hazırda ruhunu dayanmadan ürəyini deşən, ağılını narahat edən boş fikirlər zəbt etmişdi.

¹ Mate (isp. mate) – tərç. Əsrlər boyu Cənubi Amerikada üstünlük verilən bitki çayı.

Başqa bir “WhatsApp” mesajı: “Sevdiyin kələm və sarımsaqlı salatdan da hazırlayıram”. Həm söhbəti bitirmək, həm də bu qədər yeməyin israf olduğunu nəzakətli bir şəkildə çatdırmaq üçün uyğun emoji axtardı. Dörd nəfərə dörd cür salat. Üstəlik, ət, kolbasa, içalat və mütləq desert üçün yeyəcəkləri dondurma. Keçən il Avropada gördüyü, “Tommy Hilfiger” və ya “Boss”dan sədəqə verilmiş paltarlar geyinən və vağzalın kənarında dayanaraq əllərindəki çamadanlarla qeyri-müəyyən talelərini gözləyən qaçqın qrupları haqqında düşündü. Bəyənmə emoji si göndərdikdən sonra telefonunu xalatinin cibinə qoydu. İki fincan qəhvə süzdü, çörək dilimləri, şirniyyat və pendirləri qaba düzdü. Pilləkənlərdən boylanaraq ərinə səhər yeməyinin hazır olduğunu xəbər verdi.

Onun mətbəxə gəlməsini gözləyərkən yenidən bağçaya baxdı. Sanki ağacların və bitkilərin hamısında bir əminlik kök salmışdı, sanki onların hər biri öz yerini və onlara yeni həyat bəxş etmək üçün qışdan sonra yazın gələcəyini əla bilirdilər, sadəcə olaraq səbirlə gözləməli idilər. Yenidən doğulduqda isə o qədər canlanacaqlar ki, heç kim onların üzərindən payızın, ötən ilin keçdiyini hiss etməyəcək. Bu canlanmanın insanların qismətinə yazılmadığını, həyatımızın hər ötən qışla əlimizdən su kimi axıb getdiyini və bizi sona bir az da yaxınlaşdırdığını bilərək necə irəliləmək olar? Həyat keşməkeşli olsa da, yaşamağa davam etməliyik.

O, əlindən yaxşı gələn bütün işləri gördü: itini yemləyəndən və qalereyadakı dibçəkləri sulayandan sonra həsir kresloların balaca yastıqlarınının tozunu çırparaq küncə tərəf dik qoydu ki, üstlərinə gün düşsün, içki şüşələrini, yaşıl bitkilər qoyduğu vazanı gətirdi. Ət çöldə qrildə qızararkən ərinin hərdən mətbəx piştaxtasına gəlib-getdiyini eşidirdi. O isə işinə davam edərək dolabdakı paltarları dəyişdi və yay paltarlarını qatlayaraq sandığa yığdı. Sonuncu paltarın üstünə tabutu bağlamazdan əvvəl anasının əllərinə qızılıgül qoyduğu kimi bir lavanda budağı qoydu. Düşündü ki, görəsən, sandığa qoyduğu yay paltarlarını bir də geyinə, başqa bir baharı görə biləcəkmə? Sandığın ağzını bağladıqdan sonra əynini dəyişdi və bir az dodağına bir az boya çəkdi. Elə bu vaxt dostlarınının maşını evin qabağında dayandı.

Gecə saat on birdə artıq hər şey bitmişdi. Ev səssiz idi, təmiz boşqablar şkaflara yığılmış, şüşə qrafinlər vitrinə düzülmüş, qalan antrikotlar və kolbasalar böyük bir saxlama qabına yığılaraq soyuducuya qoyulmuşdu. Yorğun düşmüş əri geniş çarpayıda körpə uşaq kimi mışıl-mışıl yatırdı. Zibil torbaları – boş şüşələr, dörd cür salatın artıqları, çirkli dondurma qabları, siqaret kötökləri – çöldəki zibil qutusuna atılmağı gözləyirdi. Qızdırıcını maksimuma qaldırıb bağçaya baxdı.

Yağış çisələməyə başlamışdı və fənərin işığı altında hər yeri isladan narın yağış damlalarını görmək olur-

du. Üşüdüyünü hiss edəndə yenə yadına qatarların və turistlərin qarşısında ayaqları yalın, çarəsiz dayanmış qaçqınlar düşdü. Zibil maşınının səsini, sürücüyə tərpənməyi əmr edən qışqırıq səslərini eşitdi. Könlündən zibil qalıqlarını əzərək xırdalayan mühərrikin səsi və yağışın sədası altında həvəslə birlikdə işləyən o adamlardan biri olmaq keçdi. Ona görə ki, o da heç bir səbəb olmadan birdən-birə ağına gələrək həyatına zəhər qatan o fikirləri beynindən çıxarmaq və mühərrikə ataraq əzmək istəyirdi. Şokolad tapdı və yavaş-yavaş yeyərək isti yerlərdə coşqun gəncliklərini yaşayan uşaqları haqqında düşündü.

Az-az dişləsə də, xırda parçaları belə udmaq ona çətin gəlirdi, göz yaşlarının boğazında düyünləndiyini hiss etdi. Bazar gününü belə yekunlaşdıracaqdı? Bir daha oyanmamaq ehtimalını bilə-bilə yuxuya getmək üçün qarda uzanan biri kimi? Başını qaldırıb səmaya baxdı. Axı niyə ruhu göylərə çəkilməşlərdən heç kim – ruhlarının göylərdə dolaşdığını düşündüyü ata-anası, nənə-babası, xatirində sanki dünən olmuş kimi qalsa da, uşaq ikən qarşısında diz çökməyi öyrətdikləri müqəddəslər – ümitsizliklə əlbəyaxa döyüşündə ona əl uzatmırlar? Yoxsa bunun öhdəsindən gəlmək üçün necə əmək sərf etdiyini görmürlər? Düşdüyü bu çarəsiz vəziyyətə rəğmən, həyatdan yapışmaq istəyinə şahid olan kimsənin hansısa kiçik bir işarə ilə ona kömək

etmək istəyini gözləyərək əlləri göydə xeyli yalvardı, lakin heç bir işarə gəlmədi. Bazar gününü yenə də bikef halda bitirməkdən başqa çarəsi qalmadı. Eyni zamanda, ayaqları yatağına tərəf də getmirdi, çünki gecənin səssizliyi ağrılarını daha da şiddətləndirirdi.

Bəlkə işıqları söndürməzdən əvvəl eyni bir qədər açılınsın, kefi yaxşılaşsın deyərə Hollivudun cəfəng “action” filmlərindən birinə baxsın. Güclə yerindən qalxıb planşetini açdı. Ərinin saytdan yükləyib bir qovluqda topladığı filmlərin adlarını nəzərdən keçirdi. “Sonsuz gözəl vaxtlar” adlı film diqqətini çəkdi, həm də qorxulu göründü. Yəqin ki, “sonsuz” sözünün tərkibindəki “son” sözünü hazırda özünün düşdüyü vəziyyətlə əlaqələndirdi: müqavimət göstərməyin sonu. O, HDMI kabelini televizorun ekranına qoşanda fikirləşdi ki, bəlkə də, indi həyatının son dəqiqələrini yaşayır, hər şeyin bu payız axşamında, bu bazar günündə bitməsinə nə mane ola bilər? Bəlkə də, bu filmə baxmaq yaxşı fikir deyildi. Lakin artıq izzətinə qarşı çıxmağa təqəti qalmamışdı. Bir saat on beş dəqiqə ərzində o, Şimali Amerika Sahil Mühafizəsinin 1951-ci ildə fırtınalı dənizə sinə gərərək tufan nəticəsində məhv olmuş neft tankerindən otuz iki ekipaj üzvünü xilas etmək üçün apardığı mübarizəsindən bəhs edən filmə maraqla baxdı. Film bitsə də, o adamların göstərdikləri şücaət onu o qədər heyrləndirmişdi ki, təsirindən

çıxa bilmirdi. Onların heç biri artıq həyatda olmasa da, onun heç vaxt bacarmadığı şeyə nail olmuşdular: uğursuzluq hökmünə qarşı çıxaraq zəfər qazanmışdılar. Dişlərini fırçalamağa getmək üçün televizoru açıq qoydu, hər yerin işığını bir-bir söndürdü və geri qayıdanda yanılı qalan tək şey ekran idi. Film haqqında şərhləri oxudu və filmin çəkilməsinə səbəb olan real şəxslərin şəkillərinə diqqətlə baxdı. Səhnələrin birində qəhrəmanlar arxa fonda eşidilən mahnı sədaları altında bir-birini okeanla çarpışmağa həvəsləndirirdilər: “Way, haul away, Joe”. Uşaq ikən atasının onu qucaqlayaraq səhv atdığını düşündüyü topla bağlı müdrik sözlər dediyi həmin bazar gününü xatırladı. Qardaşları ona gülsələr də, atası onlara məhəl qoymayaraq dedi: “Son mənzilə çatmadan gözlərini ayırma, əvvəl-əvvəl əyri getməyə başlasa da, sonradan hansı yol tutacağı heç kimə məlum deyil”. O isti ağuş hələ də xatirində idi. Televizorun saati 23:54-ü göstərirdi. O, cəsur ruhların ona haradansa işarə göndərdiyinə inanmaq istəyirdi. Bəlkə də, davam etməyə dəydiyini göstərmək üçün eyham vururdular və bəlkə də, payızın bu bazar gününün son dəqiqələrində bouling topu qeyri-mümkün bir straykda bütün kuklları aşırmaq yolunda öz istiqamətini dəyişməyə başlamışdı.

BAĞIŞLANANLARIN MÜKAFATI

Planetin hər yerində televiziya Aya ayaq basmış astronavt Nil Armstronqun fəzada heyrətamiz şəkildə süzdüyünü göstərdikdən cəmi bir neçə il sonra Buqattilər də özlərini onun kimi hiss edirdilər. Halbuki onlar astronavt deyil, doqquz yaşlı əkiz bacılar idi. Özlərini amerikalı astronavt kimi yerdən, hətta sakitlikdə rahatca çarpayıda uzanaraq kitab oxuduqları bağ evinin çardağından da çox uzaqda – göyün yeddinci qatında hiss edirdilər. Sevimli qəhrəmanlarının başlarına gələn macərələri acgözlüklə oxuyurdular. Bəzən Mafalda, bəzən Balaca Şahzadə, bəzən “Balaca qadınlar” kitabından Co və ya Emi, bəzən atasını zəhərləyən Lukresiya Borxiya, bəzən də italyan mafiyası tərəfindən qaçırıldıqdan sonra xəsis milyoner babasının ona görə fidyə ödəməkdən imtina etdiyi və bütün jurnalların haqqında yazdığı hippy III Pol Qetti onların qəhrəmanına çevrilirdi.

Siesta¹ vaxtı idi və evdəki böyüklər yatırdı. Necə də gözəl bir məqam! Oxumaq əkizlər üçün fərqli bir dünyaya düşmək demək idi. Aya çıxma bilməsələr də, bazar günləri kilsədə keşişin haqqında danışdığı yerə düşə bilirdilər: günahları bağışlanan insanların mükafatı olan cənnətə. Ayaqlarını yelləyərək, tavan səviyyəsindəki kiçik pəncərədən gələn isti küləyi hiss edərək kitab oxumaq onlar üçün cənnətə bərabər mükafat idi. Hərçənd ki, əkizlər günahların bağışlanmasının nə demək olduğunu başa düşmürdülər, lakin öz cənnət məkanlarından məmnun idilər. Tanrının hər günü (əkizlərin anası nəyəsə əsəbiləşəndə belə deyirdi, məsələn: Tanrının hər günü sizə deməliyəm ki, çimərlik geyiminizi özünüz yumalısınız?), daha dəqiq desək, günorta dördün yarısında mətbəxin döşəməsinin plitələrində ayaqlarını sürtə-sürtə o baş-bu başa gəzişən anasının başmağının pilləkənin dairəvi boşluğundan yuxarı qalxan səsi bir qədər sonra pis xəbər eşidəcəklərinə işarə idi.

– Qızlar, aşağı düşün! Çimərlik geyiminizi də geyinin, dənizə gedirik.

Dəhşət! Valideynlərinin Buqatti əkizlərini dartıb günəşli günlərdə (temperatur çox yüksək olanda hətta iki dəfə) addımbaşılı çətir qoyulmuş, brezent çadırlar

¹ Siesta (isp. siesta) – tərç. Əsasən İspaniya və Latın Amerikasını ölkələrində günorta yeməyindən sonrakı yuxuya verilən addır.

qurulmuş, insan qaynayan çimərliyə aparmaları onları özlərindən çıxarırdı. Əkizlər günəşə, qızmar günəş altında idman edən, futbol və ya tennis oynayan, klublarda rəqs edərək əylənən insanlara nifrət edirdilər. Bacılar soyuq və yağışlı havanı, fırtınalı günləri, göydəki ayı seyr etməyi sevirdilər. Tərpənmədən sakitcə oturmağı xoşlayırdılar. Qaranlıqdan ötrü ürəkləri gedirdi. Buqattı əkizləri günlərini indi etdikləri kimi çardaqdakı çarpayılarda uzanıb jurnal və ya kitab oxumaq, musiqi dinləmək, böyük qardaşlarının divarlara asdıqları rok qrupları posterlərinə baxaraq keçirmək istəyirdilər. Çünki çardaq onların deyil, bu saatlarda dostları ilə çimərlikdə olan yeniyetmə qardaşlarının otağı idi. Qardaşlarının getdiyi çimərliyə onlar heç vaxt getməzdilər, çünki valideynləri oranın uzaq olduğunu və xeyli məsafə qət edib ora getməyin lüzumsuz olduğunu söyləyirdilər.

Əkiz bacılar gecə çardaqda deyil, nənələrinin birinci mərtəbədəki həyəətə baxan yataq otağında yatırdılar. Paralel qoyulmuş üç çarpayı: yan tərəflərdə qızların, ortada isə Nona deyə çağırdıqları nənənin çarpayısı. Nona gecələr xoruldayırdı. Xorultusu həyətin otunu biçən maşının səsinə bənzəyirdi. O maşın işə salındıqda yaxınlıqda heç kim danışa bilmirdi, çünki mühərrikin gurultusu ətrafdakı səsləri batırırdı. Nona xoruldayanda əkizlər növbə ilə qoluna sərt əşya, qələm,

ayaqqabı dabanı və ya mil batırır, əllərinin altında bir şey olmayanda isə qulaqbatıran o səsin ara verməsi və başlarının az da olsa dincəlməsi üçün onu yüngülcə çimdikləyirdilər. Lakin bir neçə dəqiqə sonra xorultu daha da güclənirdi. Əkizlər cəhənnəmdə günahkarlara belə əzab verildiyini düşünürdülər.

Siesta vaxtı isə qardaşlarının otağını borca götürürdülər. Orada olmağı, oxumağı və ya oynamağı sevirildilər. Yalnız bu cəhətlərinə görə bir-birilərinə bənzədiyini düşünür, özlərini hamının dediyi kimi, bir almanın iki yarısı hesab etmirdilər. Guya almanın iki yarısı arasında heç bir fərq yoxdur?

– Bir səhifəm qalıb, olar onu bitirirəm? – əkizlərdən ən zirəyi səsinin aşağıya – mətbəxə qədər gedib çatması üçün bərkdən qışqırdı.

O vaxta qədər səsinə çıxarmayan atanın – əkizlər bilirdilər ki, atası ağzını açmağa başlayıbsa, deməli, artıq işini bitirdiyinə görə onların paylarını vermək (anası tənbeh etməyə belə deyirdi) niyyətindədir – yubanmayan cavabı pilləkənin aşağısından ox kimi yuxarıya atıldı.

– Sizə nə təhər deyim ki, çimərlik kostyumunuzu geyinəsiniz? Sizinlə hansı dildə danışıq?

Bir səhifə artıq oxumaq istəyini hər ikisinin deyil, daha zirək olanın söyləməsinə məhəl qoymadan məzəmmətini hər ikisinə ünvanladı. Bu evdə xoşagəl-

məz, onlara iki bədənli və bir beyinli tək adam kimi davranmaq adəti var idi.

– “Deyəsən, bu gün getməyə tələsirlər”, zirək olan düşündü. Öz taleyi ilə barışaraq çarpayıdan düşdü və cəld başmaqlarını geyindi. Lakin çardağı tərک etməmiş cəsərətini toplayaraq içindəki məqalələrdən birində bir neçə ay əvvəl And dağlarında qəzaya uğrayan təyyarənin sərnişinlərindən sağ qalmış tələbə rəqbi oyunçularının öz dostlarının ətini yeyərək və dua edərək necə həyatda qaldıqlarından bəhs edən jurnalı qamarladı. Gənclər yetmiş iki gün otuz dərəcə şaxtaya, aclığa və qar uçqunu təhlükəsinə tab gətirmişdilər. Görəsən, onları necə xilas ediblər? Jurnalı yuvarlayıb şortunun içinə dürtərək əynini dəyişəndə göz ata biləcəyini düşündü.

– Buqattı bacıları aşağı enəndə hər günorta təkrarlanan acınacaqlı mənzərə ilə rastlaşdılar: divara söykədilmiş, üzərinə rəngi solmuş brezent örtük çəkilmiş, artıq dəbdə olmayan köhnə çətir; qəlyanaltı üçün anasının bağdan dərdiyi gavalı və əncir qoyduğu səbət; Ferrini kimi bəzi günəşdən qoruyucu kremlər; əl-ayaqlarını silmək üçün rəngi solmuş balaca dəsmallar və çimərlik kreslosu. Masanın üstündə iki bikini var idi: biri üzərində yaşıl ulduzlar və halqalar olan mavi rəngdə, digəri isə mavi ulduzlar və halqalar olan yaşıl rəngdə idi. Eyni model, amma başqa rənglərdə. Çünki

Buqatti bacılarını eyni geyindirirdilər. Ailədə hamı düşünürdü ki, ikisinin də zövqü eynidir. Bir almanın iki yarısıdırlar axı.

– Mən qapalı çimərlik paltarını geyinə bilərəm?
– əkizlərdən oxumağa davam etməyi xahiş etməyən o biri tayı, daha nazlı-qəməzəli olanı dilləndi.

Dəblə arası olmayan və nazlı tayın sevdiyi bütün o cəfəng şeyləri geyinmək məcburiyyətində qalmamaq və sadə geyimdə gəzib-dolaşmaq üçün oğlan doğulmaq istəyən zirək bacı ona tərəf acıqla baxdı. Çünki nazlı bacının “qapalı” dediyi o çimərlik geyimindən Meri xala (hamı dilini yastı kökə kimi damağa dəydirərək Merui tələffüz etməli idi) Mayami-Biçdən ikisini alıb gətirmişdi. Ağ rəngdə olduğuna görə əndamları və ya içinə nə dolurdusa, hər şey görünürdü: qum, ilbizlər, xalları və ən pisi də yanlarının xəttinə, döş gilələrinə qədər hər şey. Əkiz bacısına kənardan baxanda əyində necə pis göründüyünə əmin olurdu. Suyu girəndə necə göründüyündən danışmağa da dəyməzdi. Şəffaf rəng alırdılar. Lakin xəcalət bununla bitmirdi, xaricdən gətirilmiş bu bəyaz geyimin ortasından böyük hərflərlə “MISS UNIVERSE” yazılmış qırmızı zolaq keçirdi. Onu geyinəndə çimərlikdə dincələn hər kəsin diqqət mərkəzində olurdular. Əkiz bacıları birləşdirən digər bir cəhət isə insanlar onlara baxanda utanmaqları idi. Ay, necə də sarışın və çillidirlər, bir almanın iki yarısı!

– Yaxşı, ağ olanı geyinin, – anası dedi.

Çox nazlı olmayan zirək bacı çığırdı:

– Mən bunu bir daha geyinməyəcəyəm. Çox pis görünür.

– Qoy o geyinməsin. Elə bil yarışdayıq, – deyə bacısı fikrinə şərik oldu.

– Yaxşı, bəsdir qurdalandınız, geyinin görək, – atamasanın üstündəki yaşıl ulduzlu mavi, mavi ulduzlu yaşıl bikiniləri onlara verdi, – cəld olun, günəş batmamış çimərliyə çatmaq istəyirəm.

Hər kəs günəşin yayda axşam səkkiz radələrində qürub etdiyini bilirdi, lakin, görünür, əkizlərin atası bu ifadəni o qədər çox bəyənidir ki, tələsmək lazım gələndə dramatik tərzdə deyərək daha təsirli etməyə çalışırdı. Sanki günəş qatarla şəhərə qayıtmaq üzrə olan, qohumları yola salmağa gəlmədiyinə görə çamadanları ilə stansiyada yalnız qalan zavallı idi. Çünki Buqatti əkizlərinin balaca olduğu illərdə insanlar dostlarını və ya qohumlarını şəhərə qayıdanda qatar stansiyasından, Avropa və ya Şimali Amerikaya gedəndə isə hava limanından yola salırdılar.

Amma əkizlərin heç biri atasının bu sözlərindən sonra nə əl-ayağa düşdü, nə də tələsdi. Nazlı olanı hirs-lə bikinini qamarlayıb, əlində yellədə-yellədə Nonanın hələ də ağzı açıq yatdığı otağa tərəf getdi. Digəri isə paltarını dəyişmək üçün vanna otağına girdi, şortunda

gizlətdiyi jurnalı çıxararaq unitazın üstünə qoydu və sağ qalan gənc oğlanlardan birinin – ona ən yaraşığı görünən Fernando Parradonun – on gün yol getdikdən sonra qatırla yük apararı, həyatlarını xilas etmiş birinə rast gəldiyindən bəhs edən hissəni yenidən açdı. On gün! Zirək olan yazını sona qədər oxuyub, diqqətlə şəkillərə baxdı. Yaraşığı hesab etdiyi digər gənc oğlan Roberto Kanessanın şəkli xərəkdə uzanmış vəziyyətdə həkimlər tərəfindən müayinə olunarkən çəkilmışdi. Diqqətini onun cins şalvarına taxdığı kəmər çəkdi. Qardaşlarının taxdığı kimi geniş və iri toqqalı. Böyük məmnunluqla jurnalı bağladı. Nəyisə oxuyub bitirəndə qəlbində bir tərəfdən məmnunluq, digər tərəfdən isə böyük bir boşluq yaranırdı və bunu yalnız yeni məlumat oxumaqla doldura bilərdi. Bu hadisə və ya xilas etmə haqqında əlavə nəşə oxumalı idi. Buna aid məlumat tapsa, əntiqə bir şey bacarmış olacaq. Nənəsinin dərman qutusunda ehtiyat tədbiri kimi saxladığı ilkin tibbi yardım kitabçasını xatırladı. Lakin oxumağa bir qədər vaxt qazanmaq və evdən çıxmalarını ləngitmək üçün bir hiyləyə əl atmalı idi.

O, bəzən etdiyi kimi qarnının ağrıdığıni söyləməyi düşündü. Heç kimin onu narahat etməməsi üçün əla bir bəhanə idi. Unitaza oturmazdan əvvəl dərman qutusunu açıb kitabçanı tapdı. Tumanını aşağı çəkib oturdu və ağızdan-ağıza nəfəsvermə hissəsinə çatana

qədər tez-tez vərəqlədi. “Dərindən nəfəs alın və ağzınızı xəsarət alanın ağzına yaxınlaşdırın. Hava çıxmasını deyə dodaqlarınızı xəsarət alanın dodaqlarına möhkəm yapışdırın”.

Təlimatın altındakı illüstrasiya ölüm-qalım məsələsindən daha çox öpüşməyə (ona və bacısına baxmağa icazə verilmədiyi üçün gizlicə izlədikləri gecə seriallarındakı cütlüklərin öpüşməsinə) bənzəyirdi. O, Roberto Kanessaya bu cür nəfəs verdiyini təsəvvürünə gətirdi. Roberto xərəkdə uzanıb, o isə tibb bacısı geyimində onu xilas etməyə çalışır.

– Nə oldu? Niyə çıxmırsan?

Vanna otağının qapısının ancaq barmaqların ucunda dayanmaqla çatmaq mümkün olan mat şüşəsinin arxasından anasının başı bulanıq göründü. Buqatti əkizlərinin naz-qəmzəni sevməyən, daha çox oğlan kimi olan zirək tayı anasının narahatlığını təkcə qapı dalından sual verməsi ilə deyil, həm də səbirsiz halda qapını dalbadal döyməsi ilə hiss etdi: tuk, tuk, tuk.

– Bu qədər orada neynirsən, ay bala?

– Tez olun, gün batır artıq! – atanın səsi eşidildi.

– Qarnım ağrıyır, – deyə qız vanna otağından qışqırdı.

Qapının dalında anasının üzündəki məyusluq və narahatlıq qarışıq ümitsiz ifadəni təsəvvür etdi:

– Axı bu necə ola bilər?! Tanrının hər günü bu uşağın qarnı ağrıyır! – Buqattı əkizlərindən birini deyil, hər ikisini ciddi şəkildə qorxuya salan bir şey də əlavə etdi. – Gərək bunları həkimə aparaq, belə davam edə bilməz.

– Axı həkimə getmək lazım deyil, o qədər möhkəm ağrımır, – qız səhifəni çevirdi və cəld axtardı: ürəkgetmə. Kitabçanın ən sevdiyi hissələrindən biri də bu məlumat idi.

– Mənə elə gəlir ki, bu gün mənə yedirdiyin gavalıdan ola bilər. Sənə dedim axı, çox verdin. Qarnımı isti bağlayıb yataqda qalsam, keçəcəyinə əminəm.

– Heç kəs sizə o boyda gavalı yeyin demədi, – anası tez dəhlizdən qışqırdı, – belə gözəl gündə sizi evdə qoyub gedə bilmərik. Sabah həkimə gedəcəyik və məsələ bununla bitdi.

Qapının dalından Nonanın yataq otağından çıxan bacısının səsinə eşitdi.

– Təkcə onu həkimə aparın. Mənim heç bir yerim ağrımır və mən çoxlu əncir yemişəm.

Məsələ təhlükəli həddə çatmışdı.

– Ağrım keçdi! – vanna otağındakı qışqırdı. Əynini dəyişə-dəyişə ürəkgetmə simptomlarına öteri nəzər saldı və Kanessanı hələ də xərəkdə uzanmış vəziyyətdə təsəvvür edərək yardım təlimatını oxudu: “Tənəffüsü asanlaşdırmaq üçün paltarın yaxasını açın. Xəstəyə

dərindən nəfəs almasını, havanı burnundan alıb ağzından...”

– İndi çıxmasan, həkimə günü bu gün gedəcəyik!

– Çıxıram! – qışqırdı.

Nəyə desələr, razı olardı, təki həkimə getməsin. Çünki nifrət etdiyi şeylərdən biri də bu idi.

– Bütün həkimlər sözünü belə bitirirdi: “Bu qızlara oxumaqdan daha çox hərəkət və ictimai həyat lazımdır. Niyə onları tətillə düşərgəsinə yazdırmırsınız?” “Tətillə düşərgəsi” ifadəsi əkizlərə necə də vahiməli görünürdü. Nədənsə bu ifadəni yetimxana və ya yetim olmaqla əlaqələndirir, tətillə onlara hesab etdiklərindən çox uzaq, şübhəli bir şey kimi gəlirdi. Onlar üçün tətillə çardaqda uzanıb oxumaq, içi qozlu, üstü ağ şokoladla örtülmüş peçenyelər yemək, nənəsi və ya qardaşları ilə kart oynamaq, yağışlı günlərdə anası ilə çölə çıxıb köşkdən jurnal və kitablar almaq, bir-iki addımdan artıq hərəkət etmədən edilə bilən hər şey demək idi. Voleybol, basketbol və üzgüçülük kimi klub idmanlarına nifrət edirdilər. Qərribə görünsə də, onlar dənizi, suyu, suyun səsinə çox sevirdilər, başlarını suya batıraraq dalğaların altında əlləri ilə bir-birilərini axtarırdılar. Buqattı bacıları üçün dəniz və çimərlik fərqli şeylər idi. Ortaq xüsusiyyətlərindən biri də bu idi: fikirləşirdilər ki, kaş dəniz və çimərlik bir yerdə olmazdı. Çünki dənizdə çoxlu oğlanın olmadığı yerə gedə bilirdilər,

çimərlikdə isə onların arasından keçərkən baxışlarına, bəzən isə qəsdən vurduqları topa və karnaval vaxtı içi su ilə dolu şar bombardmanına dözmək lazım gəlirdi. Dənizə gedəndə barmaqlarını uzadaraq onlara işarə edən kobud və axmaq oğlanların hamısına nifrət edirdilər. “Hey, əkizlər, kim kimdir?” qışqıraraq deyənlərə nifrət edirdilər. Ən pisi isə o idi ki, bəzən o dövrün onlar kimi sarı saçları, kəkilləri və çilləri olan məşhur üçəmlərini nəzərdə tutaraq “Bəs üçüncü haradadır?” deyirdilər. Amma onlarla nəinki bacı, heç rəfiqə də olmazdılar, çünki üzlərinə təbəssüm qondurmaqla cürbəcür hərəkətlər edən, dondan-dona girən üçəmlər televizorda mahnı oxuyurdular. Buqattı əkizləri isə kiminsə qarşısında mahnı oxumağın çox ayıb olduğunu düşünürdülər, çünki ailə yığıncaqlarında hər dəfə onlardan çox bəyəndikləri mahnını oxumağı xahiş edəndə özlərinə yer tapa bilmirdilər. Mahnının sözləri belə idi: “Bunlar Nikola və Bartdır, daim sevgi ilə xatırlayacağıq, onların sonu bizim sonumuzdur, çünki azadlıq qurbanlarıdır”. Mahnının nəqarəti on yeddi dəfə təkrarlanırdı. Qardaşları bu mahnını məlahətli səsə malik pasifist hippy Joan Baezin diskində dinləyirdi. Evdə tək olduqlarını düşündükləri bir şənbə axşamı mahnının bir-iki sətrini yüksək səslə doğma dillərində oxumuşdular ki, qapı açılmış və anası alqışlarla içəri girmişdi. Ananı görcək qızlar qıp-qırmızı olmuşdular. O vaxt-

dan bəri hər ziyafət və ya ad günü şənliyində istəklər yağır: Oxuyun! Oxuyun! Hətta ruhlandırmaq məqsədilə həmişə belə deyirlər: Qızıl Üçəmlər kimi məşhur ola bilərsiniz!

Əkiz bacıların isə Qızıl Üçəmlərdən zəhlələri gəldirdi.

– Tez ol, günəş batır! – ata təkidlə vanna otağının qapısını döydü.

Qız çıxmazdan əvvəl ilkin tibbi yardım kitabçasını çantasına qoydu. Ehtiyatı əldən verməmək üçün çantanı nənəsinin həzmi yaxşılaşdırmaq üçün içdiyi Trop dərman şüşəsinin və nənəsi çox sevsə də, iyərnc qoxusu olan Xelatti odekolonunun arxasına qoyaraq çıxdı.

Çimərliyə qədər günortanın qızmar günəşi başlarına döyə-döyə səkkiz məhəllənin yolunu qət etməli idilər. Əkizlərdən daha cəsur olanı asfaltda yeridicə çəkələklərinin necə şappıldadığına qulaq asaraq düşündü ki, yəqin Vyetnam müharibəsinə və yaxud nənəsinin “dava” adlandırdığı Birinci Dünya Müharibəsinə ölməyə gedən əsgərlərin addım səsləri də belə gur eşidilirdi. Nənəsi həmişə səhər yeməyi və yaxud naharda müharibə ilə bağlı hansısa kədərli hadisəni xatırlayır, əkizlərin anası, yəni gəlininin dediyinə görə, çoxlu xəmsi balığı yediyi bəzi gecələrdə kabus görərək “Foir!!! Zu!!!” deyə çığırırdı.

Səkkiz məhəllə. Daha nazlı olanı isə atasının möhkəm əzələli baldırları ilə küçənin ortasıyla isti asfaltda necə səbatla yeridiyinə nəzər yetirdi. Çünki əkizlərin ailəsi çimərliyə heç vaxt səki ilə getmirdi. Onlar tətildə idilər və atasının dediyinə görə, tətildə kim nə istəyirsə, onu edə bilər. Atasından bunu eşidən bacılar eyni anda “oxumaqdan savayı hər şeyə icazə var” deyə düşündülər. Bu, artıq onların üçüncü və ən əsas ortaq cəhəti idi: çünki böyüklərin oxumağa bu qədər mane olmaq istəklərini başa düşə bilmirdilər. Oxuduqları isə Aqata Kristinin detektiv romanları, komikslər və ya Siqmar kolleksiyası üçün uyğunlaşdırılmış klassiklər, “Gente” və “Siete Dias” jurnalları, “Reader’s Digest” in məqalələri, qardaşlarından götürdükləri Po və Lavkraftın hekayələri, Nerudanın şeirləri, Hessenin romanları və hətta oxumaq üçün çox darıxdırıcı olsa da, nənəsinin kilsədən gətirdiyi və fəvqəladə vəziyyətlərdə əldən tutan “Fray Mamerto Esquiú” məktəbinin jurnalı idi.

Böyüklər həmişə bir bəhanə ilə oxumaqlarına mane olmaqla onları cənnətə və ya Aya aparən enerji mənbəyindən məhrum edirdilər. Mütalənin uşaqlara aşılmalı olan məziyyətlərdən biri olduğunun, oxumağın inkişafa yaxşı təsir etdiyinin və beyni qidalandırdığının, uşaqların kitablara daha çox sarılıb, televizora daha az baxmağının xoşbəxtlik gətirəcəyinin, yoxsullara yemək əvəzinə kitab paylasalar, bir gecədə dün-

yanın dəyişəcəyinin və buna bənzər şeylərin dəfələrlə deyildiyi bir ailədə mütaliyəyə imkan vermək necə bu qədər çətin ola bilərdi?

Çimərliyə çatanda oxumağa başlamazdan əvvəl həmişə eyni ritual təkrarlanmalı idi. Ata çətin yeni çətirlərdəki kimi alüminiumdan deyil, dəmirdən olduğu üçün çox ağır olan dirəyini yerə bərkitdi. Dirəyi daha dərinə basdırmaq üçün yeri linglə bacardığı qədər qazdı. Üç qadın ayaq üstə dayanıb sakitcə ona baxırdı. Sanki diqqətlə baxmaqla ataya kömək edə biləcəkdilər. Sonra ana hər dəfə yerə sərdikləri brezent örtüyü ataya verdi və örtük qumun üstünə sərildi. Daha sonra növbə ananın stulunu (stulunu çimərliyə qədər ana deyil, əkizlər daşıyırdı, bəzən biri gedəndə, o biri isə qayıdanda, bəzən isə razılığa əsasən bir məhəllə biri, o biri məhəllə digəri) açmağa çatdı. Sonra ana səbəti örtüyün üzərinə qoyur, kremləri və buna bənzər şeyləri çıxarır və hamı çimərlik geyimini altdan geyindiyi üçün üst paltarını soyunurdu.

Əkizlərdən biri çantasında gəzdirdiyi Assizli Fransiskonun “Çiçəklər” kitabını axtardı. Üzü üstə təmiz örtüyə uzandı və keçən il məktəbdə baxdıqları, bir rahibin həyatından bəhs edən “Qardaş Günəş, Bacı Ay” filminin baş qəhrəmanını təsəvvür etdi. Fransiskonun bütün kəndi yemək istəyən vəhşi heyvanla üz-üzə gəlməyə qərar verdiyi hissəni oxuyur: “Bura gəl, canavar

qardaş! Məsihin adından sənə əmr edirəm ki, nə mənə, nə də başqasına zərər verməyəsən". Valehedici bir an! Müqəddəs Fransisko xaçını çəkən kimi dəhşətli canavarın ağzı bağlanır, yerindəcə donub qalır, əmrə tabe olub quzu kimi sakitcə yaxınlaşır və...

– Bir az o yana çəkil, bacın da uzansın, – əkizlərin atası dedi.

Qız oxuduğu yeri itirməmək üçün etiraz etmədən sözə qulaq asdı. Amma davam etməzdən əvvəl bacısının açdığı qəzetə nəzər saldı. On doqquz yaşı olarkən Simbionis Azadlıq Ordusu tərəfindən qaçırılmış və çalışqan tələbədən bank soyğunçusuna çevrilmiş amerikalı qadın Patti Herst haqqında yazını gördü.

– Mən də oxuya bilərəm? – canavar hekayəsi olan səhifənin ucunu qatlayaraq soruşdu və bacısı cavab vermədən qəzeti ikisinin arasına qoyaraq icazə verdiyini göstərdi.

Patti Herst əlində pulemyot və başında gözəl bir beret ilə. Amma atası qəzeti dartıb əllərindən aldığı üçün yazını oxuyub bitirə bilmədilər və anası amirana səslə onlara dedi:

– Qızlar, qalxın ayağa, siz yaşda olan uşaqlar kimi ora-bura qaçın, görün hamı necə əylənir, siz isə kartof kisəsi kimi bir yerdə yığılıb qalmısınız.

Ana digər ailələrin eşitməməsi üçün alçaq, lakin qızlarının eşitməsi üçün kifayət qədər yüksək səslə deyilərək ata ilə danışmağa davam etdi:

– Əgər bu cür laqeyd olmaqda davam etsələr, onları məcburən hansısa kluba və ya tətilləşməsinə yazdırmalı olacağıq.

“Bu mövzuda necə bu qədər ısrarlı ola bilərdilər”, əkilərdən biri düşündü və yola gəlmiş bacısının ona dodaqaltı nəsə dediyini eşitdi.

– Çimməyə gedək?

Hər ikisi cəsərlərini toplayıb böyük izdihamın arası ilə brezent örtüklər, çətirlər, toplar, itlər, onları görcək avar çəkməyi dayandıran oğlanlarla dolu çimərlikdən keçdilər. Anaları onları görəndə kimi gülümsəyir və bərkdən deyirdilər: “Necə də göyçəkdirlər. Bir almanın iki yarısı kimi”.

Atanın sahiləndən etdiyi əl-qol hərəkətləri və hədələri nəticəsində qızlar dənizdən çıxanda dodaqları soyuqdan və gülməkdən gömgöy olmuşdu, çünki dənizi yağışı, gecəni, ayı sevdikləri qədər sevirdilər. Dənizə dalmaqdan, özlərini köpüklənən dalğaların qoynuna atmaqdan və ya dəniz çox dalğalı olmayanda kürəyi üstə suyun üzündə uzanmaqdan həzz alırdılar. Hərəsinin öz ləzzəti var idi.

Qurulanmaq üçün örtüyün üstündə oturdular və ata onlar üçün ayırdığı yumşaq dəsmalı kürəklərinə atdı. Ana isə Nonanın toxuduğu və qızların əllərindən almasını deyə nənin tapşırığı ilə səbətdə gətirdiyi şlyapaları onlara verdi. Burnunuza krem sürün! Artıq

insanların gözlərindən (əkizlərə elə gəlirdi ki, insanların onlara baxıb səslənməsi digərlərinin də diqqətini onlara yönəldir) yayındıqlarına görə qızlar yenidən oxumağa davam edə bilərdilər: biri qəzeti götürdü, o biri isə kitabına davam etdi. Elə bu vaxt arxalarında neylon torbanın xışılıtsı eşidildi. Ana onlara dedi:

– Yeyin, qızlar, götürün. – Bağdan dərdiyi gavalı və əncirləri qızlara uzatdı.

Ata kitab və qəzeti meyvələrin şirəsi üstlərinə axmasın deyə əllərindən aldı.

Meyvələri yeyib bitirdikdən sonra əllərini qurutmalı oldular, əlləri quruyandan sonra isə ana şəhər mərkəzinə gedəcəkləri üçün artıq getmək vaxtının çatdığını dedi.

– Şəhər mərkəzinə niyə? – nazlı olan tay (həm də daha əsəbi idi və onun bu halı bu yaşda bu qədər əsəb olmaz deyən nənəsini təşvişə salırdı) şam yeməyindən əvvəl icazə verilən müaliə vaxtının təhlükədə olduğunu görüb cəld xəbər aldı.

– Bu nə tonda soruşmaqdır? – ana ağzını belə açmayan və heç bir tonda danışmadığını deyən o biri bacının etirazına məhəl qoymadan ikisini də danladı və teatra bilet aldıklarını başa saldı.

Yenidən ayaqlarını sürüyə-sürüyə səkkiz məhəllə geri qayıdarkən açıqrəngli dərili bu qızcıgazlar sifətlərinə şığıyan axşam günəşinin şüaları altında üz-gözlərini büzüşdürürdülər. Daha sonra böyük vanna otağın-

da çimmək üstündə qardaşları ilə mübahisə, anasının onlar üçün seçdiyi paltara etiraz (eyni, lakin müxtəlif rənglərdə), axşam ibadətinə gedən nənənin odekolon qoxulu öpüşü və mərkəzə gedən avtobusa minmək üçün dayanacağa qədər piyada yerimək. Ata tətillə vaxtı piyada gəzməyin faydalı olduğunu deyib maşından istifadə etməirdi.

Avtobusda gedərkən əkizlər bilet nömrələrinin soldan sağa və ya sağdan sola oxuyarkən eyni olub-olmadığına fikir verirdilər. Əgər eyni olarsa, bileti saxlayıb Tanrıya yalvarırdılar ki, sabah yağış yağsın və onlar bütün günü evdə qalıb kitab oxusunlar.

Seans başlamazdan əvvəl parterdə yerlərini tutan əkizlər valideynlərinin tamaşanın aktyor heyəti və süjeti haqqında proqramı onlara verməsini gözləməli oldular. Çünki əvvəlcə böyüklər oxuyub öz aralarında şərh edirdilər. Nəhayət, növbə onlara çatanda işıqlar söndü və tamaşa başladı.

Teatrdan çıxanda kitablara baxmaq üçün kitab mağazasına getməyi xahiş etdilər, lakin valideynləri artıq gec olduğunu və hər yer bağlanmış nəsə yeməli olduqlarını bildirdilər. Restoranda ofisiyanın sanki bir adammış kimi ikisinin ortasında qoyub getdiyi menyunu birinci kimin oxuyacağı ilə bağlı əkizlərin mübahisəsi bir-iki dəqiqə çəkmişdi ki, ata menyunu hələ razılığa gəlməmiş qızların əllərindən dartaraq dedi:

– Siz toyuqla püre istəyirsiniz, elə deyilmi?

Dərhal etiraz etdilər, çünki hər ikisi toyuq ilə püreni çox bəyənsələr də, nazlı və əsəbi olan balıq, kolbasa və ya dana langetini daha çox bəyənirdi, oğlan kimi olan zirək bacı isə qırmızı ətə nifrət edirdi. Hər dəfə önünə steyk qoyulanda ürəyi ağzına gəlirdi, lakin bir boşqab niyoki və tuna balıqlı piroq üçün hər şeyi verərdi.

Ata etiraz səslərini susduraraq dedi:

– Bəsdir dava etdiniz, ofisiyant bizi gözləyir. – Ofisiyant tərəfə dönüb təbəssümlə sifariş etdi: – Qızlar üçün toyuq və püre.

Taksi ilə qayıdarkən əkizlərdən daha nazlı və əsəbi olanı küçələrdə qoyulmuş lövhələri oxumağa, adları anlamağa və onları təsəvvüründə canlandırdığı başqa adlarla müqayisə etməyə başlamışdı ki, arxadan çiyindən tutaraq onu oturmağa tərəf dartan bir əl hiss etdi. Atası idi.

– Başını pəncərəyə söykəmə, maşının şüşəsini çirkləndirərsən.

Qız atasının insanlarla fərqli rəftarına çox qəzəblənirdi. Onlara gələndə sillə, yumruq, başqalarına isə təbəssüm və göz vurmaq. Həmişə deyirdi ki, başqalarına qarşı nəzakətli olmaq lazımdır. Bir dəfə valideynləri mübahisə edərkən anasının atasına “o qədər nəzakətli sən ki, əbləh kimi görünürsən” dediyini eşitmişdi. Mübahisəyə atasının supermarketdə kassir qadına qarşı mehribançılığı səbəb olmuşdu, çünki ona gülümsəməyə başı qarışdığından pulun qalığını səhv

qaytardığının fərqinə belə varmamışdı. Qız taksidə o hadisəni və “əbləh” sözünü xatırlayaraq beynində təkarladı. “Əbləh”. Öz-özünə evə çatan kimi o sözü lüğətdə axtaracağını dedi.

Amma evə çatanda kitab şkaflına tərəf getməyə belə vaxt qalmadı, çünki nənəsi onları əynində gecə köynəyi və saçları dağınıq halda qarşıladi. Deyinirdi, onlara deyil, valideynlərinə deyinsə də, sözlərini onlara yönəlib deyirdi:

– Gedin yatın! Bu vaxta qədər çöldə gəzmillər! – Nona bəzən “r” hərfi yerinə “l” deyirdi. – Uşaqlar bu saatda yatallar.

– Mən teatra getmək istəmirdim, – əsəbi olan deyil, nənəsinin narazılıqlarını daha səbirlə dinləyən o biri bacı dedi.

– Necə də nankordurlar, – ata dedi.

– Gedin yatın və atanızın sözünə qulaq asın, – Nona heç bir yana dönmədən düz otaqlarına getdiklərinə əmin olmaq üçün arxalarınca baxdı.

Əkizlər pijamalarını nənələrinin sözünə baxdıqları üçün deyil, yatmağın oxumaq üçün əlverişli vaxt olduğunu bildikləri üçün geyindilər. Biri “Çiçəklər” kitabını, digəri isə (qəzet oxumaq sırası gecələr atasında olduğuna görə) nənəsinin topladığı “Seçmələr” jurnalından bir neçəsini götürdü. Ata gəlib onlara dedi:

– Dişlərinizi fırçalamısınız? Çünki kariyes hər an gələ bilər.

“Haradan gəlir? İstanbuldan? Çamadanla gəlir?”, bir dəfə əkizlərdən ən zirəyi rişxənd ilə soruşmuşdu. Digəri isə bacısının zarafatına gülərək radioda təbliğat məqsədilə tez-tez deyilən “Bu şəhərə səyahət etməyi düşünürsənsə, baqaja ehtiyac yoxdur, çünki “Los qalyeqos” mağazasında hər şey var” reklamı ilə cavab vermək istəmişdi ki, atası başına yaxşıca bir qapaz endirmiş və onu ələ salmağı qadağan etmişdi. “Axı mən heç nə demədim!”, qız özünü müdafiə etmişdi. Daha bir qapaz, əvvəlkindən daha bərk. “Axı o, heç nə demədi”, açıq-aşkar haqsızlıq kimi görünən bu duruma dözə bilməyən zirək bacı cəld özünü qabağa ataraq bacısını müdafiə etmişdi. Hərəsinə bir qapaz və yatmazdan öncə oxumağa qadağa. O gündən bəri əkizlər atanın kariyesin hər an gələ biləcəyi fikrini ələ salaraq gülməməli olduqlarını qulaqlarında sırğa etmişdilər.

Tərtəmiz dişlərlə yataqlarına girəndə qapı açıldı və onlara şirin yuxular diləyərək öpməyə gələn anası içəri girdi. Nənə fürsətdən istifadə edib gəlininə söz atdı:

– Bu qızlar ibadət etməlidirlər, çöldə-bayırda gəzməli deyillər.

Mübahisə başladı. Əkizlərdən biri onları eşitməmək üçün adyalı başına çəkdi, digəri isə fürsətdən istifadə edib nənənin tumbasının gözündən oğrular-dan müdafiə olunmaq üçün saxladığı bıçağın yanındakı kiçik fənəri götürdü.

Ana gedəndən sonra Nona dedi:

– Gəlin birlikdə dua edək, balalar, sabah sizə karamel almağa pul verəcəyəm.

Duanı bitirdikdən sonra oxumaq istəyirdilər ki, nənə dilləndi:

– Gəlin işığı ödəyək, artıq gecdir. Görünür nənə çaşmışdı.

– Bizim pulumuz yoxdur, Nona, – bacılardan biri istehza ilə dedi.

– Sabah təqaüdümü alan kimi verəcəyəm.

İşiq söndürüldü. Hamının yuxuya getdiyi, qaranlıq kişi və qadınların, ata-anaların, nənə-babaların, qonşuların yaxşı və pis əməllərinə pərdə çəkdiyi, ay işığının jalüzün qatları arasından süzülərək yorğanda qəribə naxışlar yaratdığı, nənənin bütün otağa yayılan xorultusunun eşidildiyi anda əkizlərdən biri fənər götürdüyü çarpayuya yaxınlaşdı və adyalın altında yanan zəif işiq hər hansı bir sözü, hər hansı bir cümləni, əllərinin altında olan hər hansı bir kitabı və ya jurnalı oxumaq üçün kafi oldu. Buqatti əkizləri yenidən heç kimin onları narahat etmədiyi və ya səhv salmadığı o əngin səmaya yüksəldilər, çünki ancaq burada günahları bağışlananlara verilən mükafatın Ay mənzərəsini seyr edərkən kosmonavtın aldığı həzzə bərabər olduğunu hiss edirdilər. Son düşmən mane olana qədər acgözlüklə yazıları gözdən keçirirdilər, çünki on-on beş dəqiqədən sonra intəhasız ümməndə əbədi olaraq üzən kitab səhifələrini və coşqun dəniz dalğalarını gördükləri dərin yuxu onları ağışuna alırdı. Fənər isə gündəlik qayğılardan yorğun düşmüş ana kimi batareyası bitənə qədər yavaş-yavaş sönürdü.

AĞLA GƏLMƏYƏN GÜN

Kottecdəki çarpayının qırağında oturub dənizə baxan otağı nəzərdən keçirir. Ancaq nəzərləri intəhasız okeana açılan balkona deyil, qapısı açıq qalmış dolaba və boş asılqanlara yönəlib. Təxminən on və ya iyirmi dəqiqə əvvəl (bəlkə də daha çox) Avqustonun çırpıb getdiyi qapının səsi hələ də qulağındadır. Çaşqınlıq onun zaman anlayışını əlindən alıb. Tuş çəkilməmiş qalın kirpikli gözləri ilə bic-bic baxan Nadyanın onunla əri arasında yaratdığı ilk mübahisə yadına düşür.

Hazırda ağından sevişmənin sonunu, yəni istənilən qadının həyatı boyu yaşadığı ən böyük xəcalət hissini, səhvlərini – istəmədən gəyirmək, tədbirdə çıxış edərkən sponsorun adını səhv salmaq və s. bu kimi – etiraf etməyə cəsarət etdiyi həmin o anı keçirir. Çünki cütlüklər intim həyatının məhz bu anında qəlbində gizli saxladıklarını rahat dilə gətirir, çünki həqiqi təslim olma seksdən əvvəl və ya seks vaxtı de-

yil, seksdən sonrakı bu anda baş verir. Lakin həmin gecə o, Avqustoya özünə görə deyil, Nadyaya görə keçirdiyi xəcalət hissindən danışmışdı. Daha doğrusu, ondan necə iyrendiyini deyə bilirdi, lakin Mateonun sevgilisinə qarşı duyduğu ikrah hissənin səbəblərini sadalayaraq intim ab-havanı korlamaq istəmədi. Fondun hüquq məsələlərinə baxan katalon biri il sonu şənliyində tanış olduğu o qadın haqqında danışarkən “sənəsi ilə hər kişinin aqlını başdan çıxara bilən cazibədar xanımdır” demişdi. İnsanların anadan olduqları kimi, ayaqyalın və ya dəri ipli səndəl, yaxud da hansısa markaya məxsus başmaqqlarla gəzdirdiyi çimərlikdə nazik daban qızılı səndəli ilə forslu-forslu gəzən o səfeh qadın sanki sadəcə təbəssümü və şirin sözləri ilə onların tətlini korlamağa gəlmişdi. Retro stilli, dekolteli və bədənə yapışan paltarlar geyinən Nadyanın əl işləri satılan dükanları gəzərkən heç kəsə fərq qoymadan hamı ilə “əzizim, canım, gözüm”lə danışması (halbuki sadəcə muncuqdan düzəldilmiş bilərziyin qiymətini soruşurdu) və bayağı hərəkətləri ilə hər üçünü, ən azından onu utandırırtdı. Bərbad səsi ilə camaat arasında tanınan ara müğənnilərin bayağı mahnılarını – gözəl xanım, mənə özün haqqında danış, ən gizli sirlərindən, qaranlıq gecədən, necə də gözəlsən, sanki səni rəssam çəkib – oxusa da, gənc ikən Nyu-Yorkda “Birdlend”in yenidən açılışında tanış olduqları Mateo, o və həyat

yoldaşını müşahidə edən istənilən şəxs hər üçünün caz vurğunu olduğunu dərhal anlayardı.

Qürub vaxtı telefonda Koltreynin “In a Sentimental Mood” mahnısı eşidilərkən o, üzünü Avqustonun çılpaq sinəsinə qoyaraq Mateo və sevgilisinin gəlişindən bəri qəzəb boxçasında saxladığı hər şeyi bir-bir ona sadaladı: jestləri, taxma kirpikləri, bir şey ona valehedici görünəndə Betti Bup sayağı balaca qızcığaz səsi ilə məsələn, “Ay, ürəyim getdi” deməyini. Necə ola bilərdi ki, quma bulaşmış bir oğlanın dənizə tərəf getdiyini və ya təsadüfən tapdalanmış xərçəngin qaçaraq uzaqlaşdığını görəndə kimsə o cür gülünc üz ifadəsi alsın? Üstəlik, istirahətin onun sayəsində cansıxıcı hala gəldiyini də dilə gətirdi. O axşam Avqustoya xatırlatdı ki, onlar o müstəsna yerə Mateo ilə incəsənət və ədəbiyyat haqqında uzun-uzadı söhbət etmək, dəniz sahilində kaypirinya kokteyli içmək, fondun ilboyu gərgin iş rejimindən sonra dincəlmək niyyəti ilə gəliblər. Məhz buna görə tərənin üstündə balkonları firuzəyi okeana açılan iki yanaşı kottec icarə edərək təyyarə biletlərini almışdılar. Lakin o axmaq hər şeyi məhv etmişdi.

– Onun sevgilisidir, – deyən Avqustonun səsindən gülümsədiyini anladı.

Başını həyat yoldaşının sinəsindən qaldırıb, iyirmi ildir ki, birlikdə oyandığı və sevişdiyi kişinin gözlərini axtardı.

– Sevgilisi? Qocalıqda yorğalıq? O qızın cazibədar bədəni olsa da, quşbeyinin biridir, Avqusto. Üstəlik, Mateonun qızı yerindədir.

Hələ də gülümsəyirdi:

– Yüngül hərəkətləri məni əyləndirir, – həyat yoldaşını dəstəkləmək üçün o da təhqiramiz bir söz deməli idi, lakin Avqusto əlavə etdi: – Sütüldür.

Çarpayıda oturub ona baxdı:

– Biz qarğıdalıdan danışmırıq!

Ardınca dediyi isə kürəyinə xəncər kimi sancıldı:

– Necə reaksiya verdiyini görürsən? Əgər tətildəyiksə, sifətini belə turşutmağın heç yerinə düşmür, – üzündəki təbəssüm artıq yox olmuş Avqusto dedi.

Könlündən onu dişlək-dişlək etmək, gözlərini çıxarmaq keçirdi, iyirmi illik ömür-gün yoldaşı xaincəsinə onu kürəyindən vurmuşdu. Çarpayıdan qalxıb bikinisini və yerdə qalmış kətan tunikasını geyinərək çölə çıxdı. Heç aqlının ucundan belə keçirməzdə ki, bu mübahisədən on gün sonra bir qədər əvvəl etdiyi kimi (nə qədər əvvəl olduğunu özü də dəqiq bilmir), əynini geyinib çıxıb gedən o olacaq.

Hələ də sərsəm halda qapıya, boş şkafa baxmağa davam edir. Bəs indi Avqustosuz o kimdir? Çünki tətillə üçün bu yerə gələndə qədər kim olduğunu bilirdi. Həyat yoldaşının zəkasına, xoş təbəssümünə, xarakter və aşıb-daşan enerjisinə heyranlıq duyan bir qadın idi.

Çox uzaqlara getmək və orada olarkən axmaq və şit hərəkətləri ilə insanı cin atına mindirən yer üzündəki bütün Nadyaların toz halına salınmasını əmr edən Zərurət və Təcillik fərmanının verildiyini eşitmək istəyirdi.

– Yazıq uşaq indi psixoloqa gedir, – yeməyə getdikləri ilk gecə o səfeh qadın sanki dediyinə həmrəy birini axtarırmış kimi Mateonun qızını nəzərdə tutaraq dedi.

Boynuna vurduğu ətrin kəskin qoxusu sahildən hər meh əsdikcə ona tərəf gəlirdi.

– Nadya, əzizim, uşaq dediyin o qızın iyirmi iki yaşı var, – deyə bildirdi.

Görəsən, bunu hansı tonda demişdi? Çünki Avqusto və Mateo ona elə qəribə baxmışdılar ki, sanki onlara azyaşlı bir uşağı parçaladığını etiraf etmişdi. Səfeh qadın isə heç fərqinə belə varmadı. Manqo və marakuya kokteylindən bircə qurtum içdi (başı gicəllənməsin deyə spirtli içki qəbul etmirdi) və sözünə davam etdi:

– Belə hallarda canımızı dişimizə tutmalıyıq, o “körpə”ni narkotik cəhənnəmindən qurtarmaq üçün əldən gələni əsirgəməmək lazımdır.

– Çətənə heç kimə zərər vermir, – tez dilləndi.

Ona lazımı cavabı verə bilərdi, lakin bunu Mateonun etməsini gözlədi, çünki fondun hər tədbirində ən yaxşı otu tapan odur və hətta bunun üçün prospektə

baxan terrasda özlərinə balaca bir künc də təşkil etmişdilər. Həqiqəti söyləməsi üçün dostuna baxdı, görünür, hələ kiminlə görüşdüyünü bilməyən o düşüyü yerində otuzdurmaq üçün ağzını açmasını gözlədi. Amma Mateo Nadyaya deyil, ona tərs-tərs baxaraq dedi:

– Düşünürəm ki, şam yeməyinə başlamamış daha az içsək, pis olmaz. Razısan, həmkar?

Avqusto fikrini bildirər-bildirməz soruşdu:

– Bəlkə menyuya baxana qədər kaskinya de siri¹ sifariş edək. Nə deyirsiniz?

Kimsə kobudcasına onun ayağına vururdu. Mateo səfeh qadının qulağına o dadlı yeməyin nədən hazırlandığını pıçıldadı.

– Ay, yox! Zavallı xərçənglər! – quşbeyin qadın alnını qnomlar sayacağı qırışdırmışdı.

O gecə duzun və yüksək səslı musiqinin zərərləri haqqındakı söhbətə bənzər dadsız-duzsuz “fattoush” salatı sifariş etməklə yekunlaşdı. Həmin gün səsi daha gur çıxan, hamını ovucunda saxlayan təbii ki, Nadya idi. Pis vərdişləri tərgitmək barəsində onlara dərs keçirdi. İkinci yeməyi gözləyərkən, məsələn, siqaret çəkməyin və yaxud şlyapasız günəş vannası qəbul etməyin necə pis vərdiş olması haqqında üdüləyib-tökdü.

¹ Kaskinya de siri (isp. casquinha de siri) – tərc. Məşhur Braziliya milli yeməyi. Xərçəng ətindən hazırlanan yemək xərçəngin öz sərt qabığında servis edilir.

– Belə çimərliklərdə günəş şüaları çox təhlükəlidir, dərinizdə ləkələr yarada bilər və hətta adını çəkmək istəmədiyim o pis xəstəliyə səbəb ola bilər.

Beləliklə, o, Nadyanın günəşdə də, kölgədə də başından çıxarmadığı çəhrayı həsir papağının səbəbini anladı. Tropik ölkəyə düşmüş İngiltərə kraliçası. Hər şeyə birtəhər dözmək mümkün idi, ta ki o öz “balalar”ından danışana qədər. “Balalarım” deyərəkən pişiklərini nəzərdə tutduğunu anlamaq bir qədər vaxt apardı. Pişik balaları inanılmaz müdrikiyə sahibdirlər, çox güman ki, indi anaları üçün darıxırlar, onlara ev yeməkləri verməyəndə balaları çox inciyirlər, hər birinin üzərində öz adı olan kiçik boşqabı var və onlar heç vaxt dalaşmırlar. Kişilər pişik balalarından nümunə götürsəydilər, dünyada müharibə olmazdı. Bütün gecəni bu cəfəngiyyata qulaq asmaqla keçirəcəkdilər?

Bir az sonra o, üzrxahlıq edərək asai giləmeyvəsi dondurmasını yeməkdənsə (Nadyanın dadına baxmağa can atdığı) dəniz sahilində gəzintiye üstünlük verdiyini dedi. Mateonun qızı barəsində düşündü: çox güman ki, əsəbləri atasının sevgilisi ilə tanış olandan sonra pozulub. Əgər masanı indi tərk etməsəydi, onun da müalicəyə ehtiyacı olacaqdı.

– Deməli, sən asai dondurmasına xor baxırsan? – Avqusto dedi.

O, planeti xilas edən pişik balaları haqqında söhbəti dinləyə-dinləyə desert yeməkdənsə sahildə gəzməyin daha yaxşı məşğuliyyət olduğunu ağına gətirən qadını başına at təpmiş kimi göstərməyə çalışdı.

Onlarla keçirdiyi hər gün məyusluğu daha da artırdı, çünki artıq gecə gec saatlara qədər içki içərək, məsələn, Reykmyuseumda Rembrandtın restavrasiyası üçün fransız Vilmott tərəfindən hazırlanmış texnologiyayı və ya Suriyaya edilən hücumlar zamanı Hələbin mədəni irsinə dəyən zərərlər haqqında məruzəni müzakirə etmək kimi sağlam vərdişləri bir kənara qoyub, bu üçlük üçün yeganə həyəcanverici bir mövzuya çevrilmiş heyvanlar aləmi haqqında danışmağa başlamışdılar. Asai dondurmasını bitirdikdən sonra dördü də sahilə gəzməyə çıxdılar. O, Avqustonun Mateo ilə, daha doğrusu, yüngül addımları ilə nazlana-nazlana gecə quşlarına tərəf qaçan Nadya ilə söhbətə davam edə bilmək üçün onu hiss etdirmədən irəliyə buraxmağa çalışdığını gördü.

– Necə də gözəldirlər! Tanrı xatirinə, bir bunlara baxın! Lap ürəyim getdi! – heyrət içində çığırdı. Hər ikisinin qarşısındakı sağ qalmaq üçün balıq tutmağa çalışan yarı çirklə quş olsa da, saray təlxəkləri kimi başlarını tərptədilər.

O, qrupun bir hissəsi olmağa çalışaraq onlara yaxınlaşdı və söhbəti, sözün əsl mənasında, daha dərin

üfüqlərə yönəltmək məqsədi ilə suların çirklənməsindən, planetdəki dənizlərdə mərcan riflərinin yoxa çıxmasından danışmaq qərarına gəldi. Axı niyə hər üçü ona sarsaqlayan sərxoş kimi baxdılar? Arxalarını ona çevirərək gülməyə davam etdilər. Nadyanın “sevgilim” adlandırdığı quşun məzəli üzünə baxıb gülürdülər. Nadya quşun onu sevdiyini, hətta bütün heyvanların onu sevdiyini iddia edirdi, səbəb olaraq isə quşa bir metr yaxın çöməlib otursa da, tərپənmədiyini göstərirdi. Onların başı xarab idi, nədir? Həmin gecə otağa gələndə Avqusto ona dedi:

– Sənə nə olub, niyə Mateoya qarşı belə aqressiv-sən?

Bircə bu əskik idi! Əri heç anlamaq iqtidarında deyildi ki, onu qıcıqlandıran illərin dostu deyil, onun sevgilisi idi.

– Sən məni heç tanımırsanmış. Ağılına gəlməyən bir gündə mənim kim olduğumu biləcəksən.

O, hazırda kim olduğunu və ya bu günə kimi kim olduğunu göstərmək üçün yaddaş dağarcığını qurda-layaraq hafizəsinə başqa tərifləri də həkk etmək istəyir. Qəzəb onun xatırlamaq qabiliyyətinə kölgə salır. Ona da heyranlıq duyan insanlar var. Var, yoxsa yoxdur? Çünki o, heç vaxt təslim olmayan, məsələnin nə olduğundan asılı olmayaraq, dayaq nöqtəsi kimi təsnif edilən qadınlardan biridir: rahatca polo oyununda işti-

rak edə, “Art Basel”ə gedəcək heyəti seçmək üçün yeni bir konsepsiya tapa və ya orqanizmi təmizləyən Ayurveda pəhrizinə başlaya bilərdi. O, qoçaqlığı, şən-şaqraq olması ilə seçilir, yorulmaq bilmədən işləyib pul qazanır, Avqusto ilə bərabər vergi ödəyir və bunları təkəbbür sərgiləmədən edir, istər dövlət məmuru, istər dünyaca məşhur şiltaq incəsənət adamı, istərsə də xadimə olsun, həyat yolunda müşayiət etdiyi hər kəsə köməyini əsirgəməyən nümunəvi insandır. Dözə bilmədiyi tək şey cəfəngiyyat və bayağılıqdır. Necə ola bilər ki, işi-gücü eşq-məhəbbət mahnıları ulamaq və suyunu soyuq hesab etdiyi üçün dənizə ancaq ilbiz yığmağa getmək olan bu səfəhin yanında onun gözəl keyfiyyətləri birdən-birə kölgədə qalsın? Necə ola bilər ki, bu tropik yerin insana həzz verən ilıq suyu onu üşütsün? Kukla kimi görünən bu qadının çiyinə atdığı trikotaj örtük, şlyapanın altındakı süni kirpiklər nədir axı? Hətta “canım”, “ürəyim” kimi bayağı sözləri o qədər işlədib ki, onun da dilinə keçib. Lənətə gəlsin! Kim inana bilərdi ki, Nadya kimi birisi birdən-birə peyda olub, sadıq dost, işgüzar və nizam-intizamlı həyat yoldaşı, yaşının üstünə yaş gəlsə də, hələ də gözəlliyini qoruyan və həmişə belə qalacağına, heç vaxt dəyişməyəcəyinə inanan bu müasir qadının yerini əlindən alacaq. On beş il cavan olmaq hər şeyi birdən-birə alt-üst edə

bilərmimi? Yoxsa nə? Hansı zibilə qalmış şey həmin yayın trendi idi? Yoxsa qızılı səndəllər?

Günlər keçdikcə tətildə dinclik və rahatlıq tapmaq əvəzinə, kədər və gərginlik hiss etməyə başladı. Həmişə güvəndiyi insanlar, yəni dostu və əri get-gedə gözündən düşürdülər. Əgər onlar mayalı xəmir kündəsi kimi ağappaq sinəyə görə ağızlarının suyunu axıdırsa, deməli, onları heç tanımayıbmış. Bunu öz-özünə otaqdakı çarpayıda, boş şkaflın qarşısında oturarkən indi də deyir: deməli, bu insanları tanımayıb. Divarın o biri tərəfində sevişən Mateo və Nadyanın iniltilərini eşitdikdə bunu yüksək səslə bir daha təkrarlayır. Siesta vaxtıdır. Normal insanlar indi çimərlikdə kaypirinya içə və günəşin isti nəfəsindən həzz ala-ala konsertlərdən, hərəraclardan və siyasətdən danışırlar. Amma Avqusto belə bərbad tətillə keçirməyin mümkün olmadığını, yaxşı əhvali-ruhiyyəyə, əyləncəyə, harmoniya istədiyini söyləyərək çıxıb getmişdi. Əlindən nə gələ bilər axı?

Boğazında düyünlənən qəhərdən hönkürtü ilə ağlamaq istəyir. Ancaq həyatın ona bəxş etdiyi uğursuzluqlarla bu cür mübarizə aparmaq ona öyrədilməyib. Bəlkə özünü zəif, həssas, hər bir insanın arzuladığı qayğı və iltifata ehtiyacı olan biri kimi göstərsəydi, daha yaxşı olardı? Bəlkə o zaman Mateo onun göz yaşlarını və ah-naləsini eşidər, bəlkə də, Nadyaya deyərdi:

“Məni burada gözlə, görüm rəfiqəmə nə olub, tez qayıdacağam, amma yaxşısı budur, sən qarışma, bu, dostlar arasında olan məsələdir”. Otağına gəlib həmişə çətin anlarda etdiyi kimi, yenə də onu qucaqlayaraq dərdini yüngülləşdirdikdən sonra dəsmalını çıxarıb ehmalca qırıq yanaqlarını silər və şirin dillə onu Avqustonu taparaq başına ağıl qoyacağına inandırmağa çalışardı. Onun kimi qadının qədrini bilməsə, xeyir görməyəcəyini başa salardı. Çünki bütün həyatını ona həsr etmək, onun yolunda fəda etməklə keçirib. “Sən əsl incəsənət əsərisən, tənha xanım”. Onun layiq olduğu mükafat bu deyildi.

Dəqiqələr ötsə də, Mateo görünmür. Yəqin ki, Avqusto artıq hava limanındadır. O özünü heç vaxt olmadığı kimi tək, çarəsiz hiss edir. Kottecləri birləşdirən dəhlizə çıxır və qulağını qonşu kottecin qapısına yaxınlaşdırır. Eşitdiyi iniltilər, qırıq-qırıq səslər onu incidir. Eyvana, dənizə, aşağı mərtəbəyə, Nadyanın gümüş tozu kimi parlayan ağ qumlu çimərlikdə gəzdikdən sonra çıxarıb pilləkəndə qoyduğu ayaqqabılara baxır. Aşağı enir və Küllücənin ögey bacıları kimi balaca gəlsə də, qızılı səndəlləri güc-bəla ilə ayağına keçirir, güzgüdən asılmış qırmızı həsir şlyapanı götürür və həmdəmi bədbəxtlik olmuş bir qadın forslanaraq gəzəndə nə baş verəcəyini görmək üçün gəzintiyə çıxır.

QƏBUL

Müqəddəslərdən birinin adını daşıyan, dəbdəbəli girişi olan klinikanın üçüncü mərtəbəsindəki gözləmə zalının soyuq işıqlarının altında əyləşdilər. Arxaya söykənən xalası Astrid yas yerlərinə ya da notariusa gərdəkən götürdüyü çantasını açıq-qəhvəyi rəngli toxuma ətəyinin üstünə qoydu. Xırda çiçəkli kofta geyinmiş Lüdmila da xalasına xas zərifliklə arxaya söykənmək istədi, lakin döşlüyün ilgəklənən hissəsi kürəyini incitdi. İlk dəfə idi ki, büstqalter (xalası döşlüyə belə deyirdi) taxırdı. Onun döşlərinə “almalar” deyərək işarə edən xalası o gecə belə məsləhət bilmişdi ki, dermatoloqun konsultasiyasına gedəndə “almalar”ı örtülü olsa, yaxşı olar. Həmçinin konsultasiya üçün aylıq təqaüdünün böyük bir hissəsini ödədiyini bildirmişdi. Onun fikrinə görə, buna dəyərdi, mərhum anasından miras qalmış bu xalların xəstəxanada təcrübə keçən hər hansı bir həkim deyil, tanınmış mütəxəssis tərəfindən yoxlanması vacib idi.

– Məndən salam deməyi unutma. Doktor Urkixo işinin ustasıdır, rəhmətlik babanı qızıl yel xəstəliyindən müalicə edərək ölümdən qurtarmışdı.

Könlündən xalasıdan niyə onunla birgə içəri girmək istəmədiyini soruşmaq keçdi. Beləliklə, salamını da şəxsən özü verə bilər və yeri gəlmişkən, həkimə niyə gəldiyini izah etmək daha asan olardı, amma xalanın ciddi prinsipləri var idi: həkimin və ya stomatoloqun qəbuluna müşayiətsiz girmək qapıçıya “axşamın xeyir”, “sabahın xeyir” demədən keçməmək, taksi sürücüsünə bəxşiş vermək, təmiz süfrədə yemək, ilk tikəni ağıza atmazdan əvvəl dua etmək (hər ikisinin sağlamlığı üçün şükür etmək və həyatdan köçənlərin nur içində yatmaları üçün yalvarmaq), hər bazar günü saat on bir ibadətində iştirak etmək qədər vacib idi.

Bunların heç birini dəyişdirmək mümkün deyildi və üstəlik, söhbət işinin pərgarından gedirdisə, əsla mümkün deyildi, çünki onun zənnincə, həkimlər xəstənin ailəsi tərəfindən narahat edilməməlidir. Həmçinin düşünürdü ki, on iki yaşlı qızın ona həvalə edilmiş tapşırığı sərbəst şəkildə yerinə yetirmək və həkimin qəbuluna tək girmək vaxtı gəlib çatıb: sadəcə olaraq təlimatları diqqətlə dinləmək, yalnız vacib suallar vermək və əlini uzadaraq nəzakətlə salamlamaq lazım idi. Öpməyə ehtiyac yox idi, çünki həkimlər dostumuz deyil, peşəkarlardır və onlar vaxt itirmək üçün yox, həyat xilas etmək üçün oradadırlar.

Xalasının barmağındakı təsbehə oxşar muncuqları olan üzüyünü çevirməyə başladığını gördü. Çox güman ki, hər şeyin yaxşı olması üçün dua edirdi. Onu hər hansı bir xərçəng növü, xüsusən də dəri xərçəngi ehtimalı çox qorxudurdu, ona görə də yayda heç vaxt nə günəş vannası qəbul edirdilər, nə də orada evlərinin olmasına rəğmən Pinamara gedirdilər. Hərçənd ki, günlər keçdikcə hafizəsindən silinsə də, qəzadan əvvəl orada valideynləri ilə şad-xürrəm günəşli günlər keçirdiyini xatırlayırdı.

Həkimin kabinetindən əlindəki portfel və ayağındakı stiletto ayaqqabısı ilə iş qadınını xatırladan hündürboylu bir xanımın çıxdığını gördü. Ətrinin xoş rəyihəsi ətrafı bürüdü. O, liftə minib gedəndən sonra belə bihuşedici ətir qoxusu çəkilmək bilmirdi. “Böyüyəndə mən də belə olmaq istərdim”, deyə Lüdmila düşündü. Kabinetin qapısı açıq qalmışdı. O, doktor Urkixonun necə göründüyünə nəzər salmağa çalışdı, amma xalasının onu geri çəkdiyini hiss etdi:

– Həkimlərin nə etdiyini güdmək yaxşı deyil.

O, qırçınlı ətəyini düzəltdi və utandığına görə birdən-birə bədənini bürüyən istilikdən xalasının xəbər tutmaması üçün Tanrıya yalvardı. Çünki tərlədikcə xalasının duşdan sonra göbəyinin ətrafına yalnız bir-iki damcı vurduğu “Aqua di Parma” italyan ətrinin yasəmən qoxusu yayılmağa başlayırdı.

– Lüdmila Nilsson, – kabinetdən kimsə çağırırdı.

Xala qızı dümsükləyərək tələsdirdi və dua oxuya-oxuya içəri ötürdü.

O, qapıya tərəf getdi və içəri girmək üçün icazə istədi. Həkim keçəl başının arxasında parıldayan ağ seyrək saçları səliqə ilə daranmış, incə barmaqları və təmiz dırnaqları olan qoca kişi idi. Əyninə nişastalı xalat geyinmiş və qalstuk taxmışdı. Əsl centlmen. Xalası onu belə təsvir etmişdi və o, xarici görünüşü bu cür olan kişilərə etibar etməli olduğunu düşünürdü. Urkixo ona gülümsədi və titrək səslə qapını bağlamağı xahiş etdi. Sonra xərəyə oturmağını əmr etdi, ehtiyatla eynəyini taxdı və tibbi vərəqəyə baxaraq ondan Nilsson bacıları ilə qohum olub-olmadığını soruşdu. Lüdmila onları xatırladığına sevindi, çünki içəri girəndə həyəcandan xalasının salamını çatdırmağı unutmuşdu. Ona Evelinin anası, Astridin isə xalası olduğunu bildirdi.

– İki gözəl qadın, – həkim dedi. Lakin o, altı il əvvəl vəfat etdiyi üçün anasının artıq gözəl olmadığını söyləməyə cəsarət etmədi.

– Səni bura nə gətirib, əzizim? – həkim qızıl haşiyəli eynəyin arxasından ona baxmaq üçün çənəsini qaldırdı və xərəyə yaxınlaşaraq soruşdu.

Lüdmila nala-mıxa vurmamağa çalışaraq kürəyində xalların olduğunu və xalasının bunların melanoma ola biləcəyindən şübhə etdiyini bildirdi.

– İndi baxarıq, – həkim dedi, lakin dərhal qollarından tutaraq üz və boyun dərisini diqqətlə yoxladı. Çox

zərif, çox incə dərin var, sanki Buenos-Ayresdə deyil, Osloda anadan olmuşan.

“Görəsən bu ölkə harada yerləşir?”, Lüdmila düşündü, “yoxsa şəhərdir?” Həkim, nəhayət, onu buraxdı, xərəyi işıqlandıran və bədəninin yan tərəfinə istilik verən gur işıqlı lampanı yandırdı.

– Koftanı çıxarmaq lazımdır, – dedikdə qız özünü itirdi. Yan divarda böyük bir pəncərə var idi və lampanın işığı siluetini şüşədə əks etdirirdi. Küçənin o biri tərəfində eyvanlarda dayanan, ofislərdə işləyən və o an onu görə biləcək insanlar var idi. O, məyus halda doktor Urkixoya baxdı, lakin o, deyəsən, bunun heç fərqi belə varmadı. Sözüni demək istəyirdi ki, həkim gülümsəyərək dedi.

– Koftanı çıxar.

Bu, bir xahiş deyildi. O, itaət edərək düymələrini yavaş-yavaş yuxarıdan aşağıya tərəf açmağa başladı. Artıq həkimə baxmırdı, amma nə dediyini eşidirdi:

– Baax... belə, – qız düymələri ilgəyindən çıxardıqca uzada-uzada deyirdi. Sonuncu düyməni açıqdan sonra gözlərini yumdu. O, Urkixonun irəli bir addım atıb, koftasını çiyinlərindən biləklərində yığılana qədər endirdiyini hiss etdi.

– Möhtəşəm, – dodaqaltı dedi.

Lüdmila udqundu, bunu deyərkən dərisini, yoxsa başqa nəyisə nəzərdə tutub-tutmadığını anlamadı.

– Xallar kürəyimdədir, – deyə qız hər ehtimala qarşı aydınlıq gətirdi və fikirləşdi ki, həkim oradan tərپən-

məsə, xalları göstərmək üçün çevrilməsi çətin olacaq. Amma o, qızın dediklərinə əhəmiyyət vermədən nazik barmaqlarını boynunda gəzdirir, nəfəs alarkən sanki lampanın istisilə göbəyindən yayılan ətri içinə çəkirdi. Urkixo baş barmağı ilə yavaşca onun çənəsini yuxarı qaldıraraq başını yaxınlaşdırdı. Pıçıltı ilə danışmağa başlayanda Lüdmila onun ağzından pis qoxu gəldiyini hiss etdi:

– Belə gözəl dərinə ultrabənövşəyi şüalardan qorumaq lazım olduğunu bilirsənmi? – barmaqları indi döşlüyün kənarında sürüşürdü, sanki altına girmək üzrə idi. – Günəş vannası qəbul edirsən?

– Yox..., yox... – Lüdmila kəkələdi və gözlərini açdı. Tərləməyə başlamışdı, lakin bunun lampadanmı, yoxsa həkimin yaxınlığındanmı olduğunu bilmədi.

– Sənə bunu qadağan edəcəyəm.

Görəsən, küçənin o biri tərəfindən ona kimsə baxır? Bunu dəqiqləşdirməyə cəsarət etmədi. Baş gicəlləndi, həkimin ona başdan-ayağa tərlədiyini dediyini eşitdi. İşəməyi gəldi.

– Dön, əzizim, indi də o “melanomalara” baxaq. – Görünür, Urkixo xalasının xalları belə adlandırmasını ələ salırdı. O qədər yaxın dayanmışdı ki, çevrilmək üçün aralarında demək olar ki, məsafə qalmamışdı. Dönəndə ona toxunmamaq üçün əlindən gələni etdi. Sonra lampanı yaxınlaşdırdığını hiss etdi. Tez-tez nəfəs alırdı, ona elə gəlirdi ki, qan-tərə batmış vücudunu isidən məhz onun iri burun dəliklərindən fisiltı ilə

çıxan havadır. Birdən Urkixonun əlləri belindən yapışaraq onu bir az da geri, özünə tərəf dartdı. Arxasına nəyinsə dəydiyini hiss etdi. Lüdmila pəncərəyə baxdı. Bəli, qarşı tərəfdəki binada iki kişi var idi və şüşədə əks olunan silueti onun və Urkixonun xalası arasında məsafə olmadığını göstərirdi. Qoltuğunun altından tərini damcı-damcı süzüldüyünü hiss edir, yanaqları alışıb-yanırdı, ağlamaq istəyirdi.

– Burada kiçik zədə kimi görünən bir şey var. Bir az qabağa doğru əyil. – Urkixo bir əli ilə başının arxasından tutaraq onu xərəyə doğru itələdi.

O, müqavimət göstərdi. Arxada bir ah səsi eşitdi və metal kimi soyuq bir şeyin kürəylə sürüşərək ən böyük xalının olduğu yerdə dayandığını hiss etdi. Aşağıda arxasına dəyən şeyin indi daha da sərtləşdiyini, tumanının üstündən basdığını hiss etdi. Barmaqları isə xal olmayan hissələrdə gəzirdi. Qolunun altından keçirdiyi əlini ehmalca döşünün üstünə qoydu, elə bil ki, bədənini düzəltmək və ya daha da əymək istəyirdi. Sanki yer Lüdmilanın ayağının altından qaçmışdı. Riyaziyyat tapşırıqlarını başa düşmədiyi zamanlarda etdiyi kimi yenə anasını çağırmaq istəyirdi.

– Rahat ol, balaca, yaxşı-yaxşı baxmalıyam. – Həkimin səsi boğuc çıxırdı. – Qorxma, bir neçə dəqiqə çəkəcək.

Nazik barmaqlarından biri yumşaq qurd kimi döşlüyün altına girib döş giləsinə toxundu. Bu təmasdan döşlərinin qeyri-ixtiyari bərkidiyini gördü. Boğazında

düyünlənən hayqırmaq istəyi vücudunu titrədirdi. Həkimin kürəyinə dəyən nəfəsindən uzaqlaşmaq üçün bir qədər yana çəkildi, lakin bu dəfə də Urkixonun nəfəsi qulağının dibində bərk-bərk eşidildi. Xalası onu niyə bura gətirmişdi, kabinetdən bayaqkı xanım kimi çıxma bilmək üçün özünü necə aparmalı idi?

– Ehtiyatlı ol, məni isladırısan, əzizim, – həkim bunu deyəndə Lüdmila çox utandı.

– Anam bayırdadır və sizə salam göndərir, – yalvaran səslə uydurdu.

Dərin bir sükut, ağı başdan çıxaran durğunluq hökm sürdü. Daha sonra həkim uzaqlaşaraq işarə etdi ki, əynini geyinsin və ayaqyoluna girdi. O, arxasını pəncərəyə çevirərək cəld koftasını qaldırdı və düymələməyə başladı. Ayaqyolunun suyu axırdı, bir anlıq ona elə gəldi ki, qoca nəsə deyir və ya şikayətlənir, amma səbəbini başa düşmədi. Qəbahəti olmasa da, ürəyi bərk-bərk döyünürdü. Gözlərini yumub dərinləndən nəfəs almağa, özünü sakitləşdirməyə çalışdı. Bir qədər sonra Urkixo çıxıb masa arxasına keçdi, əllərinə spirt çilədi, bir-birinə sürtdü və vərəqəyə nəsə yazmağa başladı. Ona narahat olmalı bir şey olmadığını, yalnız səhər saat ondan günorta üçə qədər günəşdə çox qalmamağı, özünü günəşdən qorumalı olduğunu söylədi. Çölə çıxmaq məcburiyyətində qalsa uzunqol paltar geyinməli və qoruyucu kremdən istifadə etməli olduğunu bildirdi. Resept başdan-ayağa əynində uzunqol paltar olsa belə, çölə çıxmazdan əvvəl dərisinə sürtməli

olduğu kremlərdən ibarət idi. Reseptdə həmçinin xalı nəzarətdə saxlamaq üçün iki ay sonra yenidən gəlməli olduğunu qeyd etdi. Əvvəlcədən növbəyə yazılmalı olduğunu, əks təqdirdə sonra cədvəlində yer tapmağın mümkün olmayacağını da nəzərinə çatdırdı.

O, kağızı götürdü, ancaq nə əlini nəzakətlə uzatdı, nə də sağollaşdı. Ayaqları titrəyir, başı ağrıyırdı. Qapını açdı və qocanı bir daha görməmək üçün arxasınca bağlamadı. Özünü çirkli və pəjmürdə hiss edirdi, hərçənd ki, xalası bunu hiss etmədi.

– Həkim nə dedi? – o, ayağa qalxaraq soruşdu.

– Dedi ki, qorxulu heç nə yoxdur. Yenidən gəlməyə də ehtiyac yoxdur, – deyə Lüdmila güclə mızıldandı. Resepti ona uzadaraq liftə tərəf getdi.

– Sənə demişdim axı işinin mahir ustasıdır, – xalası dərhal dedi. – Kim bilir başqasının əlinə düşsəydin, necə olardı.

KEKS

Bacı-qardaşlarının gəlməsinə hələ iki saat var və Pilar mənzilinin rahat görünməsi üçün daha nə edəcəyini bilmir. Dibçəkdə qəşəng güllər alıb, üç nəfərin rahat otura biləcəyi divanı eyvandan açılan mənzərəyə tərəf çevirib, parketi isə uşaq olanda evlərinin döşəməsi üçün istifadə etdikləri markadan olan mum ilə mumlayıb. Palıd ağacından olan masanın üstünə italyan dizaynı qəhvə fincanları düzüb. İndi isə Kubanın bir neçə caz musiqisini, Albinoninin D minor konsertini, ənənəvi monqol mahnılarını gözdən keçirir, amma nəyinsə diqqətindən qaçdığını düşünür və bunun nə olduğunu bilmək istəyir.

O, iri və geniş olan qonaq otağına baxır, görüşün tutduqları sonuncu vəkilin dar kabinetində deyil, burada baş tutmasının səbəblərindən biri budur. Saat təxminən iki olmasına baxmayaraq, ona elə gəlir ki, şəhəri qəfil haqlayan qışın pəncərədən düşən tutqun işığı içə-

rini yaxşı işıqlandıra bilmir. Xoşbəxtlikdən təmizlikçi qadın hələ getməyib və Pilar ondan tez gedib divar braları üçün yüksəkgərginlikli lampalar almağı xahiş edir. Qadın razılaşıır, yun jaketini geyinir və səssizliyə qərq olmuş evdə onu tək qoyaraq çıxır. Təmizlikçi gələnə qədər Pilar vikunya yunundan olan şalını çiy-ninə ataraq siqaret çəkmək və arqumentlərini ağılında bir daha çək-çevir etmək üçün balkona çıxır. O, ötən səfərlərdəki kimi bu dəfə də qardaşlarını mübahisə etməyin lüzumsuz olduğuna inandırmağa çalışacaq, uşaq ikən necə mehriban olduqlarını və aralarındakı möhkəm bağlara görə hamının onlara “möhtəşəm beş-lik” ləqəbi verdiyini xatırladacaqdı.

Anası öldüyü gündən bəri – Berlin Divarının çök-düyü inanılmaz sürətə bənzər sürətlə onun da həyatı həmin gün darmadağın olmuşdu – hər dəfə bir yerə yığışanda soyuq və dadsız-duzsuz görüşə bir dad, xoş ab-hava qatmaq, ruhu oxşayan isti mühit yaratmaq üçün Pilar dəridən-qabıqdan çıxırdı. Göründüyü qə-dər o, təklifləri və sadə təşəbbüsləri ilə görüşə rəng qata bilirdi. Çünki o dövrdə kasıbçılıq içində yaşasalar da, anası dünyada tüğyan edən düşmənçilik, qətl, müha-ribə və hakimiyyət mübarizələrinə rəğmən isti yuva – ondan sonra heç kimin edə bilmədiyi – qura bilmiş-di. Uşaq ikən qardaşları arasındakı qızgın davaları və ya cansıxıcı günləri xatırlayır. Anasının hamıya sirayət

edən mehribanlığı onları kollaj yığmaq üçün düymələr axtarmağa, radionu yandıraraq əyləncəli şərqilər oxumağa vadar edirdi. Bəzən isə anası onlara Lorkanın, Ruben Dariyonun şeirlərini, Don Kixotun Rosinante adlı atı ilə birlikdə atıldığı macəralardan bəzi parçaları ucadan oxuyur və ya keks hazırlamağı vəd edirdi. “Necə olub ki, bu, daha əvvəl ağılna gəlməyib”, fikirləşir. Evində çatışmayan şey məhz budur: dünyanın ən dadlı, hissləri ovsunlayan və istənilən mübahisəyə son qoyan nemətinin qoxusu.

Pilar cəld siqaretini söndürür və tələsik qonaq otağına gedir. Anasının evindən gətirdiyi və ölümündən illər keçməsinə baxmayaraq, hələ də açmadığı qutulara nəzər salır. Topladığı kağızlar indi sərvət dəyərinə olan mülkün boşaldılması ilə bağlı bildirişlər idi. Qardaş-bacıları evdəki bəzi mebel, orijinal sənət əsərləri və ya özlərinin analarına qoca yaşında hədiyyə etdikləri “Limoges” qab-qacaq dəsti kimi bahalı əşyalar üstündə dava-dalaşa başlamışdılar. Anasının indi həsrətini çəkdiyi xətlə yazdığı və Piların hələ də saxladığı bir yığın məktub, dəftər, roman və şeir kitablarına göz gəzdirir. Amma indi onun axtardığı ədəbiyyat deyil, yemək reseptlərini köçürdüyü dəftərçədir. Anasına məxsus gözəl şeylərdən biri: uşaq vaxtı bir səhər həvəslə “Anamın keksi” adı ilə ağılamaya köçürdüyü

reseptlər dəftəri. Görüşə xoş ab-hava qatacaq şeyin bu olduğuna əmindir.

Təmizlikçi qadın lampaları alıb geri qayıdanda Pilar artıq kasaları, unu, qəhvəyi şəkər bankasını çıxararaq sobanın yanında dayanmışdı. Bilir ki, onun simasından xoşbəxtlik yağır. İşini bitirdikdən sonra hər şeyi özü yığışdıracağına görə təmizlikçinin artıq gedə biləcəyini söyləyir. Sonra qapının bağlandığını eşidir və onu uşaqlığına qaytaran xatirələr dəryasına qərq olur. Dəftərdəki dəqiq göstərişləri yerinə yetirərkən o, şən bazar günlərində beş bacı-qardaşın analarının hən-dəvərində dayanaraq onun yumurta çırpmasını, ölçü qabında un və ya şəkərin miqdarını yoxlamaq üçün eynəyini taxmasını, kərə yağını əzməsini, şərabda marinə etdiyi kişmişləri əlavə etməsini, sobanı qızdırmasını seyr etdiklərini və onlara gözləmək əmri verdiyini xatırlayır. Onunla vaxt keçirməkləri, paltar yumaqdan şişmiş əllərini öpməkləri, beşindən hansını daha çox sevdiyini soruşmaqları, birini digərindən çox sevməyin qeyri-mümkün olduğunu deməyi, çünki onları əlinin beş barmağı hesab etdiyinə görə birini daha az, birini daha çox sevə bilməyəcəyi cavabını eşitməkləri də xatirində canlanır. Portağal, darçın və mixək ətri mətbəxi doldurana qədər xoş söz və ya məzəmmətlərini dinləməkləri unudulmazdır. Nəhayət, dodaqlarından qopan o söz: “Artıq hazırdır”.

Onun yarmarkadan aldığı, ən böyük qardaşının məzəli “soyuducu” adını qoyduğu və xüsusi günlərdə sobadan çıxardıqdan sonra qəlibdən ayırdığı keksi soyumasını sürətləndirən – anasının təbiri ilə desə, havanın altdan keçməsinə imkan verən – keramika qulpu, qarmona oxşar arakəsmələri olan dəmir barmaqlıq kimi şeyin üstünə qoyarkən necə səbirsizləndikləri də yadındadır. Anasının “cücələrim” deyə çağırdığı balaları masa ətrafına düzülər, keksin qəlibdən çıxarılıb “soyuducu”nun ortasına qoyulduğu o möcüzəvi məqamı qaçırmamaq üçün bir-birlərini itələyirdilər. Bəlkə də, süfrəyə düşən balaca qırıntının hansısa birinin bəxtinə düşməsi üçün anaya yaxın durmağa çalışırdılar.

Dəqiqələr tez keçir və hər şeyin vaxtında hazır olması uzun müddətdir ki, qəlbində nisgil daşıyan Pıların könlünü açır, hətta yenidən şərqilər oxumaq və qardaş-bacılarını da oxumağa dəvət etmək istəyir: “Manila şalını taxıb hara gedirsən? Bər-bəzəkli paltarınla hara gedirsən?” Onları professional və ya biznes fəaliyyətlərinə görə bir-birindən ayıran incə detallı bir kənara qoyaraq yağışdan sonra ilbizləri tapdalamağa çıxan, dənizə girərkən bir-birilə yarışan və ya qoz ağacından düzəldilmiş kətillərə dırmaşaraq qabları qurulamağa kömək edən o beş uşağa geri dönməyə ruhlandırmaq istəyir.

Qapının zəngi çalınmazdan bir dəqiqə əvvəl çatdırıb keksi soyumaq üçün eyvana qoyur. Hər şey qü-

sursuz və qaydasındadır, otağa yayılan xoş və gözəl qoxu bir-bir gələnlərin paltolarının ətirləri, amiranə tərzdə danışıqları, sərmayələr və ya yeni avtomobillər haqqında həyəcan dolu söhbətləri, ətrafda baş verənlər və ya hökumətin həmkarlar ittifaqları üçün gördüyü tədbirlər, maliyyə işləri, fəaliyyətləri ilə əlaqəsi olan məşhur adlar haqqında danışdıqları saxta nəzakətliklik ilə tədricən yox olur. Bu saxta harmoniya qardaşlardan birinin mirasla bağlı şübhələrini dilə gətirməyə başladığı zaman pozulur. O, vəkilin təcili dəyişdirilməsi vacibliyini qeyd edir, çətinliklərdən və dolu gündəlikdən şikayətlənir. Yarım saatdan az bir müddət ərzində beşi də artıq təmkinliklərini və ədəb-ərkanı kənara atıb, bir-birinə diş qıcamağa, xırda şeylərə görə incitməyə, bir-birini yaralamaq üçün qəlblərində bəsləyib böyütdükləri kin-küdurəti üzlərinə qusmağa başlayırlar. Görüş bir saatdan bir qədər artıq davam edir və qapı düşmənin ünvanına deyilə biləcək söyüşləri qardaşlarına yağdıra-yağdıra gedən sonuncu qardaşın arxasınca saqqıltı ilə bağlananda Pilar donmuş halda önündəki yarımçıq qəhvə fincanlarına, kiçik bacısının qardaşlarından birinin özünə saxlamaq istədiyi əmlaka qoyduğu satış şərtləri olan qovluğa, digərləri ilə razılaşmadığını göstərmək üçün böyük qardaşın masaya tulladığı maliyyə hesabatının cırıq-cırıq edilmiş vərəqlərinə, o tərəf-bu tərəfə atılmış stullara baxır. Pilar bədəninin titrədiyini, ürəyinin bərk-bərk döyündüyünü və hön-

kürmək istədiyini hiss edir. Siqaret yandırır və çəkmək üçün birtəhər yun şalına bürünərək eyvana çıxır.

Özünü incidilmiş və alçaldılmış hiss edərkən anasını düşünür. Həddi-bülüğa çatmış bu vəhşi heyvanları yetim qoyaraq taleyin ümidinə buraxdığından artıq üç il keçir. Özünü kimsəsiz hiss etdiyi bu soyuq gecədə anasının yanında olmağını, qayğı və şəfqətindən öz payını almağını arzulayır. Çünki bu vəhşi heyvanlar malların bölüşdürülməsi şərtlərini müəyyən etmək üçün hər dəfə yığışanda bu cür mənzərə yaranır. Bu prosesi müxtəlif şəkillərdə adlandıran vəkillər heç bir razılığa gəlmədən bitən bu görüşlərdə iştirakları üçün külli miqdarda pul tələb edirdilər. “Sənə bu qədər yalvarsam da, niyə mənimlə gəlmədin?”, bayaq zümzümə etdiyi şərqinin başqa bəndini məyus halda oxuyur, lakin bu dəfə ona sevinc deyil, dərin kədər bəxş edir. Siqaret tüstüsünü əvvəllər birlikdə addımlayan möhtəşəm beşliyin hər bir üzvünün indi digərlərini özünə rəqib hesab etdiyindən təkbaşına irəlilədiyi üfəqə doğru buraxır. Siqaretə bir qullab da vurub, külqabı axtararkən gözü qəlibdən çıxarıлмаğı gözləyən keksə sataşır. Onları qəfil yaxalayan soyuq qış günündə açıq havada qalmış keks daha da kiçik görünür. “Görəsən, nə zaman ora-bura qaçan cücələrdən soyumuş keks dilimi üstündə döyüşən davakar xoruzlara çevrildilər?”, deyə öz-özündən soruşur.

LUSBEL

O, ovuclarına baxıb bundan sonra başına nə gələcəyinə işarə edən bir xətt axtarır. Çünki son işığın sönmək üzrə olduğunu dərk edir, sanki Eliana ilə yaşadığı üç il qaranlıq dibsiz bir uçuruma yuvarlanmaq üzrədir. Oğlunun yanında olmaq, onu sıgallamaq, üzünə baxıb gələcəyi onda görmək arzusu qəlbini göynədir.

Eliananın hamilə qaldığı günü xatırlayanda qəhər onu boğur. Onu hiddətləndirən nə Eliananın ertəsi səhər tərəddüd içində etdiyi etirafı, həbi unuduğuna görə dediyi “nə istəyirsən, çoxdandır etmədiyimizə görə unuttum” kimi yalan sözləri, nə də Avropaya səyahət ilə bağlı – xeyli vaxtdır buna görə qənaət edərkən heç bir xəyal olaraq da uşaq haqqında düşünməmişdilər – planını alt-üst etdiyinə görə ona dişinin dibindən çıxanı deməməyi idi, onu qəzəbləndirən özünün həmin gecə ehtiyatlı tərpnəməməsi idi: o gecə Eliana-nı həyəcanlandıran tantra seks kitabçasındaki poza de-

yil, gizli planı idi. “Facebook”da paylaşmaq üçün uşaq sahibi olmaq kimi axmaq və ağılasıgmaz bir plan. Təkcə axmaq deyil, həm də qorxunc və qəddar.

Klinikanın qapısına tərəf gedir, dayanıb siqaret yandırır. Səhərin sükutuna qulaq asır və uşağı haqqında xəbər verilməyini, həkimin gəlib onu yeni dünyaya gəlmiş körpəsinin yanına aparmağını, təhlükənin sovuşduğunu, sadəcə bir anlıq qorxu yarandığını, oğlunun sağlam olduğunu deməyini gözlədiyi bir vaxtda Eliananın hamilə qaldığı o gecəni təhlil etməyin azgınlıq olduğunu düşünür. Ginekoloqun dediklərinə və ya körpəsinə diqqət yetirməkdənsə bir-iki saat əvvəl ona divarında yazdırdığı “Bəli, biz bunu bacardıq” sözlərini bir az sonra o özü Elianaya deyəcəkdə.

Amma yenə də o gecəni ağılından çıxara bilmir. Öz səfehliyinə əsəbiləşir. Axmaq kimi mahir kişilik qabiliyyətinin Eliananı orqazma çatdırdığını düşünürdü. Əslində isə onu cuşa gətirən hamiləlik xəbəri ilə toplanacağı “like”lar idi. Birlikdə olduqdan sonra Eliananın özü bunu etiraf etmişdi: “Düşün, bir gün hamilə olduğumu paylaşırıq. Deyirlər ki, qəza və doğuşlar daha çox şərh gətirir”. Axı niyə onun dediklərinin çılğınlıq olduğunu anlamamışdı?

Həyat yoldaşının necə reaksiya verəcəyini təsəvvür edə bilmir. İndi bu həddə çatdıqdan sonra necə davam edəcəklərini bilməyəcəklərindən qorxur. Nə

vaxtdan belə olub? Şirkətin keçirdiyi bayramda onunla pivə içərkən tanış olanda belə deyildi. Mühasibatlıqdakı oğlan divarına yerləşdirdiyi açıq-saçıq videoya şərh verirdi. “Facebook”dan istifadə edən hər kəs kimi “divar” sözünü işlətməmişdi. O vaxt Eliana onun sözünü kəsərək gülünc bir şey demişdi: “Niyə sözü düzgün demirsən, əzizim, yoxsa hələ də İspaniyada olduğunu düşünürsən? Burada heç kim divar demir, lövhə deyir”. Hamı heyərlə ona baxmışdı. XXI əsrin əvvəllərində Buenos-Ayresdə yaşayan, otuz yaşı tamam olmamış birinin adı “Facebook” terminini bilməməsinə inana bilmirdilər. “Sosial şəbəkələrin nə olduğunu bilirsənmi?”, digərləri ilə birlikdə qəhqəhə çəkib gülən mühasibatlıqda işləyən oğlan o gecə soruşmuşdu. “Sosial şəbəkələrə marağım yoxdur, bildiyim yeganə şəbəkə balıqçıların ipdən toxduğu tordur”. Eliana sözü üzə deyən insan idi. Hamı xasiyyətinin pis olduğunu və heç vaxt da düzəlməyəcəyini desə də, onun üçün o, saf, məsum biri idi.

İndi isə elə deyil. Paylaşımalarını bəyənməyəndə ona “xain” damğası vuran bu qadını indi tanımaq olmurdu. Paylaşdıqları isə yeni aldıqları unitaz qapağının şəkli və ya “Dalbadal beş dəfə asqırdım. Sizcə, soyuq dəyib, ya allergiyadır?” kimi səfeh şeylər idi. Eliana indi bu cür qadın idi: ağır doğuşdan sonra, uşaq dünyaya gələn kimi ərinin qolundan tutub yalvarır: “Şəklimi

çək və divarıma yüklə, Fede". Yaz: "Biz bunu bacardıq, sevgilim. Artıq ata-anayıq". Doğulan kimi uşağı təşviş içində tez-tələsik harasa qaçırdıqlarına görə deyil, sinəsi görünməsin deyə köynəyini düzəltmək yaddan çıxar deyə narahatdır: "Diqqətlə bax, sonra hesabımı bağlayarlar".

Onu məmnun etmək üçün istədiyini yazmalı, telefondakı "post"u ona göstərməli oldu, lakin, eyni zamanda, oradakı qərribə ab-hava onu narahat edirdi. "Ananı otağına aparacaq", kimsə məyusluq doğuran sönük səs tonu ilə dedi. O, niyə körpəni də özləri ilə apara bilmədiklərini soruşduqda tibb işçisi ondan səbirli olmasını istədi. Eliana isə şərhləri oxumaq üçün bir-birinin ardınca lənətə gəlmiş bildiriş səsləri gələn "BlackBerry" telefonunu ona verməklərini xahiş etdi. "Gör kim mənə "like" qoyub! İndi ürəyim gedəcək!", ekrana baxıb qışqırdı.

Artıq qapısında "Xoş gəldin" plakatu asılmış otaqdadır və sanki heç nədən xəbəri yoxmuş kimi "Facebook" dostlarının şərhlərini cavablandırır. Həyat yoldaşını bu cür görmək onu məyus edir; onlar bir yerdə olmalı, dua etməli və bir-birinə dayaqlı olmalıdırlar. Bəlkə o, bütün bunların normal olmadığını dərk etmir? Yoxsa özünü tox tutmaq üçün belə edir?

O, yenidən klinikaya daxil olur, meydana baxan pəncərənin qarşısındakı kreslodə oturur və vəziyyətini

bu həddə çatmasında hansısa şəkildə onun da rolunun olduğunu düşünərək özünü qınayır. Onun evə gəlməsini gözləyib, notbukunda yenidən açılmış “Facebook” hesabını göstərəndə ona kömək edəcəyinə söz verdiyi gecəyə lənət olsun. Təhlükəsizlik məqsədilə adını Lusbel olaraq göstərmişdi. Lusbelin 2 dostu var idi: biri başını həmişə qərribə fikirlərlə dolduran və şübhəsiz ki, onu hesab açmağa sövq edən Klaromekonun əmisi qızı, digəri isə mühasibatlıqdakı oğlan idi. Eliana o axmağın öz profilinə yüklədiyi və onu etiketlədiyi şəkilləri göstərərək soruşurdu: “Niyə mənə bu sarışın qadın haqqında danışmamısan? Təsadüfən onunla arvadına xəyanət etməmişən ki?” Səbirlə ona başa salırdı ki, adının o sarışın xanımın sinəsində etikətlənməsi heç bir mənə daşımır, profilini hər kəs üçün açıq qoyanda o oğlan kimi axmaqlar bu cür səfeh hərəkətlər edə bilir və indi hesabını elə tənzimləyəcək ki, etikətləməzdən əvvəl ondan icazə istəməli olacaq. Onu sakitləşdirməyin yeganə yolu hər gecə işdən gələndə ona intensiv “Facebook” kursu vermək vədi oldu. Əvvəl bu, ona xoş gəlirdi, çünki hər şeyi tez götürürdü. Bir həftəyə iyirmi iki dostu var idi, bir aya isə onların sayı üç yüzə çatdı. Artıq tətillər və ya ad günü albomlarını yarada bilirdi. Hətta heyvansevərlərin və ətraf mühit mühafizəçilərinin qruplarına da qoşulmuşdu. Altı ay sonra isə o, ofisdən evə qayıtdıqda qab-qacaq yumağa və ya getdikcə

baxımsız hala gələn çirkli mənzili yığışdırmağa başlayanda Eliananın ona bəhs etdiyi ilk şey çoxlu şərhlər aldığı paylaşımları olurdu. Onun şəklini damda rezin əlcək və çətirlə, tumanda, qonaq otağını su basmaq təhlükəsi zamanı navalçanı təmizləyən yerdə çəkib paylaşırdı. Artıq Eliananın gözünə yuxu da getmirdi, müsabiqələrdə qazandığı endirim kuponları ilə hər şeyi evə çatdırılma yolu ilə sifariş edirdi. “Facebook”un yaradıcısı haqqında valehedici sözlər deyirdi: tayı-bərabəri olmayan bir dahi; mənə ilk dəfə çap, təkərin ixtirası kimi şeylərdən ağızdolusu danışmaq lazım deyil, Fede, dünyanı dəyişən bir adam varsa, o da odur.

Bir ilin tamamında isə yeddi aylıq hamilə ikən Lusbel hesabını dəqiqəbaşı “ürəkbulanmalar” kimi sözlərlə doldururdu: “Körpənin tükləri çıxanda ürəkbulanma verir? Nənəm həmişə belə deyirdi. Bəs siz nə düşünürsünüz?” Hətta körpəyə Markos adını qoyacağını belə o, “Facebook” vasitəsilə öyrənmişdi. İşdən dərhal şəxsi mesaj hissəsinə yazmışdı, çünki həyat yoldaşı “Facebook”da aktiv idisə, onunla yeganə ünsiyyət vasitəsi məhz bu idi. Nə telefon, nə zəng, heç nə; yalnız ümumi və ya şəxsi mesajlar.

– “Körpəyə atamın adını qoymağını istəmirəm”, qətiyyətlə demişdi, “Dəli olmusan?”

– O, cavab vermişdi:

– “Atana görə qoymayacağam, sevgilim!!! FB-nin yaradıcısı Mark Zukerberqin şərafinə qoyacağam. Atanın adının Markos olduğunu belə xatırlamırdım. FB-si var?”

– Onu palataya aparmazdan əvvəl doğuş otağında paylaşmağa məcbur etdiyi son posta artıq 162 şərh yazılmışdı. Zənnincə, böyük uğur qazana bilmişdi, çünki hətta San Pabloda yaşayan diş həkiminin bacısı da daxil olmaqla, 3218 dostu körpənin vəd edilmiş şəklini gözləyirdi. Müsabiqəyə bənzər bir şey təşkil etmişdi: kim Markitosu görməzdən əvvəl onun kimə oxşadığını tapa bilsə, xaç atası və ya xaç anası olacaq və harada yaşamasından asılı olmayaraq, bütün xərc-ləri ödənilməklə şəxsən onunla görüşə gələ biləcəkdə. “Keçmiş müdirən qalib gəlsə, pulu haradan tapmağı düşünürsən?”, o soruşmuşdu. “Onu Londondan gətirə biləcəksən?”

Yenidən hamilə qaldığı o gecəni və onun tərəfindən planlaşdırılmış hamiləlik üzündən Paris, Venesiya, Barselona və Berlinə getmək, Oktoberfestdə pivənin küpünə girərək sərxoş olmaq kimi bütün planlarının məhv olduğunu xatırlayır. Bütün planları Eliana pozmuşdu, sanki vacib olan yeganə şey uşaq sahibi olmaq və uşağın yeyərkən, yatarkən, altını batırarkən belə bütün şəkillərini paylaşan xalası qızı kimi edə bilməsi idi. Düşünür ki, bəlkə də, elə buna görə bir az sonra

düşəcəkləri qaranlıq quyuya və cəzaya layiqdirlər, çünki Eliana buna fikir verməsə də, o, doğuş otağında baş verənlərin yaxşı əlamət olmadığını çox gözəl bilir.

Mama-ginekoloqun dəhlizdən gəldiyini görür. Onu bu vaxta qədər görmədiyi bir həkim də müşayiət edir, sanki hər ikisi nəyəsə ilişib yıxılmamaq üçün gözlərini yerə dikmişdilər.

– Senyor Peralta? – həkim həlim səsle soruşdu. O, başını yellədi.

Çox şey danışmağa ehtiyac yox idi, məyusluqlarını gizlətməyə çalışdıqlarını görmək üçün sadəcə üzlərinə baxmaq kifayət idi. Bəzi şeylərdə elm də acizdir, dəqiq parametr mövcud deyil, hər yüz doğuşdan birində... və bu kimi ifadələr; onu xilas edə bilmədikləri, ölüm şəhadətnaməsini imzalamaq üçün onları müşayiət etməli və bu xəbəri həyat yoldaşıma onun deməli olduğu ilə bağlı uzun bir monoloq.

Nəhayət, qaranlıq dibsiz quyuya yaxınlaşdıq. Morqdan çıxarkən öz-özünə bu gecədən etibarən ikisi də heç nəyi düşünmədən həyatlarına birlikdə davam edəcəklərini deyir. Palatanın qapısını açır. Bilir ki, onun “BlackBerry”nin işığı ilə işıqlanan xoşbəxt və yorğun siması bir qədər sonra birgə həyatlarının ən pis xatirələrindən birinə çevriləcək. Göz yaşlarını güclə tutaraq və qapının ağzında donmuş vəziyyətdə dayanaraq telefonda barmaqlarını sürətlə hərəkət et-

dirərkən üzündə yaranan təbəssümü, çiyinlərinə səliqəsiz tökülmüş saçlarını seyr edir.

– Üçüncü sinif müəlliməm! – qəfil qışqırdığını eşidir və sonra “BlackBerry”dən başını qaldıranda onu görür. Telefonunun ekranını göstərmək istəyir ki, ona baxanda hər şeyi anlayır.

Telefonu kənara tullayır. O, başını bulayaraq yavaş-yavaş yaxınlaşır. Eliana ağız-burnunu əcaib şəkildə əyərək ağlamağa başlayır. “Markitosa nə oldu?” deyərək yavaşca soruşur. O, cavab verə bilməyib qadını qucaqlayır. Bir kişinin qadınına ötürə biləcəyi bütün gücü ona ötürməyə çalışır: “Səni yıxılmağa qoymayacağam”. Lakin birdən telefonla şəkil çəkilərkən çıxan o səsi eşidir. Vahimə içində ondan ayrılır. İkisinin qucaqlaşan şəklini paylaşmaq üçün düyməyə necə basdığını görür.

– Nə edirsən? – kəkələyərək soruşur.

O, üz-gözünün suyunu silərək qətiyyətlə deyir:

– Bu, həyatımın ən faciəli anıdır, – deyir. – İzaha ehtiyac yoxdur: onlar mənə təsəlli verəcəklər.

GÖZLƏNİLMƏZ TƏHLÜKƏLƏR

Yuxusunu bir qədər alıb mate içdikdən sonra senyora Qordiano saat beşdə başmaqlarını çıxarıb, səhər yun parça ilə parıldatdığı alçaqdaban ayaqqabılarını və qalın jaketini geyindi, güzgünün qarşısında saçlarını darayaraq evdən çıxdı, tələsmədən kilsəyə getdi. Ev işlərinin hamısını görmüş, alış-verişini etmişdi. Təkcə ruhunu qidalandırmaq üçün Uca Tanrının qarşısında kə öhdəliyi qalmışdı.

Zülmət içində olan yan hissəyə girən kimi bir qədər addımlayıb Müqəddəs Antonionun qarşısında diz çökdü və kilsə məktəbindən gələn səs-küyə məhəl qoymadan dua etməyə başladı. Adətən məktəbdən götürməyə gəldikləri uşaqlarının son enerjiləri tükənənə-dək oynadıqları müddətdə analar səkidə durub söhbət edirdilər.

Məsum uşaqların səs-küyünə, bəsit oyunlarına qu-laq asmaq senyora Qordianoya xoş təsir bağışlayırdı.

Hərçənd ki, bəzən qışqırıqlara görə duanın ortasında çaşırdı və ona görə də müqəddəsə istəyini çatdırmaq üçün yenidən başlamalı və ya diqqətini cəmləməyə çalışmalı olurdu. Ancaq bu narahatlıq müvəqqəti idi. Haqqı olsa belə, heç vaxt bayıra çıxıb uşaqları danlamaq həddinə çatmamışdı. Çünki başqalarını narahat etməməyi, xüsusən də həmin gün onun etdiyi kimi başqaları da dua edərkən, qəlbinin dərinliyindəki arzuları Tanrıya çatdırmaq üçün ruhunu ona təslim edərkən mane olmamağı öyrətmək valideynlərin borcudur.

Çığır-bağır dözülməz həddə çatanda senyora Qordianonun işə yarayan bir çarəsi var idi: öz övladlarını düşünürdü, uşaq ikən necə oynadıqlarını, güldüklərini, pörtmüş yanaqlarla ora-bura qaçdıqlarını yadına salırdı. “Ana olmaq, indi isə nənə olmaq necə də gözəldir”, – taleyinə şükür edərək düşünürdü. Buna görə də o, fikrini çöldən gələn səs-küydən yayındırmağa çalışaraq səbirlə yarıda kəsilmiş duasını davam etdirirdi. Kilsəni tərk etməzdən əvvəl mehraba baxaraq müqəddəs su ilə xaç çəkdi və həyatına özünə inamlı, günahlarından arınmış şəkildə davam etmək üçün kilsədən çıxırdı.

Lakin həmin axşamçağı oyma taxtadan olan qapını açanda üzünə düşən günəş şüalarından gözlərini qıydı. Pilləkənlərlə enərək səkidə dayanan analar ona

qəribə nəzərlərlə baxdılar. Senyora Qordiano rişxəndlə baxan gənc qadınların qarşısında dik dayandığını göstərmək üçün çənəsini bir qədər qaldırdı. Şübhəsiz ki, kiminsə dua saatından və ya məktəbin təşkil etdiyi kilsə şənliklərindən kənarında vaxtını dua edərək keçirməsi onlara qəribə görünürdü. Lakin uşaqlar anaları kimi saxta deyildilər: oyun oynamağa davam edirdilər. Uşaqlardan biri onun önündən dəli kimi sıçrayaraq keçdi, hətta ona bir qədər sürtündü, sanki qadın yoluna qoyulmuş bir maneə idi və uşaq onu dəf edərək keçməli idi. Senyora Qordiano səsini çıxarmadı və hətta gülümsəmək istəyirdi ki, analardan biri əlini oğluna tərəf qaldırıb amiranə tərzdə dedi:

– Bura gəl, senyora indi əsəbiləşəcək.

Üzünə istilik gəldiyini hiss etdi. Klimaks keçirəndən bəri ona tanış olan istilik. Bu qadın yalan danışmağa necə cürət edə bilərdi, axı o, heç vaxt kilsədən çıxanda uşaqlara görə şikayət etməmişdi. Belə xırda şeyə görə qətiyyənlə əsəbiləşmədiyinə uşağı inandırmaq istəyirdi. O kiçik məxluqun məsum və sadələvh baxışlarında qorxu gördü. Bir qədər əvvəl çılğincasına qaçan oğlan indi dayanmışdı və anasının dediklərinə şübhə etmədən o iyərənc yalana inanaraq ona baxırdı.

Senyora Qordiano qəzəbləndi: utanmadan necə də həqiqəti bu cür təhrif etmək və məsum bir uşağı çaşqınlığa salaraq yalanın həqiqət olduğuna inandır-

maq olardı? Belə bir şeyi dövrün qəzetləri və ya televiziya reklamları üçün normal hal hesab etmək olardı, ancaq bir ana üçün yox. Uşaq senyora Qordianaya sarısını udmuş kimi baxarkən, bəlkə də, ona nəsə edəcəyini gözləyirdi.

Senyora Qordiano ağzına acı su gəldiyini hiss etdi. Ona demək istədi: əzizim, sənın anan yalan danışır, mən yaxşı qadınam, fədakarlıq göstərərək dörd uşaq böyütmüşəm, nəvələrimin məndən ötrü ürəkləri gedir, necə insan olduğumu Tanrı yaxşı bilir. Amma artıq gec idi, çünki uşaq qayğı və nəvaziş niyyəti ilə ona uzanan qollardan qaçaraq anasının qucağına sığınmışdı. O, ananın oğlunu başqasının bostanına daş atmaqla sakitləşdirə bildiyindən məmnun qalaraq gülümsədiyini gördü və hələ bu azmış kimi, uşağın sözünə daha çox qulaq asması üçün əlavə etdi:

– Görürsən sənə necə baxır? Bax, gör necə hirsələnib.

Senyora Qordiano sözünü geri götürməsinə istəmək üçün anaya tərəf addım atmağa çalışdı. Məgər o, mehriban nənəni evdə qalmış bir ifritədən ayıra bilmirdi? Amma ayağı birdən-birə sanki yerə yapışdı, yerindən tərpənə bilmədi, elə bil ombası qəfildən əyilərək addım atmaq signalını ala bilmirdi. Yalan qarşısında əsəbləri gərilmışdi, yoxsa ərini məzara aparan insultdan keçirirdi?

Senyora Qordiano boğazı ilə yuxarı qalxan çarəsizlik xırıltısının qıcolmalarda olduğu kimi ağzının kənarından axan köpüyə qarışdığını hiss etdi. Tanrı xatirinə nə baş verirdi? Kimsə ona kömək etsin.

Böyük əziyyətlə ona baxanlara tərəf balaca addım atdı, lakin ayaqları sözünə baxmırdı: insult keçirməyə başlamışdı, artıq heç bir şübhə qalmamışdı. Ona köməyə gələn yox idi? Yalnız uşaqların qorxu dolu gözlərini və yavaş-yavaş geri çəkilən anaların övladlarından bərk-bərk yapışan əllərini görə bilirdi.

Ağrıdan zarıldamaq istəyən senyora Qordiano əllərini göyə qaldırıb kömək istədi. Müqəddəs Antonio, yalvarıram sənə. Barmaqlarının ağrıdan qəfəsə salınmış qəzəbli heyvanın caynaqları kimi qıc olduğunu, üzünün bir tərəfinin sallandığını, almacıq sümüyündən boynuna qədər ağız ətrafı əzələlərinin əyildiyini hiss etdi. Var gücü ilə həyata yapışmaq, kömək üçün yalvarmaq, təcili yardım, həkim çağırılmasını xahiş etmək istəsə də, boğazından boğuş bir xırıltı qopdu. Deyəsən, heç kimi necə əziyyət çəkdiyini dərk etmirdi. Özlərini itirmiş, vahiməyə düşmüş qadınlar və uşaqlar ikrahla ona baxırdılar.

Taleyin acı oyununun məhz onun hədəf seçməsi bəlkə də, ədalətsizlik idi. Təsadüfi hadisələrin onu zalım insanların mərhəmətinə möhtac qoyması dözülməz idi. Əsrlərin zəhərinin damarlarında dolaşdığını

hiss edir, ədalət və ya qisas atəşi onu alovlandırmağa başlayırdı, çünki o, Lüsifer kimi bəlaya düçar olmuş mələk idi. Hətta Tanrının özü də ondan üz döndərmişdi. Gözlərindən biri kilsə zənginə tərəf çəpləşəndə qadınların və uşaqların qışqırığı səslərini eşitdi və anladı ki, artıq cəhənnəmin qapılarını açıb. Yenidən onlara baxdı və ağır içində öz səsinə bənzəməyən xırıltılı səslə danışaraq yöndəmsiz addımlarla irəlilədi:

– Bura gəl, əzizim, bura gəl. Gör indi senyora necə əsəbiləşəcək.

Deyirlər ki, sakit Saavedra məhəlləsində “Zombi” ləqəbi ilə tanınan yaşlı qadının insanlara hücumu haqqında xəbər qəzetlərdə məhz bu cümlə ilə başlayıb. Polis gələndə isə dörd uşaq və onların anaları öz qançırlarını və tələşlərini ört-basdır etmək üçün yönlərini kilsə hasarına tərəf çevirmişdilər. Bir də deyirlər ki, əziz qadın həmin ərazidə yoxa çıxmazdan əvvəl ona yaxınlaşmaq istəyən hər kəsi yumruqla hədələyib və uşaqlara yalan danışmağın gözlənilməz təhlükələr yarada biləcəyini deyərək xəbərdarlıq edib.

“LET’S TALK ABOUT IT”

Gülə-gülə Oveynə dedim ki:

– Ancaq bilməlisən ki, Ambarın valideynləri qatı peronçudurlar, – və reaksiyasını görməmiş dərhal da peşman oldum.

– Perunçu... Perunçu nə deməkdir?

O, tətillə vaxtı kürəyində çantası, əlində “iPhone”u ilə Nepaldan Qvatemalaya qədər səyahət edən, “Instagram” və “Twitter”də fəal olan zəmanə gənclərinə xas məsum gözlərlə mənə baxırdı. Londonun ən bahalı məhəllələrindən birində iyirmi il anası ilə, Puerto Rikoda isə üç il atası ilə yaşadıqdan sonra bir neçə həftə əvvəl Argentinaya gəlmişdi. Atasını diplomat idi və mən onlarla orada tanış olmuşdum. Konsul məni Oveynə incəsənətlə bağlı bələdçilik etmək üçün seçmişdi, çünki onun oğlu mütləq rəssam olacaqdı. Bu cəsarətli mövqə mənə gülməli gəlirdi. Oğulun deyil, atanın mövqeyi. Oğlu isə əksinə, həyata ciddi yanaşır və hər yemək üçün seçilən şəraba xüsusi diqqət yetirirdi. Belə

ki, o, ekologiya kursu keçmişdi və qidaların bir-birinə uyğunluğu haqqında çox şey bilirdi.

Günəşli bir şənbə günü o məni Milli Muzeyin yaxınlığındakı gözəl bir məkana dəvət edəndə çox təəccübləndim. Elə həmin an anladım ki, söhbətimizin mövzusu Latın Amerikasını incəsənəti deyil, Mendosa-dakı malikanədə birlikdə yeni ili qeyd edərkən orada gördüyü və bəyəndiyi qız, yəni bacımın nəvəsi Ambar olacaq. Yanvar ayı möhtəşəm keçirdi və bayrama görə Buenos-Ayresdə iş yox idi. Səhər-səhər Oveyn “WhatsApp”dan yazıb şərab içmək üçün harasa getməyi təklif etdi və mənə vacib bir sözünün olduğunu söylədi.

“Great, let’s talk about it”, düzgün tələffüz etməyə çalışaraq ona səsli mesajla cavab verdim və görüşdük. Həyəcan içində mənə böyük bacımın nəvəsi gözəl Ambarla görüşmək istədiyini etiraf etdi. Ağzımdan qaçırdığım bu mübarək cümləyə görə gələcək münasibətdə onu hansı çətinliklərin gözlədiyi ilə bağlı məlumatlanmaq istəyən bir insana indi izahat verməli idim. “Ancaq bilməlisən ki, Ambarın valideynləri qatı peronçudurlar”. Bununla ona nə demək istəyirdim? Onu nədən qorumaq istəyirdim? Məgər hələ də Montekki və Kapuletti dövründə yaşayırdıq? Axı 2020-ci ilin əvvəlində kiminləsə görüşmək üçün heç bir qıza ailəsinin icazəsi lazım deyil...

Somelye xanım məni xilas etdi, çünki o, “şagirdimi” məkanın müştərisi kimi şəxsən qarşılamağa gəldi. Onu göstərərək “gənc və şirin”, dedi və hələ də cavabsız qalan “perunçu nə deməkdir?” sualı üzərində baş sındırarkən başımı tərpətməklə həmfikir olduğumu bildirdim. Bu uşağa necə izah edim ki, – əlli altı yaşlı bir qadın kimi mənim üçün Oveyn qayçılanmış kürən saçları olan gözəl bir uşaq idi – “peronizm” hər bir argentinalının “mate”, “inflyasiya” və ya “əcnəbi valyuta ilə pul yığmaq” ifadələri kimi gündəlik işlətdiyi sözdür. Öz-özümə fikirləşdim ki, Peronun kim olduğunu bu uşağa söyləməklə başlaya bilərəm. Ailəmin həyatına yaxşı və pis mənada möhürünü vuran hərəkətin banisi haqqında uşaqkən mənə öyrədilənləri ona danışmaq qərarına gəldim. Oveyn və Ambarın arasına istəmədən maneə kimi qoyulan siyasi partiya və ya konsepsiya və ya hər hansı bir şey.

Somelye və məkanın sahibəsi bizə anbarlarındakı yeniliklər və dəyişikliklər haqqında danışarkən Xuan Dominqo Peronun adını ilk dəfə yad bir adamın dilindən eşitdiyimi xatırladım. İndiyə kimi yadımdadır: ibtidai məktəbin dördüncü sinfi, 72-ci ilin sentyabrı və ya oktyabrı. Müəllim lövhədə dairə çəkmişdi. Dairənin içərisində həmin ad və soyad. Müəllim “General”ın qayıdışından danışa-danışa oradan aşağıya yönəlmiş uzun bir ox çəkdi. O vaxtlar iyirmi yaşlarında olan xa-

laoglularım da ona “General” deyir və küçələrə çıxıb hər yerdə “V” hərfinin üstündən “P” yazırdılar.

Bu, vətəndaş müharibəsinə səbəb ola bilər. Müəllim tabaşirlə altından xətt çəkdi: “Vətəndaş müharibəsi”. Bir qədər susduqdan sonra yuxarıya doğru ox çəkdi: “və ya cəmiyyət yetkin olduğunu sübuta yetirə bilər”. O vaxt müəllimin bizə nə dediyini anlamaq üçün bunu gavalıları ancaq yetişəndən sonra dərməyə icazə verdikləri ilə müqayisə etdim, lakin o, əlavə etdi: “Amma bu, mənə, çox çətin məsələdir”. Bununla da hamımızın canına vəlvələ saldı, çünki oxların heç biri yaxşı bir şeyə aparmırdı. “Niyə Peron öz yerində qalmayacaq?”, o səhər məktəbdə beynimi məşğul edən məhz bu sual idi.

Oveyn məndən somelye ilə birlikdə yenicə təmirdən çıxmış anbara baxmaq üçün icazə istədi. Etiraz etmədim:

– “Be my guest”.

– Qayıdanda mənə perunizmdən danışacaqsan, – getməzdən əvvəl mənə göz vuraraq təhdid etdi.

Restoranın sahibəsi təəccübünü gizlədə bilmədi, – mənə, qorxu və həyəcan qarışıq bir təəccüb idi – ancaq üzündəki ifadəni dərhal peşəkarcasına təbəssümlə əvəzlədi.

“Onu qorxuya sala bilmərəm”, o çevrilib gedən kimi düşündüm. Sevgiyə ümid bəsləyən birinə bunu

etmək haqsızlıq olar. Birdən həll yolu kimi ağıma anamın bacıma – Ambarın gələcək nənəsinə və mənə Peronun Argentinada orta təbəqə yaratdığını, əvvəllər yalnız varlıların tətillə gedə bildiyini söylədiyi gəldi. Bacımın üzündəki sevinci xatırlamaq məni titrətdi: bəlkə də məhz o an onun qısa bir müddət sonra peronizmin “inqilabçı” əsgərinə çevrilməyinə zəmin yaratmışdı.

“Axı dəhşət dolu o günləri xatırlamaq nəyə gərəkdir, yaxşısı budur, diqqətini oğlanın verdiyi suala yönəlt”, öz-özümü məzəmmətlədim. Bəlkə peronizmin tərifini anamın o gün bizə başa saldığı tərzdə verim? Bu, mütləq Oveynin xoşuna gələr. İyirmi üç yaşlı hansı gənc fəhlə ləyaqəti, sosial ədalət, bol kasıb süfrəsi kimi ifadələrdən xoşal olmaz?!

“Bəs onda niyə Ambarın valideynləri ilə bağlı mənə xəbərdarlıq etdin?”, çox güman ki, Oveyn dərhal soruşacaqdı, çünki o, sadələvh görünsə də, axmaq deyildi. Cavab hazırlamağa çalışdım: “Düzdür, deyərdim ki, peronizmin, əlbəttə, ölkənin tərəqqisi, milli mədəniyyətin inkişafı kimi müsbət tərəfləri var”. Ağımda tərifini necə davam etdirəcəyimi götür-qoy edərkən gözümün önündə yaddaşımdakı başqa bir hadisə canlandı. On bir yaşım təzəcə tamam olmuşdu. Bir gün günorta gözümü evin qapısına zilləyib sanki xəbər gözləyirdim: Peron ölmüşdü.

Anam və dayım günorta yuxusunu almaq üçün otaqlarına çəkilmişdilər. Qış idi və nəinki heç vaxt yaxşı bağlanmayan metal qapıdan içəri soyuq girirdi, hətta mebel, çiçəkli pərdələr, günəşin solğun işığı da ətrafa soyuq yayırdı. Peron ölmüşdü və səbəbini anlamasam da, ölümü bizi babamın ölümündən daha çox qüssəyə qərq etmişdi. Yalnız o gündən sonra çöldə qalacağımızla bağlı, nəyinsə böyük bir güzgü kimi qırılıb çilik-çilik olmasına bənzəyən o qəribə hissi xatırlayıram. Anam demişdi ki, “fəlakətli yeddi il bizi gözləyir”. Ölkə Peronsuz qalmışdı, İsaabel və Lopes Reqanın əllərində idi.

Oveyn sevincək qayıdaraq məndən yeni ildə Ambarla birlikdə olduğumuz yerə, yəni Valye de Ukoya məxsus “cabernet franc” şərabı haqqında fikrimi soruşdu və cavabımı gözləmədən hansı növ ətin onunla mükəmməl uyğunlaşdığını izah etməyə başladı. Zorla gülümsədim. Həyəcanına bağlı nəzakətsizliyinə görə deyildi, o vaxt evə gətirdikləri jurnalda Peronun yas mərasimində çəkilmiş şəkil yadıma düşmüşdü. Bulanıq şəkildə böyük xalaoğlumuzun kəşfiyyatçı-qumbaraatan kimi hərbi xidmət keçən dostlarından biri görünürdü. Həmin qış günü Generalla vidalaşmaq üçün növbəyə duranların sayı necə də çox idi! “Deməli, o, balalarına görə geri gələrək ölməyi gözə alan ana pişik kimi Argentinaya ölmək üçün qayıtmışdı?”, xalaoğlu-

larımın bir il əvvəl anama heç nə demədən bacımı da apararaq hər tərəfə “Peron qayıdır” yazdıqlarını xatırlayıb düşündüm.

– Yoxsa Luxan de Kuyoya məxsus “malbec” şərabına üstünlük verirsən?

– Sən hansını istəyirsənsə, onu seç, Oveyn. Şərabdan başı çıxan sənsən.

O, məzəli üz ifadəsi alıb yenidən menyuya baxarkən mən pəncərədən günəşi seyr edirdim. Qarşdakı kilsə mənə ərimin ailəsinin peronizmlə əlaqəli hər şeyi lənətlədiyini xatırlatdı. Qatı katolik və xoşniyyətli insanlar kimi görünsələr də, əllərində neqroni içkisi tutaraq mühazirə oxuyurmuş kimi azadlıq və özbaşınalıqdan danışırtdılar. Oveynə baba-nənələri Qurtuluş İnkilabında iştirak edənlərdən də danışmalıydım? Bu inkilabın vətəndaşın səs verərək hakimiyyətə gətirdiyi Peronu devirmək üçün olduğunu da deməli idim? İnkilabın həmçinin Mayo Meydanını bombardman etdiyini də? Məni başa düşürsən, əzizim? Səni ötən gün apardığım o meydandan həmin vaxt nə qədər günahsız insan keçib, bilirsən? Yerdə çəkilməmiş ağ yaylıqları, ətrafında gəzişdiyimiz abidəni yəqin ki, xatırlayırsan.

Yenə də ölüm. Yox, ona bu cür izahat verməyim düzgün deyil və üstəlik, oğlan məndən tarix dərsi xahiş etməmişdi, – heç verə də bilməzdim – sadəcə sualına cavab istəmişdi. Haradan ağılıma gəldiyini bilmədiyim

və yersiz işlətdiyim o ağır cümləmi yüngülləşdirmək üçün peronizmi təsvir edən parlaq bir şey axtarırdım. Beynimi qurcaladıqca daha çox xatirələr yadıma düşürdü, ancaq heç birinin siyasətlə əlaqəsi yox idi, heç olmasını da istəmirdim, nə qədər uzaq olsaq, bir o qədər yaxşı olar.

“Eva çarpayımın altındadır?”, bir səhər qorxudan əsə-əsə anamdan soruşmuşdum. Yuxumda Eva Peronun mumiyalanmış bədənini görmüşdüm. Anam səbir göstərərək yerindən qalxıb mənə bir az süd isitmişdi. Mənə ailəmiz çox kasıb vəziyyətdə Berissoda yaşayanada ona və qardaşına hədiyyə edilən başmaqlardan, daha sonra isə xalq səsverməsi haqqında danışmışdı: “Bilirsən? Evitadan əvvəl bu ölkədə qadınların səsvermə hüququ yox idi”. Həmin gecə rahatca yuxuya getmişdim: anamı və dayımı sevindirən, babamı həmkarların “Mar del Plata” hotelinə tətillə göndərən, kasıbların bayraqdarı olan Evita yaxşı insana bənzəyirdi. Bayraqdar olmağı bacarmışdısa, demək, ağıllı qadın idi.

Oveyn hər ikimiz üçün “cabernet franc” sifariş verdikdən sonra menyunu bağladı və sakitcə sifariş gözləyən ofisiyant qıza baxdı:

– Mən salat və Argentina əti yeyəcəyəm, – deyə gələcək sənətkar sonda qərar verdi.

Güldüm. Onunla hər dəfə yemək yeyəndə eyni şeyi (nə bifşteq, nə bel əti, nə də spesifik nəşə), yəni

ancaq Argentina əti sifariş verirdisə, bu qədər düşünmək nəyə lazım idi. Ofisiant qız ondan hansı hissəni arzu etdiyini və bişmə dərəcəsini soruşduqdan sonra mən köri souslu düyü sifariş etdim. Bayramlardan sonra xolesterolum həddindən artıq qalxmışdı.

– Beləliklə... – öz seçimindən razı qalan Oveyn dedi və qadın getdikdən sonra çörək qabından bir dilim çörək götürdü. – Suala qayıdaq, zəhmət olmasa. Dedin ki, perunizm...

Hər şeyi birdəfəlik danışmaq qərarına gəldim:

– Peronizm, “o” ilədir, “u” ilə yox. Heç Peron haqqında eşitmisən? Peron və Evita?

– “Oh, yeah!” – sevinərək gözlərini geniş açdı. – Anam mənə danışmış, Madonnanın böyük pərəstişkarıdır. Bu film mənim doğulduğum gün çıxıb.

İzah olunmaz bir məyusluqla ona baxa-baxa qaldım, ağızımı açıb davam etməyə təqətim qalmamışdı. Hönkürtü ilə ağlamaq istəyirdim. “Don’t cry for me Argentina”. Ona tualetə getməli olduğumu dedim və məni bir qədər gözləməyi xahiş etdim. Tualetə sakitləşmək üçün qaçırdım, çünki Oveynə Evita Peronun bir filmdən daha çox məna ifadə etdiyini başa salmalı idim. Ambarın nənəsi, yəni bacım “Peronçu Gənclik” hərəkətinə üzv olarkən şkafına Evanın posterini asmışdı. Onun qaçırıldığı və Argentina xalqının bəzi dairələrinin digər peronizmə, yəni Generalın arvadı və Lopes

Reqanın fəaliyyətinə son qoymaq yolunda yaratdıqları diktaturanın başladığı il bir çox şeylərlə birlikdə posterləri də yandırmalı olmuşdum. Adlar silsiləsi, dəhşətlər, “Triple A¹”, bombalar, xəbərlər, fəvqəladə vəziyyət, bacımın, xalaoğlularımın başına gələnələr hamısı gözələrimin önündə canlandı. Bütün bunları Oveynə danışsam, qəlbim parçalanar. Üstəlik, görüşmək təklifini qəbul etsə, bunları ona danışmaq Ambarın haqqı idi.

Bəs yüngül komediyadan bəhs edirmiş kimi gül-gülə danışdığı Madonna və Conatan Praysın “peronizm”ini nə ilə qarşılaşdırı bilərdim? Ona bu siyasi partiyaya edilmiş təqib və qadağalardan da danışmalıyam mı? Ona sürgünün nə demək olduğunu izah etməliyəm mi? Beynimdə hər şey – dövrlər, hadisələr, nahardan sonra masa ətrafında danışdığımız lətifələr və ya gizli etiraflar – qarışmağa başladı. Ona Peronu müdafiə etdiyinə görə həbs edilərək Martin Karsiya adasına aparılan qaynımın babası haqqında danışımı mı? Ona savadsız çıxışları _qədər ikrah doğuran bir hərəkətlə rəqibinin tabutunu yandıran Erminiyo İqlesiyasdan söhbət açımı mı? Bəs ona ailənin yarısını “məhsuldar inqilab”a səs verməyə və başqa bir inqilabın ölkənin təslim olmasından başqa heç nəyə yaramayacağını inandırmağa çalışan alçaq rioxalından bəhs

¹ Triple A (isp. Alianza Anticomunista Argentina – AAA) – tərc. 1970-ci illərdə Argentinada fəaliyyət göstərən ultrasağçı terrorist təşkilat

edimmi? Bəs bu “peronçu” rioxalının və onun əlaltılarının Peronun illər əvvəl ingilislərdən – bəli, əzizim, sənin soydaşlarından – alaraq milliləşdirdiyi, uzunluğu qırx yeddi min kilometrə çatan dəmir yolu şəbəkəsini necə sökdüklərini də danışımmı? Hakimiyyətə Nestor Krişner peronizminin gəlməsindən? Ambarın nənəsinə hamilə ikən işgəncə verən canavarın nəhayət həbsə atıldığı insanlığa qarşı məhkəmələrdən? Videlanın şəklini sökməyə cəsarəti çatan prezidentin ölümündən, hakimiyyətdə kimin olmasının mənə istisi-soyuğu olmasa da, niyə bu qədər əzab çəkdiyimi anlamadan gecə köynəyində televizorun qarşısında hönkürtü ilə ağlayaraq keçirdiyim o üç gündən də ona danışımmı? Ailəmin yarısının pərəstiş etdiyi, digər yarısının isə “La Yegua”¹ adlandırdığı Kirşnerin dul qadınından necə?

Güzgüyə baxdım, üzüm alışıb yanırdı. Üzümü və boynumu soyuq su ilə yudum, hər cəhətdən mükəmməl olan restoranın yumşaq kağız salfetləri ilə quruldum. Ümid edirdim ki, bəlkə masaya qayıdanda o, artıq sualını unutmuş olar. Əllərimi isti hava cihazının altına tutaraq qurutdum, dodaqlarıma boya çəkdim və çıxdım. Oveynin gülən gözlərində marağın hələ də sönmədiyini sezdim. Oturaraq salfeti qucağıma sərdim.

– Xahiş edirəm, – inadkarlıqla sözə başladı, – indi mənə pe-ro-niz-min nə demək olduğunu deyəcəksən. Düz dedim?

¹ La Yegua (isp. La yegua) – tərc. Burada pis xislətli, səfeh qadın mənasında işlənir

Məni həvəsləndirmək üçün badələrə qırmızı şərab süzdü. Ofisiant qız zövqlə bəzədilmiş boşqabları vaxtında gətirdi. “Nuş olsun” deyərək getdi. Sükut çökdü. Həmin an anladım ki, məni içəridən aram-aram gəmirən, qamçılayan ağlasığmaz və ziddiyyətli duyğularımı mənim həyatımı yaşamamış birinə ötürə bilmərəm. Onun boşqabındakı pomidor, kahı və soğanla əhatəyə alınmış şirəli steykə baxdım. Salat və Argentina əti. Bəlkə də, peronizm üçün ən yaxşı tərif məhz bu idi: dünyada belə ətlər yoxdur və həmişə iri qabda salatla servis edilir. Kimsə dadına baxmayıbsa və ya yeməyibsə, bu qədər sadə və eyni zamanda, mürəkkəb olan Argentina yeməyinin ləzzətini təsəvvür edə bilməz. Ona eynilə bu sözləri deyərək söhbəti bağladım:

– Bilirsən? Ambar səninlə görüşmək təklifini qəbul etsə, peronizmin nə olduğunu özün anlayacaqsan. O zaman gəldikdə isə düşünürəm ki, kiməsə bunu izah etmək sənin üçün də çətin olacaq.

O, dərin məyusluq içində mənə baxdı. Elə həmin an bəlkə də, əhvalını qaldırmaq və ya bu cür təşviş doğuran suallarına davam etməməsi üçün XXI əsrin Montekki və Kapuletilər Argentinasında özünə yol açmağa çalışaraq bu sevgi üçün badə qaldırdım.

GÖRÜN NECƏ NUR SAÇIR

Anam bayramlara nifrət edirdi, Milad gecəsinin qeyd edilməsi üçün dekabrın ortalarından başlayan hazırlıqlar, ardınca ayın iyirmi yeddisi onun ad günü münasibətilə keçirdiyimiz yığıncaq və yalnız otuz birindən sonra sona çatan digər yeni hazırlıqlar. Səbəbini heç vaxt bizə demirdi, sadəcə əzbər bildiyimiz o cümləni təkrarlayırdı: “Kaş bu həftələr tez bitəydi, sahilə gedib dənizə baxardım”. On yaşım olanda onun bu tarixləri sevmədiyi kimi, mən də əsəbi bir ananın qızı olmağa nifrət edirdim. Öz-özümə sual verirdim ki, necə ola bilər ki, dərslərin, ev tapşırıqlarının olmadığı o günlər, pəncərə və ya eyvandan hədiyyə axtarışında olan insanları seyr etməyimiz, gur işıqlandırılmış dükanlar, televizorda təmtəraqla sidr şüşəsinin qapağının açıldığı reklamlar, gözəl arzular ona xoş gəlməsin? Tükləri ürpərdən əsrarəngiz musiqi sədaları altında yavaş rejimdə çəkilməmiş kadrlarda baba-nənələrin nəvələ-

ri ilə qucaqlaşması kimi füsunkar mənzərələr onu niyə valeh etməsin? “Sülh və xoşbəxtlik diləmək ən gözəl arzudur”, iki bacımla birlikdə həmişə bunu yüksək səslə oxuyur, şam ağacı və göydən düşən ulduz rəsmlərinə zərlər yapışdırırdıq. Anam isə bu zərli rəsmləri sanki bir öhdəlik kimi təbrik etmək üçün Böyük Britaniyada yaşayan xalası oğluna göndərirdi. Terrasdakı brezent hovuz, gözlənilməz saatlarda çalan telefon, qəsəbənin Ticarət Cəmiyyətinin işıq dirəklərinə quraşdırıldığı səsucaldanlar, “singing bells” sədaları altında mağazalardakı endirimlərə görə necə kədərlənmək olar? Hər kəsin ciddiliyi kənara qoyduğu o günlərdə hətta sanatoriya müfəttişi belə hamını salamlayır və işçilərinin ailələrinə əmin-amanlıq və firavanlıq arzusuyla müdirin imzaladığı məktublar paylayırdı. Onu açıb heç görmədiyimiz qohumlardan – Avropadan poçtla gələn açıqcalarla birgə harasa yapışdırırdıq. Yuxarı mərtəbəyə qaçıb ən qəşənglərini az qala tavana çatan iri və ecazkar Milad ağacını bəzəməklə məşğul olan nənəmə və xalama göstərirdik. Mənə elə gəlirdi ki, Milad ağacı mənə bənzəyir: bütün il ərzində qəzetə bükülmüş və iplə bağlanmış şəkildə zirzəmidə yataraq bayramların gəlməsini gözləyirdi. Vədə yetişən kimi onun ayağa qalxması ilə gözəl işlər görülməyə başlanırdı: bəzək qutularını açmaq, məxmər parçadan olan Santa Klausu, beş guşəli ulduzu, şüşə kimi kövrək, bəziləri isə qrey-pfrut kimi iri oyuncaqları çıxarmaq. Qutudan daha

çox İsa Peyğəmbərin Milad bəzəkləri və fiqurlarından çıxaracaq təşvişi ilə bacılarımla bir-birimizi itələyirdik. Təxminən səkkiz santimetr boyunda çobanlar, ağır inək və öküzlər, üç saqqallı sehrbaz, qozbel və qızı, qızıl yəhərli dəvələr – bunların hamısı yemək masasına sıra ilə düzülürdü. Növbəti işə başlamaq üçün dincimizi almaq çox zəruri idi, çünki qutular boşalan kimi xalam onları möhtəşəm Milad səhnəsinin skeleti kimi bufetə yığırdı. Üzərlərinə müxtəlif növ qəhvəyi və ya tünd-yaşıl rəngli krep kağız çəkilmiş qutular dağlara, içəriləri isə mağaralara çevrilirdi. Yuxarıya, ən yüksək cərgəyə qar səpmək vaxtı gəlirdi. Necə də səbirsizliklə xalamın yataq otağına gedib uşaq kirşanını gətirməsini və bizi yuxarı qaldıraraq qızılgül qoxulu o incə tozu qar kimi səpələyəcəyimizi gözləyirdik. Su təsiri bağışlamaq üçün əl güzgüsünü kağızın altında gizlətməklə balaca çobanların küplərini su ilə dolduracaqları göl düzəltmək tapşırığını almaq necə də xoş idi. Nəhayət, Miladın əsl qəhrəmanları möcüzəyə yol açan Bakirə Məryəm və Müqəddəs Xoseni yerləşdirmək necə də məsuliyyətli idi. Körpənin dünyaya gəlməsi ayın iyirmi dördü, gecə saat on iki tamamda heç kəsə hiss etdirmədən o kiçik fiquru Milad səhnəsinə qoymaqları ilə baş verirdi, çünki hamının başı hədiyyələrin lentlərlə bağlanmış kağızlarını açmağa, turrón¹, xüsusi şərab və

¹ Turrón (isp. turrón) – tərç. Bal, şəkər və yumurta ağından hazırlanmış çənnadı məmulatı.

şirin çörəklərə qarışırdı. Onun gəlişindən agah olduqdan sonra mən və bacılarım qohumlarımızın ağlayaraq öpüşdüyü və ya bir-birilərinə xoşbəxtlik arzulayaraq güldüyü qonaq otağını tərk edərək böyük qardaşlarımızın arxasınca terrasa gedirdik, çünki orada şənliyimizin atəşfəşanlıq hissəsi başlayırdı. Daha güclü partlaması üçün boya qutusuna fişəng qoymaq kimi təhlükəli oyunlara cürət edirdik. Sonra isə bu fitili alışdırmağı bacaran bacı-qardaşlar təhlükədən qorunmaq üçün bir-birini itələyərək oradan uzaqlaşmağı da bacarırdılar.

Sevinc və səadət dolu bayrama tərs mütənasib olan yeganə şey anamın kədəri idi. Onu həmişə solğun baxışlarla görmək məni qəzəbləndirirdi, hərçənd ki, kiloqramlarla dondurma hazırlayıb dırıldayaraq işləyən o iki dondurucu maşına qoyan da, Milad gecəsi yuxarı mərtəbəyə apardığımız vitel tone¹ xörəyinin sousunu hazırlayan da o idi. Nənəmin təbirincə desək, müharibədə insanların silahlarını yerə qoyaraq döyüşü dayandırdığı və bütün dünyanın barışıq günü kimi qeyd etdiyi bir vaxtda qüssələnmək əsl ağılsızlıq idi. Niyə anam hamı kimi ola bilmirdi? Ancaq nə o bizə başa salırdı, nə də biz onu başa düşmək istəyirdik, çünki xoşbəxt olmaq üçün çoxlu səbəblərimiz var idi.

¹ Vitel tone (isp. vitel toné) – tərç. İtaliya mətbəxinə xas Argentina, Paraqvay və Uruqvayda çox məşhur olan yemək növü. Dana ətindən hazırlanır və xüsusi bir sousla servis edilir.

Təbii ki, mən nə olacağını təsəvvür edə bilməzdim: on yaşım tamam olan il kilsədə Milad xoru yaradılmışdı. İştirak etmək istəyən bütün uşaqlar qeydiyyatdan keçməli idi. Direktorlar şurasının üzvlərindən biri olan atam fikrimizi soruşmadan bizi qeydiyyatdan keçirmişdi. Böyüklərin əmrləri müzakirəyə qapalı idi. Beləliklə, ora getməyə başladıq. Milad bayramına dörd həftə qalmış başlanan hazırlıqlar zamanı hər axşam bizə verilən südlü banan kokteylini içdikdən sonra vilyansikolar¹ oxuyur, trianqulo² və ya kaxanı³ düzgün çalmağı, sinc və zıncırovları yaxşı silkələməyi öyrənirdik. “Gəlin, kəndin çobanları, kralların kralı artıq doğulub” və ya “Gözəl oğlan, səni məxmər parçalara kim bürüyüb” hamının sevdiyi, şaqraq nəğmələr idi, amma mən ən çox klassik “Səssiz məhəbbət gecəsi hamı şirin yuxudadır” (elə tələffüz etməliydik ki, zərif səslənsin) nəğməsini bəyənidim. Həftələr keçdikcə xor daha yaxşı oxuyur, səs tonumuz musiqiyə daha uyğun olurdu. Ona görə də xorda oxumaqdan həzz almağa başlamışdım. Ancaq sevincim çox sürmədi, xor qrupumuz musiqi müəlliminin sınağından üzüağ çıxdığına görə bizə ayın iyirmi dördü axşamı əgər valideynlər öz qapılarını bu ecazkar səslərə açmağa razılıq versə, bir-

¹ Vilyansiko (isp. villancico) – tərc. Milad bayramında ifa edilən və əsasən dini mövzulardan bəhs edən mahnı

² Trianqulo (isp. triángulo) – tərc. Metaldan hazırlanmış zərb aləti

³ Kaxa (isp. caja) – tərc. Barabana bənzər zərb aləti.

bir bütün xorçuların evinə gedərək ilk dəfə orada ifa edəcəyimizi (həm də xəcalətdən öləcəyimizi) dedilər. Bacılarımın mən bu xəbəri gizlətmək istəyirdik, amma müəllim valideynlərimizdən imzalı icazə gətirməyimizi tapşırdı.

Evdə atam böyük məmnuniyyətlə razı olduğunu, anam isə başqa çarənin olmadığını bildirdi. Əzab dolu günlərimiz başlayacaqdı, çünki böyük qardaşlarımız bizi Qızıl Üçəmlər – televiziya çıxaraq gitara çalan və bununla da məşhurlaşan qızlar qrupu – adlandıraraq ələ salacaqdılar. Bacılarımın və mənim onlarla oxşar yeganə tərəfimiz düz sarı saçlarımız idi, biz nə üçəm idik, nə də oxumağı bacarırdıq, üstəlik, onları heç bəyənmirdik, çünki deyilənə görə, qazandıqları pulu valideynlərinə verirdilər və bu da axmaqlıq və yaltaqlıq kimi görünürdü.

Beləliklə, boyun qaçırmaq üçün heç bir bəhanəmiz qalmamışdı, amma atamızın imzalı kağızını kilsəyə gətirəndə öyrəndik ki, müəllimin köməkçisinin “həvəskarlar” adlandırdığı qrupumuzun Milad məh-nələrini eşitmək istəyən yalnız dörd ailə var. Köməkçi dedi ki, yerləşməsinə görə bizim evimiz turnenin sonuncu nöqtəsi olacaq.

Vaxt-vədə yetişəndə üçümüzə də ən qəşəng pal-tarlarımızı geyindirildilər, qızıl kulonlu boyunbağı və bilərziklərimizi taxdılar. Özümüzü vacib biri kimi hiss

edərək evdən çıxdıq. Həyatımızda birinci dəfə idi ki, Milad yeməyinə qonaqlardan və qohumlardan sonra gələcəkdik. Bilirdik ki, evdə pilləkənlər mumla parıldadılmış, əmilərim bu əlamətdar hadisəni çəkmək üçün kamera hazırlamış, atam isə ştativ və flaşla Milad dekorunun yanında şəkillərimizi çəkmək üçün evin bir küncünü gur işıqlandırmışdı. O qədər fərəh içində idik ki, qardaşlarımızın bizi Qızıl Üçəmlər adlandırması belə xətrimizə dəyməzdi.

İyirmi dördü axşam sevinc saçan qrupumuz kilsədən çıxdı. Müəllim və köməkçisinin arxasınca gələn səliqəli geyimli qızlar və oğlanlar sürətli addımlarla onlara çatmağa çalışır, yolboyu mahnıların sözlərini məşq edirdilər. Məhəlləmizdə belə bir şey ilk dəfə görüldüyü üçün əsl sensasiya doğurmuşdu: insanlar bizə baxır, gülümsəyir və Milad bayramımızı təbrik edirdilər. Düşündüm ki, bu xor fəaliyyətimiz hər il təkrarlansa, əla olar.

İlk evdə bizi şirin çörək və “Coca-Cola” ilə qarşıladılar. Milad bəzəkləri bizimki kimi gözəl olmasa da, ata lətifələr danışaraq bizi çox güldürdü və o vaxta qədər heç vaxt görmədiyim gümüşü rəngdə Milad ağacının yanında şəkillərimizi çəkdi. İkinci evdə də yenə “Coca-Cola” və hərəməzə bir turrón. Evdə bir qadın da var idi, bizimlə birlikdə xorda oxuyan və indi evinə getdiyimiz qızın valideynləri onu bizə müəllim kimi təqdim

etdilər. O müəllim bizə dedi ki, bir az da məşq etsək, hətta Kolumb Teatrının xorunda belə oxuya bilərik. Hətta bizdən təkrar ifa etməyimizi xahiş etdilər. İnanılmaz idi.

Həyəcan və istidən hamımız oradan tər içində çıxdıq, günəş sarı tellərini çəkmiş, göyün üzü qırmızı-narıncı rəngə bürünmüşdü. Küçədə ana-atamız yanımızda olmadan gəzərkən özümüzü artıq böyümüş kimi hiss edirdik. Hamımız qışqırıb gülür, müəllim isə addımlarımızı sürətləndirməyimizi istəyirdi. Nə bacılarımın, nə də mənim görmədiyimiz tərəfdə yerləşən üçüncü evə çatana qədər bir neçə məhəllə getməli olduq.

Uzun dəhlizin sonundakı qapıya yaxınlaşdıq. Artıq şər qarışmışdı və bəlkə də, buna görə divarlardakı boyalar çirkli, xorun gəlişinə hazırlıqsız görünürdü. Köməkçi zəngi çalan kimi bir dəstə it hürməyə başladı. Bacılarımla mən bir-birimizə baxdıq və kiminsə bərkdən “Gəldilər, tez bura gir” dediyini eşitdik, bir qapı şaqqıltı ilə bağlandı və qarşısında dayandığımız digər qapı üzümüzə açıldı.

Xor yoldaşımız olan oğlanın anası bizə qucaq açdı və hər birimizi bir-bir öpərək təlaş içində evə ötürdü. Üzü tərli və soyuq idi, əllərini tez-tez əski parçasına silirmiş kimi bayrama uyğun olmayan paltarına çəkirdi. İt qoxusu gələn evin otaqları qaranlıq görünürdü. Kreslolar plastıklə örtülmüş, sınıq-salxaq Milad ağacı

isə o qədər köhnəlmişdi ki, baxanda adamın ağlamağı gəlirdi. Ən acınacaqlı görüntü isə körpə İsanın vaxtından əvvəl doğulması idi. Dünyaya gəlməsinə hələ xeyli vaxt qalmışdısa, onun orada nə işi var idi? Üstəlik, bər-bəzəksiz idi, nə atası, nə anası, nə də ona kömək edən öküz və ya dəvələr vardı, zavallı təkbaşına, ikrah doğuran çirkli güllərlə süfrəyə uzanmışdı.

Oğlanın anası bizi həyəətə apardı. Orada stulda tərsinə əyləşmiş baba oxumağımızı gözləyən yeganə tamaşaçı idi. Hərçənd ki, həyətdə üstü parçalarla örtülmüş quş qəfəsləri və bir neçə it də var idi. Qoca bizdən çox o heyvanlarla danışmağa maraq göstərirdi, arabir göyə baxıb başa düşmədiyimiz nələrsə deyirdi. Uşağın anası yaxınlaşaraq çiyinə toxunanda qoca ani bir hərəkət etdi və qadın yenidən əllərini paltarına çəkdi.

Müəllim əvvəlki evlərdə etdiyi kimi, bizi səs tonumuza uyğun yerbəyer etdi, lakin bu dəfə bacarmadıq, zil və bəm səslər bir-birinə qarışdı. Bütün bunların zərəfat olduğunu düşünmək istəyirdim: necə ola bilər ki, bizi qarşılamaq üçün heç bir hazırlıq görməsinlər və ya cüzi nəsə etsinlər, deyəsən, qadın saçına daraq da çəkməmişdi. Səsim fərqli çıxırdı, hətta vilyansikonun sözləri də qəribə və sönük səslənirdi. “Görün körpə İsanın üzü necə nur saçır, dünyanın bütün Milad bəzəkləri parlayır”. Demək olar ki, artıq müəllimin göstərişlərini görə bilmirdik, çünki bu həyətdə qaranlıq da tez düşmüşdü. İfamızı bitirən kimi ana bizi alqışladı, baba isə

“bravo” deyə qışqırdı. Elə həmin an pərdələri çəkilməmiş bir otaqdan heyvanların ulaması eşidiləndə hamımız qorxudan titrəməyə başladıq.

– Bacının da xoşuna gəldi. Eşidirsən? – oğlanın anası dedi və onu möhkəm qucaqlamaq üçün yoldaşımıza yaxınlaşdı.

Qarnıma sancı dolmağa başladığını hiss etdim. Bacılarıma baxdım, oyunda uduzduqlarına görə pərtliklərini gizlədirmişlər kimi ciddi dayanaraq gözlərini yerə dikmişdilər. Heç kim danışmırdı, nə köməkçi, nə müəllim, nə itlər, nə də baba. Ana burnunun suyunu köynəyinin qolu ilə silən oğlundan aralanıb, içəri daxil olarkən eşitdiyimiz səslə deyil, titrək səslə hamımıza təşəkkür etdi. Soyuq və tərli üzünü yaxınlaşdıraraq yenə də hamımızı öpdü və bizi portağal şirəsi içməyə dəvət etdi.

Gecənin qaranlığında gördüm ki, gülümsəməyinə, bizim üçün nələrsə etməyinə və ya xoş sözlər söyləməyinə baxmayaraq, qadının olduqca qəmli gözləri var. “Anamın gözləri kimi”, düşündüm və birdən anladım ki, evimizə gedib oxumaq istəmirəm. Ona görə yox ki, qardaşlarım bizi Qızıl Üçəmlər adlandıracaqdı, ona görə ki, o axşam böyük qəbahət və qəzəb hissi ilə bu cür olmağın, sahilə gedib dənizə baxmaq üçün bayramların tez bitməyini arzulamağın mümkün olduğunu anladım.

BÖYÜK FASİLƏ

O, 208 nömrəli otaqdan, sanatoriyanın kəfən kimi ağappaq və soyuq işığından getdikcə daha da uzaqlaşaraq asta addımlarla evinə qayıdır. Ərinin cansız bədənini üstündə tökdüyü göz yaşları indi yanaqlarında quruyaraq dərin çarıqlara bənzəyir. Bir qədər əvvəl gördüklərinin sübh çağının şəhi kimi səpələnib yox olmasını arzulayır. Ağzını açaraq dərindən nəfəs alır, sözlərin oxşarlığı aqlını qarışdırır: sanatoriya və tanatoriya¹. Birdən-birə qətiyyətlə deyir: bu iki sözü qadağan etmək lazımdır. Cakarandaların səkiyə tökülüb, bütün şəhərin xəcalət çəkmədən yayın gəlişini bar-bar bağırdığı bir vaxtda, dekabrın əvvəlində miokard infarkt keçirməyi hamıya qadağan etmək lazımdır. Şaqqanaq çəkib gülən və tətillərini planlaşdıran insanlarla dolu pivə barlarını da qadağan etmək lazımdır. Tədricən addım atmaqda çətinlik çəkir, ayaqları getmir. Səbəbi nə artroz, nə yorğunluq, nə də iradəsinə tabe olmayan

¹Tanatoriya (isp. tanatorio) – tərç. Yas mərasimlərinin keçirildiyi məkan.

vücududur. Nə də onu çılpaq və çarəsiz qoyaraq ondan ayrılan şeydir: göydə uçduqdan sonra yerə düşən yaylıq kimi birlikdə yaşadıkları və hələ yaşayacaqlarını zənn etdiyi illər, onun gülüşləri ilə dolu xatirələr geridə qalır. O, əks istiqamətə gedən bir qrup gəncin çılğın və canlı səslərini eşidir, gənclik tərəvətlərini, yerişlərindəki o şuxluğu və gümrahlığı görür. Onları bir dəqiqəlik saxlayıb: “Gənclər, ayaq saxlayıb baxın, bu küçəni, ağacları, sizi güldürən zarafatları yaddaşınıza həkk edin” demək istəyirdi. Diqqət yetirmədən yanından ötdükləri dirəklər kimi ona da fikir vermədən uzaqlaşır və gənclər keçib getdikdən sonra o, səkidə qalmış qaranlıq qərq olur. İndi isə qorxu qaranlıqda havada yarasa kimi süzməyə başlayır, gecələrin birində tanış olduğu bu hiss yenidən peyda olmaq üçün illərlə gözləmiş və bu dəfə isə budaqlanaraq daha mənfur, daha rəzil şəkildə geri qayıtmışdı. Onu özündən uzaqlaşdırmağa çalışaraq diqqətini onu gözləyən işlərə – yas mərasimi, prosedurlar, telefonunda cavabsız qalan mesajlara yönəltdir, lakin xatirələr imkan vermir, ata yurdundan qaçdığı o vaxtda olduğu kimi yenə də təkdir.

Çox gənc idi, gecələr çarpayısına uzananda beynini yoran fikirlərdən qaçmaq istəyirdi və o tənhalıqda ölümü aldatmaq, dünyada qalmağın mümkün olmadığına əmin olurdu. Etdiyi və ya edə biləcəyi heç nə

əbədiyyətlə qarşılaşmaq anına mane ola bilməzdi. Bəs əbədiyyət nə idi? Sonsuz bir hava yastığında onun olduğu və ya olacağı şeyə bənzər nəyinsə əbədi olaraq hara gəldi sürüklənməsi. On səkkiz yaşı və çox xoşbəxt valideynləri var idi. Bu gecə onun üçün doğma olan insanları xatırlamaqla təskinlik tapır, qəlbi isinir. Ümid edir ki, bir gün övladları da onu belə xatırlayacaqlar. Atası məşhur travmatoloq idi. O, hər axşam evə gələndə yemək hazır olurdu. Anası əsl evdar qadın idi. Dərhal öz əlləri ilə hazırladığı təamları masaya düzür, yanına da əla bir şərab qoyurdu. Birlikdə şam edirdilər. Darıxdığı o ləzzətləri qaytarmaq üçün nələri qurban verərdi. Sonra televizorun qarşısında əyləşir, gözləri yumulana qədər baxırdılar. Yatağına girən kimi isə iztirab və sarsıntıları başlayırdı. Gecələr ölüm məfhumunu dərk etmək yolunda taybatay açılmış qara qapılar idi.

Küçə birdən-birə sükuta qərq olur. Barlar və iki cərgədə avtomobillər park edilmiş prospekt geridə qalır. Evinə çatmağa yeddi məhəllə var və xatirə lenti fırlanmaqda davam edir, sanki kimsə pauzaya qoyduğu qorxu, qeyri-müəyyənliyin yaratdığı dəhşət, ölümün tənhalığı hissələrinin düyməsini yenidən basıb. O zamanlarda olduğu kimi indi də gecənin qaranlığında artan pıçıltı səslərini eşidir. Qardaş-bacılarının başı dostları, dərsləri və ya sevgililərinə qarışan vaxtlarda

60-cı illərin sonuna uyğun topuğa qədər uzanan şalvar, zolaqlı köynəklər geyinən, Paulo Freire və Simone de Bovuarın kitablarını oxuyan qızcıgaz öz yataq otağında tək qalırdı. İsti yorğanının altında müvəqqətilik məfhumunun dərkisi daha da dərinləşirdi. Bəlkə də, o sevgini, bütün qaydaları pozan o üsyankar və ümitsiz sevgini tapmağa vadar edən qorxu idi. Onunla pansiyonada yaşamağa razı olmuşdu, çünki ailəsində hər kəs bu münasibətin davam edəcəyinə inanmadığı üçün ondan üz çevirmişdilər, əlində iki bağlama ilə evdən çıxarkən qapıdan belə yola salmamışdılar.

O, tını dönür və kitablarla dolu o iki bağlamayı demək olar ki, yenidən görür. Ərköyün qızcıgazın otağını və evini tərk edərək çörək pulu qazanmaq üçün həyata atıldığı gün kino lenti kimi gözlərinin önündən keçir. İşlərində bir qədər irəliləyən kimi axşamlar vermişel bişirir, manna peçenyəsi, bir az pendir və adi su ilə tost deyərək qeyd edirdilər. Güclü və gümrah olan, ürəyi sağlam döyünən həyat yoldaşı ensiklopediya satıcısı və ya mühasib köməkçisi, özü isə əyalət məktəblərində əvəzedici müəllim işləyirdi. Gecələr yorğun halda yatağa uzanır, süst düşənə qədər sevişirdilər. Tənhalıq və ya ölüm qorxusu haqqında düşünməyə vaxt qalmırdı.

Qərribə bir külək qopur; o, üsüyür və 208 nömrəli otağın qoxusu hopmuş koftasının yaxasını düymələyərək əli ilə sinəsini örtür. Bəlkə də, onu titrədən

küçənin küləyi deyil, zamanın küləyidir. Külək onu qeyri-ixtiyari pansionatda yaşadıkları çətin günlərə qaytarır: əvvəlcə həftələr, sonra isə aylarla davam edən pulsuzluq. Bir müddət sonra isə birtəhər yığıqları pulla mərkəzdə bir otaqlı mənzil kirayə edə bilmişdilər. Sonra isə qayınatası doğrulacaq nəvəsinin başı üstündə damı və normal yaşayışı olsun deyər oğlunu Onsedəki xırdavat dükanına işə götürmüşdü. Onların hər ikisinin qollarında və ayaqlarında, gümrah bədənlərində nə qədər enerji var idi. Divarları suvaq edib rəngləyir, boş vaxtlarında isə ucuz lampalar və işlənmiş mebel tapmağa gedirdilər. O öz əlləri ilə qırıq taxtalardan beşik düzəltmişdi. Qaranlıq və kiçik daxmada yaşayarkən ulduzların altında oturub ağ şərab içər biləcəkləri, dünyaya gətirəcəkləri və sevgilə tərbiyə edəcəkləri uşaqların orada böyüməsini seyr edə biləcəkləri bağlarının olmasını xəyal edirdilər.

Çantasında telefon titrəyir. Yeriya-yeriya əlini çantasına salır və tapana qədər eşələyir. Şotlandiyadan gələn zəng. Cavab verməyi düşünmür. Atası ilə vidalaşmağa çata bilməyən oğluna bunu necə desin? Daxilindəki təlatümləri, xatirələri onunla bölüşər bilərdi. Ona dünyaya gəlməyindən bir neçə gün əvvəl babasının və nənəsinin üsyankar və sözə baxmayan qızları ilə barışdıqlarından danışa bilərdi. Barışıq və bir tikə çörək, uşaq belə dünyaya gəlmişdi. Valideynləri yazıqları gəl-

diyi və ya sevdikləri üçün onlara mənzil almağa kömək etmişdilər və çox keçmədən səhərlərini uşaq çığırıları ilə açır, uşaq bezi dəyişməklə əlləşir, gecələr yuxusuz qalırdılar. Özləri belə hiss etmədən məktəb vaxtı çatır, iki uşaq böyütmüşdülər, biri isə bətnində idi. İndi atasının halını soruşmaq üçün zəng edən uşaqlar kimi xırdatat dükkanı da böyüyürdü. Atanın xəstələnib sağalaraq yataqdan qalxdığı vaxtlar çox olmuşdu, ona görə də heç biri bu dəfə son olduğunu düşünə bilməzdi. Zəng səsi kəsilmiş telefonu çantaya qoyarkən xatirinə o illərin sevincli günləri, həyat yoldaşının onu işləmək zərurətindən azad edən işlər müdiri vəzifəsinə təyin olunması, imtahanlar, peyvəndlər, ev tapşırıqları, ingilis dili, cüdo və üzgüçülük dərsləri düşür. Əvvəlcə balaca, sonra isə böyük maşın almışdılar, əvvəlcə saat hesabı, sonra isə tam ştatlı işçilər olmuşdular. Gəzintilər, səfərlər, tətillər, yas mərasimləri, gəlib-gedən dostlar. Bütün bunlar bir neçə dəfə köçdükləri yeni evlərdə, yeni məhəllələrdə və yeni məktəblərdə baş verirdi. Nəhayət, böyük oğlunun on səkkiz yaşı tamam olanda ad gününü evin bağçasında ulduzlu səma altında şampan içərək qeyd etmişdilər. Bir neçə ildən sonra ən kiçiyi evlənir, digər üçü isə universitet diplomu alaraq onları qürurlandırır. Sonra onları görmək üçün xaricə edilən səfərlər, nəvələrinin dünyaya gəldiklərinə sevinmək, nəvələrin babalarının adını ingilis və ya katalan

dilində qəribə tələffüz etmələri, təqaüdə çıxmaq və bu münasibətlə Karib dənizində bal ayı, evli tanışlarından fərqli olaraq, onların təzəcə münasibətə başlayan cütlüklər kimi görüdüklərinə gülməkləri. Həyatın çətinliklərinə yarım əsr əl-ələ tutaraq birlikdə sinə gərdikdən sonra yeni evlilik həyatına qədəm qoymuşdular. Qayıdandan bir neçə gün sonra kinodan onun qarın nahiyəsindəki kəskin ağrıya görə yarımçıq çıxmışdılar və o bunun yeməkdən olduğunu demişdi. Təcili yardım çağırılmazdan əvvəl həyat yoldaşında həmin qəribə baxışları sezmişdi.

Bax, bu da bir insan həyatı. Çox uzun və rəngarəng keçdiyini zənn etdiyimiz həyatı sanatoriyadan artıq ikisinin deyil, yalnız onun yaşayacağı evə qədər uzanan bir neçə məhəlləyə sığdırmaq mümkündür. O, artıq qarıya apan üç pilləkəni qalxır, çantasındakı açarı axtararkən həkim rəyini və həyat yoldaşının çimərlikdə günəş altında ona hədiyyə etdiyi qızıl üzüyü tapır. Açarı kilidə salanda əlləri titrəyir. Bilir ki, qorxu artıq içəridəki divarlarda, soyuducuda, bağda və çarpayıda məskən salıb. Əvvəlki təklil və ümitsizlik qorxusu onu gözləyir. Bilir ki, bu dəfə qaça bilməyəcək, çünki həyatının sevgisi onu əbədi tərk edib. Bilir ki, gecədir və sanki bütün həyatı böyük bir fasiləymiş kimi yəni-dən təkliyə məhkumdur. Sonra isə şərab içmək üçün qaranlıq səma altında oturacaq və qarşısında qaça bilməyəcəyi əbədiyyət olacaq.

TƏŞƏKKÜRLƏR

Romina Doval, Fernanda Qarsiya Kurten, Fransisko Pedrosa, Qabriela Franko, Martixntxe Kist, Mariya Freiyer, Laura Massini və oxuyub rəy bildirməklə bu hekayələri zənginləşdirən bütün insanlara təşəkkür edirəm.